

1. พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา (Folklore Museum) จัดแสดงนิทรรศการถาวรเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปหัตถกรรม และวิถีชีวิตของชาวล้านนา ใช้วัตถุของจริงประมาณ 49,000 ชิ้น หุ่นจำลอง ภาพ วัสดุทัศน และ Multimedia แสดงประกอบเนื้อหาตามห้องต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ห้องประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ มีโบราณวัตถุจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น
- 1.2 ห้องลูกปัดและเครื่องประดับ ประกอบด้วยวัตถุที่ใช้ทำ และเทคนิคการผลิต
- 1.3 ห้องมิดและศาสตราวุธ ที่ใช้กันในภาคใต้ในอดีต เช่น กริช มีดกรก มีดชายธง
- 1.4 ห้องอาชีพหลัก แสดงเครื่องมือในการทำนา ทำเหมือง ทำสวนยาง ทำสวนปาล์ม
- 1.5 ห้องเครื่องมือจับสัตว์ เช่น ครี้น กรงต่อนก ไช สุ่ม ซ้อน โพงพาง เป็นต้น
- 1.6 ห้องเครื่องปั้นดินเผาสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในภาคใต้ของไทย จีน ชาติตะวันตก
- 1.7 ห้องผ้าทอพื้นเมือง เช่น ผ้าทอเกาะยอ ผ้าทอพุมเรียง ผ้าทอนาหมื่นศรี เป็นต้น
- 1.8 ห้องกระต่ายชุมมะพร้าว มีกระต่ายชุมมะพร้าวรูปทรงต่าง ๆ
- 1.9 ห้องเครื่องมือช่างไม้และงานศิลปหัตถกรรม เช่น เลื่อย รางตัด กบไสไม้ เป็นต้น
- 1.10 ห้องการจัดการศึกษา ตามประเพณีโบราณของชาวล้านนา
- 1.11 ห้องนันทนาการ แสดงอุปกรณ์จำลอง และภาพถ่ายเกี่ยวกับการเล่นกีฬาท้องถิ่น
- 1.12 ห้องเครื่องประทีป แสดงเครื่องกำเนิดไฟและเครื่องตามไฟของชาวล้านนา
- 1.13 ห้องเครื่องแก้ว จัดแสดงเครื่องแก้วที่พบและใช้ในภาคใต้
- 1.14 ห้องวัฒนธรรมโลหะโลหะ จัดแสดงเครื่องใช้ที่ทำด้วยโลหะ และโลหะผสม
- 1.15 ห้องอิสลามศึกษา จัดแสดงวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของชาวมุสลิม
- 1.16 ห้องการเล่นพื้นเมือง เช่น ห้างตะลุง โนรา กาหลอ ลิเกป่า เป็นต้น
- 1.17 ห้องเหรียญ และเงินตรา จัดแสดงพัฒนาการของเหรียญที่ใช้
- 1.18 ห้องศาสนา จัดแสดงเกี่ยวกับศาสนาพุทธ และศาสนาพราหมณ์ในภาคใต้
- 1.19 ห้องประเพณีการเกิด และการบริบาลทารก โดยใช้หุ่นแสดงการเกิดแบบโบราณ
- 1.20 ห้องการเล่นของเด็ก โดยใช้หุ่นจำลอง เช่น การเล่นชักจั่ว การเล่นว่าว เป็นต้น
- 1.21 ห้องฝากตัวเข้าเรียน ผูกเกลอ และช่วยการ โดยใช้หุ่นแสดงประกอบการฝากตัว
- 1.22 ห้องประเพณีการบวช ใช้หุ่นแสดงการลาบิดามารดาไปบวช
- 1.23 ห้องความเชื่อเรื่องโชคชะตาราศี และวัฒนธรรมการรักษาพยาบาล ใช้หุ่นแสดง
- 1.24 ห้องการออกปากกินวาน ใช้หุ่นแสดงการเตรียมอาหารเลี้ยงแขกที่มาช่วยงาน
- 1.25 ห้องประเพณีขึ้นเบญจรงค์น้ำ จำลองเรือนยอดเบญจาท่อน้ำแกะสลัก
- 1.26 ห้องสงขลาศึกษา จัดแสดงทั้งวัตถุของจริง เช่น แผนที่ หรือหุ่นจำลองประตูเมือง
- 1.27 ห้องวรรณกรรมท้องถิ่น ประเภทลายลักษณ์ เช่น หนังสือสมุด สมุดโบราณ
- 1.28 ห้องเอกสารท้องถิ่น จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่ใช้สิ่งพิมพ์เป็นสื่อ

ภาพ 15 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา
สถาบันทักษิณคดีศึกษา ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

29) ห้องพิพิธภัณฑสถาน จัดเก็บข้อมูลในรูปของเทปบันทึกเสียง

3. อุทยานวัฒนธรรม ประกอบด้วยศาลาหนังตะลุง ศาลาลูกปัด และลานชลาณภาพทัศน์

4. อาคารศิลปกรรมทักษิณ ประกอบด้วยอาคารเรียน อาคารฝึกอบรม ที่พักวิทยากร และอุปกรณ์อื่น ๆ

5. อาคารงานส่งเสริมและเผยแพร่ ประกอบด้วยอาคาร ดังนี้

5.1 อาคารสารนิเทศ เป็นอาคารสำนักงานและศูนย์ส่งเสริมศิลปกรรมหัตถกรรมพื้นบ้าน

5.2 อาคารพาโลพัฒนา เป็นอาคารที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมเสริมด้านงานส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมสู่สังคมภายนอก ทั้งด้านวิชาการ และภาคปฏิบัติ

นอกจากนี้สถาบันทักษิณคดีศึกษายังมีบริการอื่นๆ ดังนี้

1. บริการห้องพัก ทั้งแบบห้องปรับอากาศและพัดลม ในบริเวณอาคารนวมินทร์ อาคารศิลปกรรมทักษิณ และบ้านวิภาวดีรังสิต

2. บริการห้องประชุมสัมมนา มีห้องประชุมที่สะดวกสบายหลายขนาดบริการ มีทั้งขนาดความจุ 20 , 30 , 50 , 60 , 100 , 200 จนถึง 1,000 คน

3. สินค้าพื้นเมืองหลายชนิดไว้จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว เช่น หัตถกรรมกระจูด หัตถกรรมย่านลิเภา ผ้าทอเกาะยอ เครื่องเงิน เซรามิก เป็นต้น

การเดินทางไปยังสถาบันทักษิณคดีศึกษาสามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยถ้ามาจากอำเภอเมืองสงขลา เมื่อข้ามสะพานติณสูลานนท์แล้วเดินทางต่อไปทางตอนเหนือของเกาะยอประมาณ 3 กิโลเมตร จะมีทางแยกเข้าสถาบันฯ อยู่ซ้ายมือ แต่ถ้ามาจากอำเภอสิงหนครเมื่อข้ามสะพานติณสูลานนท์แล้วจะมีทางแยกเข้าทางขวามือ

จะเห็นได้ว่าสถาบันทักษิณคดีศึกษาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาก เพราะเป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัย ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้

วัดท้ายยอ (บริเวณทะเลสาบสงขลา)

วัดท้ายยอ ตั้งอยู่ที่บ้านท้ายเสา หมู่ 8 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะยอบริเวณเชิงเขาเพหาร ดิตริมทะเลสาบ โดยอยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 9 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากวัดแหลมพ้อไปทางทิศตะวันตกประมาณ 3 กิโลเมตร

วัดท้ายยอสร้างเป็นวัดมาตั้งแต่วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2311 เดิมเรียกว่า “วัดคงคาดี” แต่ชาวบ้านนิยมเรียกว่า “วัดท้ายเสา” ได้รับการบูรณะฟื้นฟูในปี พ.ศ. 2540 เป็นวัดที่มีความสำคัญต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานาน ภายในวัดมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่สำคัญ ดังนี้

ภาพ 16 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณวัดท้ายยอด ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

1. **อุโบสถ** ก่ออิฐถือปูนผนังทึบ เจาะเป็นช่องประตู หน้าต่างไม้ หลังคาชั้นเดียว พื้นคอนกรีตไม่มีช่อฟ้าใบระกา มุงกระเบื้องดินเผา มีบันไดและประตูทางเข้าอยู่ด้านทิศเหนือ ล้อมรอบด้วยใบเสมา และกำแพงแก้วทั้ง 4 ด้าน

2. **กุฏิไม้โบราณ** เป็นอาคารไม้เรือนไทยภาคใต้ มีใต้ถุนสูง เสาเรือนตั้งอยู่บนตอม่อ หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผา

3. **เจดีย์บนเขาเพชร** ตั้งอยู่ด้านหลังของวัด เป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูนทรงลังกาสมัยอยุธยา แต่มีการต่อเติมส่วนฐานใหม่ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ มีบันไดทางขึ้นสามด้าน ด้านหน้าซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกสร้างซุ้มพระไว้ บริเวณฐานเจดีย์มียักษ์ยืนเฝ้าอยู่หน้าซุ้มพระ เขาวิหารเป็นสถานที่ที่ชาวเกาะยอใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และมีพิธีขึ้นเขาเพชรในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ของทุกปี

4. **สะพานโบราณ** ก่อหินถือปูนเป็นรูปสี่เหลี่ยมกว้างยาวด้านละ 10 เมตร

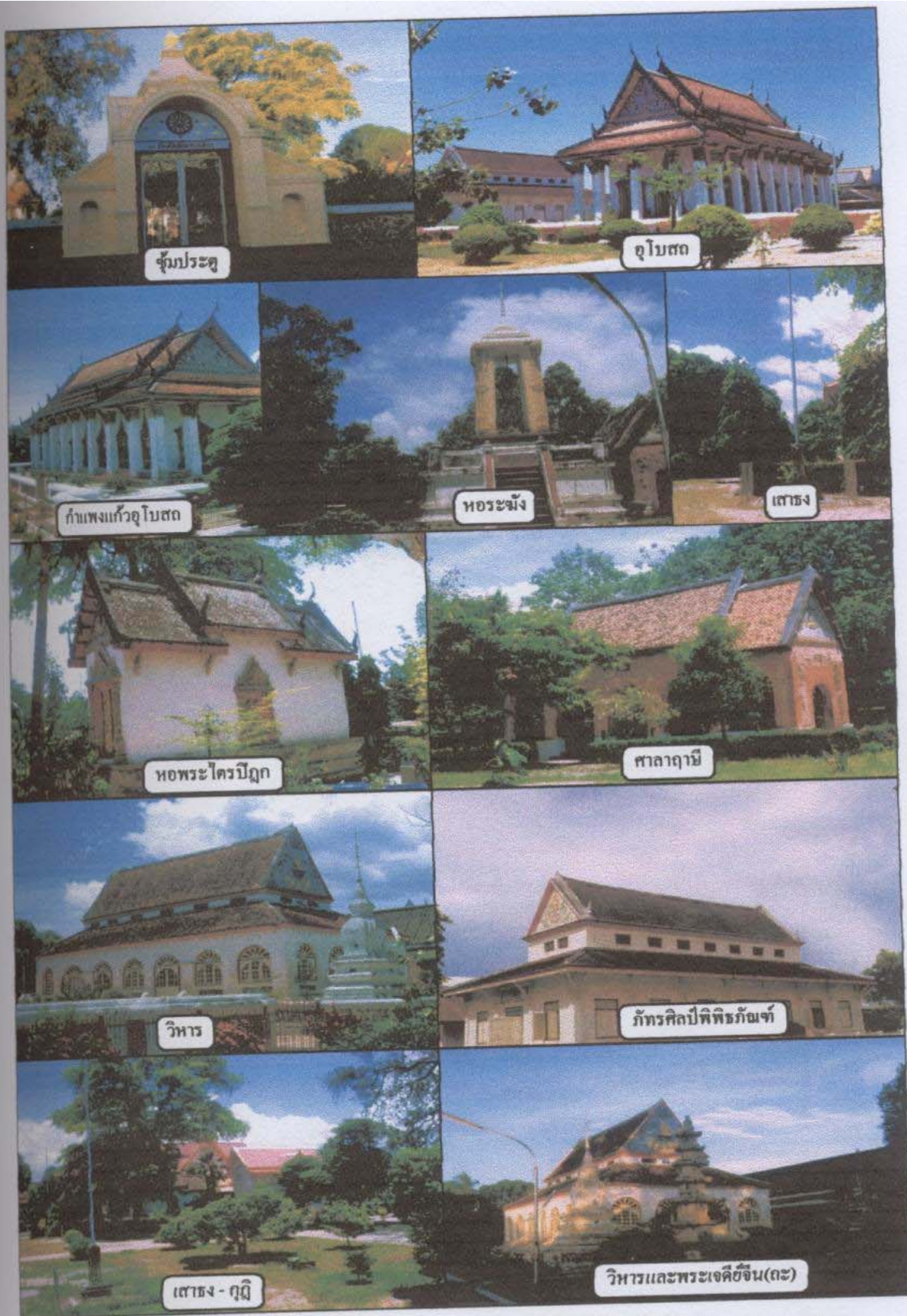
การเดินทางไปวัดท้ายขอสามารถเดินทางไปได้ทั้งทางเรือและทางรถ โดยนำเรือเข้าจอดเทียบท่าที่หน้าวัด หรือถ้าเดินทางด้วยรถจากอำเภอเมืองหรืออำเภอหาดใหญ่ เมื่อข้ามสะพานดินสุลาลัยได้ประมาณ 1.20 กิโลเมตร จะถึงตลาดเกาะยอ และมีทางแยกซ้ายมือ ให้เดินทางเข้าไปประมาณ 3 กิโลเมตรก็จะถึงวัดท้ายขอ ซึ่งเส้นทางนี้ได้รับการส่งเสริมให้เป็นถนนสายท่องเที่ยวเรียกว่า ถนนสายวัฒนธรรม ที่ผ่านกลุ่มราชวงศ์พัฒนาผ้าทอเกาะยอ สวนผลไม้พื้นเมือง สวนละมุด บ้านโบราณ บ่อน้ำโบราณ ศาลาโบราณ และวัดท้ายขอ แต่ถ้ามาจากอำเภอลิงหนครเมื่อข้ามสะพานดินสุลาลัยขึ้นฝั่งเกาะยอให้เดินทางต่อไปประมาณ 2 กิโลเมตร ก็จะถึงตลาดเกาะยอ มีทางแยกด้านขวามือ ให้เลี้ยวขวาไปตามถนนสายวัฒนธรรม

วัดท้ายขอได้รับการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์โบราณสถานเป็นอย่างดี จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่น่าไปสัมผัส และศึกษามากแห่งหนึ่ง

วัดมณีมาวาสวรวิหาร (บริเวณทะเลสาบสงขลา)

วัดมณีมาวาสวรวิหาร หรือวัดกลาง ตั้งอยู่เลขที่ 222 ถนนไทรบุรี ตำบลบ่อ่าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ภายในวัดมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

1. **พระอุโบสถ** เป็นทรงไทยสมัยรัตนโกสินทร์โดยย่อส่วน ภายในมีภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังที่เขียนขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2406 เป็นภาพเขียนสีฝุ่นบนฝาผนังปูนมีเรื่องพื้น เนื้อเรื่องเป็นเทพชุมนุม พระพุทธประวัติ และทศชาติชาดก

ภาพ 17 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (โบราณสถาน) ในบริเวณวัดมณฑิมาวาสวรวิหาร
ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ภาพ 18 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (โบราณวัตถุ) ในบริเวณวัดมณีมาวาสวิหาร ตำบลบ่อ่าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

2. **ศาลาอาณานิ** เป็นศาลาโถงก่ออิฐไม่ถือปูน ผนังเจาะเป็นช่องซุ้มโค้งโปร่งตลอดทั้งหลัง ภายในศาลาจารึกเรื่องตำรายา และมีภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นภาพอาณานิคัดคน แสดงท่าทางแก้ความขัดแย้ง ปวดเมื่อยตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และตำราแพทย์แผนไทย

3. **พระวิหาร** เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน

4. **พระเจดีย์แบบจีน หรือตะ** สูงเป็นชั้น 7 ชั้น ย่อมุม 6 เหลี่ยม ทำด้วยหินแกรนิต

5. **หอพระไตรปิฎก หรือหอไตรพระจอม** เป็นอาคารทรงไทยก่ออิฐถือปูน ที่หน้าบันมีรูปตราสุริยมณฑลและจันทรมณฑลด้านละตรา

6. **หอร่ม**

7. **ซุ้มประตู** เป็นแบบฝรั่งผสมจีน ส่วนกำแพงวัดก่อด้วยหินถือปูน

8. **เสาศะเกียบคู่ของเสารัง** ทำด้วยหินแกรนิตจำหลักลวดลาย มีคำภาษาจีนจารึกไว้ว่า สร้างในรัชกาลพระเจ้าเกียบแข่ง (พ.ศ. 2345)

9. **ศาลาการเปรียญและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมณฑลมหาสารคาม** มีโบราณวัตถุและศิลปวัตถุล้ำค่ารวม 4,884 ชิ้น โดยได้จัดแสดงไว้เป็นหมวดหมู่ดังนี้ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยทวารวดี ศิลปวัตถุที่พบในจังหวัดสงขลา พระพุทธรูปสมัยต่าง ๆ ในประเทศไทย เครื่องถ้วยจีนทุกสมัยที่พบในประเทศไทย และเครื่องถ้วยไทยสมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์

10. **บานหน้าต่างมุกพระอุโบสถวัดมณฑลมหาสารคาม** สร้างในปี พ.ศ. 2390-2408

11. **กุฏิแบบเก๋งจีน** เป็นกุฏิแบบจีนที่มีความสวยงามมาก

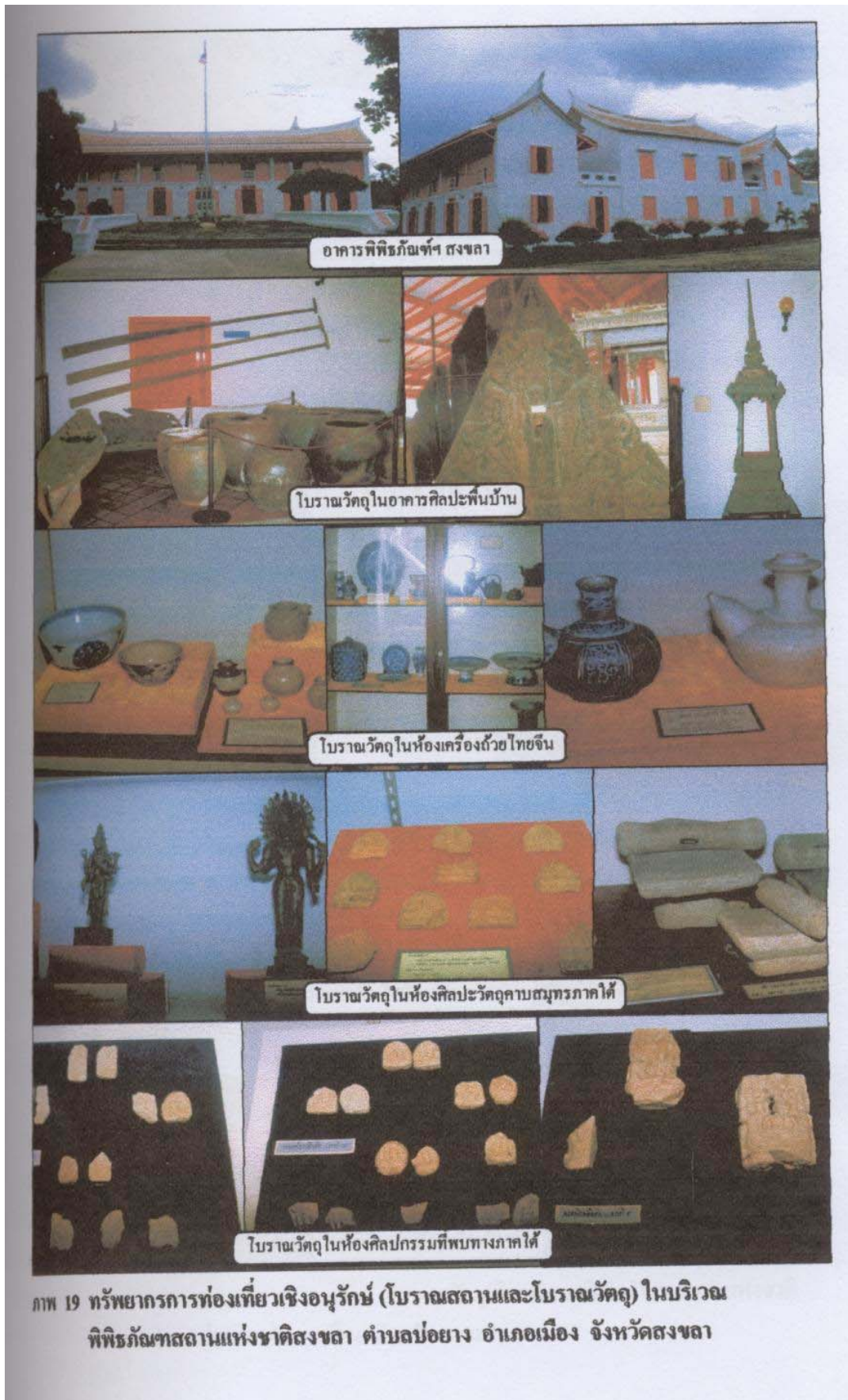
วัดมณฑลมหาสารคามเป็นวัดสำคัญประจำเมืองสงขลามานแต่อดีต มีโบราณสถานและโบราณวัตถุจำนวนมาก ซึ่งมีคุณค่าสูงทั้งด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา สถาปัตยกรรม จิตรกรรม วัฒนธรรมภาคใต้ ประติมากรรม วรรณกรรม และแพทย์แผนไทย จึงนับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญมากแห่งหนึ่ง

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา (บริเวณทะเลสาบสงขลา)

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา ตั้งอยู่ที่สี่แยกตรงถนนวิเชียรชมตัดกับถนนจะนะ ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นอาคารแบบสถาปัตยกรรมจีน ก่ออิฐถือปูนสองชั้น แบบเก๋งจีนมีอายุมากกว่า 120 ปี ภายในจัดแสดงศิลปโบราณวัตถุซึ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

1. **ห้องแสดงศิลปะพื้นบ้าน** เช่น เครื่องสีข้าว เครื่องใช้ในการประมง เครื่องจักรสานไม้หิน ชิ้นส่วนของสถาปัตยกรรมทางศาสนา ชิ้นส่วนเรือ อาวุธ โรงหนังตะลุง เป็นต้น

2. **ห้องแสดงโบราณวัตถุ** ที่ได้จากเมืองยะรัง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานีมีอายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 12-16 เป็นศิลปะทวารวดี

3. **ห้องศิลปะทวารวดี** มีโบราณวัตถุที่พบในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย นำมาจัดแสดงเพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมทวารวดีในภาคใต้

4. **ห้องก่อนประวัติศาสตร์** มีโบราณวัตถุจากบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี และจากบ้านเก่า อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เช่น ตุ๊กตารูปคนพายเรือดินเผา ภาชนะดินเผารูปทรงต่าง ๆ ประดับลายขีดและลายเขียนสี เครื่องมือหิน ขวานหินขัด ขวานสำริด และเครื่องประดับต่าง ๆ

5. **ห้องเครื่องถ้วย** จัดแสดงเครื่องถ้วยสังคโลก เครื่องถ้วยเบญจรงค์ เครื่องถ้วยของจีนในสมัยราชวงศ์ถัง หยวน หมิง และชิง รวมทั้งเครื่องถ้วยของเวียดนาม ญี่ปุ่น และยุโรป

6. **ห้องหลักฐานโบราณคดีในคาบสมุทรสทิงพระ** ซึ่งได้จากการสำรวจและขุดค้นทางโบราณคดี เช่น ประติมากรรมรูปพระโพธิสัตว์ พระพุทธรูป พระพุทธรูปในศาสนาพุทธ และเทวรูปในศาสนาพราหมณ์ ศิวลึงค์ เครื่องปั้นดินเผาแบบต่าง ๆ เป็นต้น

7. **ห้องเครื่องเรือนจีน** จัดแสดงเก้าอี้ไม้และหิ้งแกะสลัก โต๊ะประดับมุก เตี้ยงไม้แบบจีน ถ้วยสามขา ชันสวนไม้จำหลักลายกระบวนจีน ตู้ใส่หนังสือแบบจีน ตะเกียง แจกัน เป็นต้น

8. **ห้องเครื่องเรือนไทย** จัดแสดงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชนชั้นสูงของไทย เช่น แท่นบรรทม โต๊ะเครื่องแป้ง เครื่องเขียนหมาก คันฉ่อง ชันน้ำพานรอง ชุติกาแป้ ภาชนะกรองน้ำ ชุดเครื่องสำอางแบบไทยโบราณ กาน้ำไข่นกกระจอกเทศ กล่องไม้แกะสลัก เป็นต้น

9. **ห้องไม้จำหลัก** จัดแสดงเครื่องไม้จำหลัก เช่น บานประตู ช่อลม ไม้ประดับส่วนต่างๆ ของบ้านพระยาสุนทรารักษ์ ซึ่งมีการประดับตกแต่งจำหลักลาย เขียนสีประดับมุกงดงาม

10. **ห้องศรีวิชัย** แสดงโบราณวัตถุที่มีอายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 13-18 เช่น พระพุทธรูปประทับยืนปางอุ้มบาตร พระพุทธรูปไม้ปางมารวิชัย เจดีย์ไม้จำลอง พระพิมพ์ดินดิบแบบต่างๆ พรหมโยภะโพธิสัตว์สำริด เป็นต้น

11. **ห้องตระกูล ณ สงขลา** แสดงภาพถ่าย เครื่องใช้ของบรรพบุรุษต้นตระกูล ณ สงขลา เช่น เครื่องลายคราม เครื่องเงิน เครื่องทองเหลือง ตู้หนังสือไทยสมัยโบราณ หีบยาและสมุนไพร

12. **ห้องประวัติศาสตร์ศิลปะไทย** แสดงงานศิลปะอันเนื่องในศาสนา

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลาเป็นโบราณสถานที่สำคัญของชาติ เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ทางด้านโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา ศิลปะจีน ศิลปะพื้นบ้านพื้นเมืองภาคใต้ นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความสำคัญและมีคุณค่าควรแก่การไปเยี่ยมชมอย่างยิ่ง

หาดสมิหลา (บริเวณทะเลสาบสงขลา)

หาดสมิหลาเป็นหาดทรายชายทะเลด้านตะวันออกของเมืองสงขลา วางตัวในแนวตะวันตกเฉียงเหนือ-ตะวันออกเฉียงใต้ โดยเริ่มต่อจากหาดเก้าเส้งไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือผ่านแหลมสมิหลาไปทางทิศตะวันตก แล้ววกขึ้นไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือถึงปลายแหลมสน

ภาพ 21 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณหาดสมิหลา ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา

อ่อน รวมความยาวมากกว่า 5 กิโลเมตร และแนวชายหาดมีความกว้างประมาณ 100-150 เมตร ถัดจากแนวชายหาดขึ้นมาจะเป็นแนวของหมู่ต้นสนทะเลที่วางตัวขนานกับชายฝั่งโดยตลอด ความยาวของชายหาด บริเวณชายหาดตรงบริเวณสระบัว แหลมสมิหลา ไปตามแนวนนเลียบทะเลจนถึงหน้ากองบัญชาการตรงกองทัพเรือภาคที่ 2 จะมีสถานที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจ เล่นน้ำทะเล และชมทัศนียภาพของชายหาด ปากอ่าวสงขลา ท่าเรือน้ำลึกสงขลา เกาะหนู เกาะแมว เรือประมง และเรือสินค้าที่ผ่านเข้าออกเป็นระยะ ๆ ตรงปลายแหลมสมิหลาเป็นที่ตั้งของรูปปั้นเงือกทองกำลังนั่งหิวผอมอยู่บนโขดหินควอร์ตไช้ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2509 โดยความคิดริเริ่มของนายชาญ กาญจนาคพันธุ์ ปลัดจังหวัดสงขลา เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองสงขลา ระหว่าง พ.ศ. 2508-2511 ท่านมีความคิดจะสร้างสัญลักษณ์ตรงปลายแหลมสมิหลา และคิดว่านางเงือกน่าจะเหมาะสมที่สุด จึงนำความคิดนี้ปรึกษากับบิดาของท่าน คือ ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) ซึ่งเป็นนักประพันธ์และนักประวัติศาสตร์ บิดาของท่านบอกว่า นางเงือกนั้นเคยมีอยู่ในนวนิยายโบราณของไทย โดยกล่าวว่า “ที่ริมทะเลสวยงามแห่งหนึ่ง ในคืนท้องฟ้าที่สวยงามที่สุด จะมีนางเงือกขึ้นมาจากทะเลนั่งหิวผอมด้วยหิวทองคำที่ชายหาด มีอยู่คืนหนึ่งมีชายชาวประมงเดินผ่านมาพบ นางเงือกตกใจหนีลงน้ำไปทิ้งหิวทองคำไว้ ชาวประมงผู้นั้นได้เก็บหิวทองคำไว้ และได้มาคอยนางเงือกที่ชายหาดในคืนที่ท้องฟ้างดงาม แต่ไม่เคยได้พบนางเงือกอีกเลย” ท่านได้นำความคิดนี้ไปมอบหมายให้อาจารย์จิตร บัวบุศย์ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนเพาะช่างเป็นผู้ออกแบบปั้น และหล่อรูปนางเงือกเป็นบรอนซ์รมดำ โดยใช้งบประมาณของเทศบาลรวมเป็นเงิน 60,000 บาท เมื่อปั้นและหล่อเสร็จแล้ว ตั้งชื่อว่า “เงือกทอง (Golden mermaid)” นำมาติดตั้งบนโขดหินที่แหลมสมิหลา และได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของแหลมสมิหลา จังหวัดสงขลา มาจนทุกวันนี้ (ชาญ กาญจนาคพันธุ์. 2541 : ไม่มีเลขหน้า)

นางเงือกที่แหลมสมิหลาขณะนี้ มีอายุ 37 ปีแล้ว เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปอย่างดี มีการถ่ายภาพยนตร์ไปทำปฏิทิน บัตรอวยพร และเป็นภาพที่ระลึกจำนวนมาก ในแต่ละวันจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทุกเพศทุกวัยมานั่งที่ตักนางเงือก เพื่อถ่ายภาพเป็นที่ระลึก

หาดสมิหลาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาเป็นจำนวนมากที่สุดแห่งหนึ่งของจังหวัดสงขลา เนื่องจากสามารถเดินทางเข้าถึงได้ง่าย มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมทั้งห้องน้ำ ห้องอาบน้ำ ที่จอดรถ ศาลาและที่นั่งพักผ่อน ร้านอาหาร ร้านขายเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก สนามเด็กเล่น สถานที่เล่นน้ำ เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย และที่สำคัญคือมีชายหาดทรายที่กว้าง ยาว รมรื่น และน้ำทะเลที่ใสสะอาด จากปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวทำให้หาดสมิหลาเป็นหาดอมตะของจังหวัดสงขลาที่มีชื่อเสียงไม่เสื่อมคลายตลอดมาจนถึงปัจจุบัน จึงเหมาะอย่างยิ่งที่นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรจะได้หาโอกาสเดินทางมาสัมผัส

แหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีระดับศักยภาพมากที่สุด 8 แหล่ง มีคะแนน
ศักยภาพในแต่ละด้าน ดังปรากฏในตาราง 9

ตาราง 9 ผลการประเมินศักยภาพแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีระดับศักยภาพมาก

เกณฑ์การประเมิน	คะแนนที่ได้ / คะแนนเต็ม							
	สถาบันทักษิณคดีศึกษา	เขตก้ามต่างๆ ทะเลน้อย	พิพิธภัณฑสถานฯ	เขตก้ามต่างๆ ทะเลสาบ	หาดสมิหลา	วัดมณีมาวาส	วัดเจ็ญบางแก้ว	วัดท้ายอ
1. ความสะดวกในการเข้าถึง (ถนนสายหลัก-แหล่ง)								
1.1 ลักษณะถนน	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	4 / 5
1.2 พาหนะที่เข้าถึง	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5
1.3 พาหนะรับจ้างที่เข้าถึง	5 / 5	5 / 5	5 / 5	3 / 5	4 / 5	5 / 5	3 / 5	3 / 5
1.4 ระยะทาง	5 / 5	5 / 5	5 / 5	4 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5	4 / 5
1.5 ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่ง	5 / 5	5 / 5	4 / 5	5 / 5	5 / 5	4 / 5	5 / 5	4 / 5
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	100.00	100.00	96.00	88.00	96.00	96.00	92.00	80.00
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่ง								
2.1 น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์สาธารณะ	4 / 5	4 / 5	3 / 5	4 / 5	4 / 5	3 / 5	2 / 5	2 / 5
2.2 ภาชนะรองรับขยะ การกำจัดขยะ	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	2 / 5	3 / 5
2.3 สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	5 / 5	4 / 5	5 / 5	4 / 5	5 / 5	1 / 5	4 / 5	4 / 5
2.4 ที่พักแรม ที่พักผ่อน	4 / 5	4 / 5	1 / 5	4 / 5	2 / 5	3 / 5	3 / 5	1 / 5
2.5 ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม ร้านค้า ร้านของที่ระลึก	3 / 5	5 / 5	1 / 5	2 / 5	4 / 5	1 / 5	1 / 5	1 / 5
2.6 ห้องน้ำ สุขา	2 / 5	4 / 5	2 / 5	2 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5
2.7 การดูแล การรักษาความปลอดภัย	4 / 5	4 / 5	5 / 5	3 / 5	3 / 5	2 / 5	2 / 5	1 / 5
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	71.43	80.00	57.14	62.86	71.43	48.57	51.43	45.71
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว								
3.1 สภาพทางธรรมชาติ	2 / 4	2 / 4	1 / 4	3 / 4	3 / 4	2 / 4	2 / 4	3 / 4
3.2 ระบบนิเวศ	2 / 5	3 / 5	2 / 5	3 / 5	3 / 5	2 / 5	2 / 5	3 / 5
3.3 สภาพทางวัฒนธรรม	4 / 4	1 / 4	4 / 4	2 / 4	1 / 4	4 / 4	4 / 4	3 / 4
3.4 มลภาวะ	4 / 5	4 / 5	3 / 5	4 / 5	3 / 5	4 / 5	4 / 5	5 / 5
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	67.50	53.75	56.25	66.25	55.00	67.50	62.50	77.50

ตาราง 9 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	คะแนนที่ได้ / คะแนนเต็ม							
	สถาบันที่ผลิตสิ่งๆ	เขตห้ามล่าฯ ทะเลน้อย	พิพิธภัณฑสถานฯ	เขตห้ามล่าฯ ทะเลสาบ	หาดสมิหลา	วัดมณีนิมมาวาสฯ	วัดเขียนบางแก้ว	วัดท้ายยอด
4. คุณค่า และความสำคัญของแหล่ง								
4.1 ทางธรรมชาติ	3 / 5	4 / 5	1 / 5	4 / 5	4 / 5	2 / 5	3 / 5	3 / 5
4.2 ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม	2 / 5	1 / 5	5 / 5	1 / 5	2 / 5	5 / 5	5 / 5	5 / 5
4.3 ทางวัฒนธรรม	4 / 4	2 / 4	3 / 4	2 / 4	2 / 4	4 / 4	4 / 4	4 / 4
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	66.67	50.00	65.00	50.00	56.67	80.00	86.67	86.67
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น								
5.1 การต้อนรับนักท่องเที่ยว	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5
5.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของแหล่ง	3 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5	2 / 5
5.3 การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน	4 / 5	3 / 5	2 / 5	3 / 5	2 / 5	3 / 5	3 / 5	4 / 5
5.4 การได้รับประโยชน์ของคนใน ชุมชนจากแหล่ง	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4	3 / 4
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	73.75	63.75	58.75	63.75	58.75	53.75	63.75	68.75
6. การจัดการ								
6.1 การให้การศึกษา	5 / 5	5 / 5	5 / 5	4 / 5	3 / 5	4 / 5	4 / 5	3 / 5
6.2 การรักษาสิ่งแวดล้อม	4 / 5	4 / 5	4 / 5	4 / 5	3 / 5	4 / 5	3 / 5	3 / 5
6.3 องค์การในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3 / 5	3 / 5	3 / 5	3 / 5	2 / 5	3 / 5	2 / 5	2 / 5
รวมคะแนนศักยภาพ (%)	80.00	80.00	80.00	73.33	53.33	73.33	60.00	53.33
รวมคะแนนศักยภาพทั้งแหล่ง (%)	77.115	73.846	68.269	68.077	67.885	67.885	67.885	66.346

จากผลการประเมินศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตาราง 9
สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นศักยภาพของแต่ละแหล่งได้ ดังนี้

1. **ด้านความสะดวกในการเข้าถึง** พบว่าแหล่งที่ได้คะแนนศักยภาพเต็มมี 2 แหล่ง คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษาและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย รองลงมาได้ร้อยละ 96 จำนวน 3 แหล่ง คือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา หาดสมิหลา และวัดมัชฌิมาวาสวรวิหาร รองลงมาคือ วัดเขียนบางแก้วได้ร้อยละ 92 เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบได้ร้อยละ 88 และวัดท้ายยอดได้คะแนนศักยภาพต่ำที่สุดร้อยละ 80 ทั้งนี้เนื่องจากวัดท้ายยอดตั้งอยู่ห่างจากถนนสายหลักมากกว่าแหล่งอื่น ประกอบกับถนนเข้าสู่แหล่งฯ มีสภาพไม่ดีนัก ไม่มีรถประจำทางผ่าน และมีป้ายชี้ทางไม่สมบูรณ์ ส่วนแหล่งอื่น ๆ ที่ได้คะแนนไม่เต็ม เนื่องจากไม่มีรถประจำทางผ่าน อยู่ห่างจากถนนสายหลัก หรือมีป้ายชี้ทางไม่สมบูรณ์

2. **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว** พบว่าแหล่งที่มีศักยภาพมากที่สุดถึงร้อยละ 80 มีเพียงแหล่งเดียว คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย รองลงมาได้ร้อยละ 71.43 มี 2 แหล่งคือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา และหาดสมิหลา รองลงมา คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบได้ร้อยละ 62.86 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลาได้ร้อยละ 57.14 วัดเขียนบางแก้วได้ร้อยละ 51.43 วัดมัชฌิมาวาสวรวิหารได้ร้อยละ 48.57 และวัดท้ายยอดได้ร้อยละ 45.71 จากผลดังกล่าวจะเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและมีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมามากจะได้รับการพัฒนาจนมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งค่อนข้างมาก เช่น เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย หาดสมิหลา และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้คะแนนน้อยส่วนใหญ่จะเป็นวัด ซึ่งยังมิได้รับการพัฒนาเพื่อให้รองรับการท่องเที่ยวมากนัก เช่น วัดมัชฌิมาวาสวรวิหาร วัดเขียนบางแก้ว และวัดท้ายยอด

3. **ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว** พบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่ได้คะแนนศักยภาพมากที่สุดถึงร้อยละ 77.50 มีเพียงแหล่งเดียว คือ วัดท้ายยอด รองลงมา คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา และวัดมัชฌิมาวาสวรวิหารได้ร้อยละ 67.50 รองลงมาคือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบร้อยละ 66.25 วัดเขียนบางแก้วร้อยละ 62.50 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลาร้อยละ 56.25 หาดสมิหลาร้อยละ 55.00 และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยร้อยละ 53.25 จากผลดังกล่าวจะเห็นว่าวัดท้ายยอดที่นักท่องเที่ยวไม่ค่อยรู้จัก และเดินทางมาเที่ยวน้อยจะมีสภาพแวดล้อมดีกว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จัก และนิยมมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว เช่น เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย หาดสมิหลา เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ เป็นต้น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวมากในแต่ละวัน ทำให้ยากต่อการควบคุม จัดเก็บ และกำจัดขยะ รวมทั้งก่อให้เกิดมลภาวะด้านต่าง ๆ ได้ง่ายกว่า

4. **ด้านคุณค่าและความสำคัญ** พบว่าแหล่งที่ได้คะแนนศักยภาพมากที่สุดถึงร้อยละ 86.67 มี 2 แหล่ง คือ วัดท้ายยอด และวัดเขียนบางแก้ว รองลงมาได้ร้อยละ 80.00 มี 1 แหล่ง คือ วัดมัชฌิมาวาสวรวิหาร รองลงมาคือ สถาบันทักษิณคดีศึกษาร้อยละ 66.67 พิพิธภัณฑ์สถาน

แห่งชาติ สงขลา ร้อยละ 65.00 หาดสมิหลา ร้อยละ 56.67 เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบได้แหล่งละร้อยละ 50 จากผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แหล่งที่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปกรรมมาก เช่น วัดท้ายขอ วัดมัทธมนิศา สวรรวิหาร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลาจะมีคะแนนศักยภาพด้านนี้สูงกว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น หาดสมิหลา เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ ซึ่งไม่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุดังกล่าว และสภาพแวดล้อมเองในแหล่งนั้นก็ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้วย และอาจถูกเปลี่ยนแปลงสภาพเพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ของมนุษย์เพิ่มขึ้น ทำให้ได้รับคะแนนจากการประเมินศักยภาพในด้านนี้น้อยกว่า

5. ด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น พบว่าแหล่งที่ได้คะแนนศักยภาพมากที่สุดถึงร้อยละ 73.75 มี 1 แหล่ง คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา รองลงมา ร้อยละ 68.75 มี 1 แหล่งคือ วัดท้ายขอ รองลงมา ร้อยละ 63.75 มี 3 แหล่ง คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ และวัดเขียนบางแก้ว รองลงมา ร้อยละ 58.75 มี 2 แหล่ง คือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา และหาดสมิหลา และร้อยละ 53.75 มี 1 แหล่ง คือ วัดมัทธมนิศา สวรรวิหาร จากผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะยอ คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา และวัดท้ายขอได้รับคะแนนประเมินศักยภาพด้านนี้สูงที่สุด รองลงมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อยู่นอกเขตตัวเมือง คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ และวัดเขียนบางแก้วก็ได้รับคะแนนสูงเช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในชนบทได้รับการตอบรับจากคนในท้องถิ่นดี ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตตัวเมือง เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา หาดสมิหลา และวัดมัทธมนิศา สวรรวิหาร ได้รับคะแนนประเมินศักยภาพด้านนี้น้อยกว่า เนื่องจากคนในเขตเมืองมีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป และใช้เวลาส่วนใหญ่ประกอบกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้ไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่ง และไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน เนื่องจากต้องปรับตัวตามสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ได้คะแนนในด้านนี้น้อยกว่า

6. ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าแหล่งที่ได้คะแนนประเมินศักยภาพสูงที่สุดถึงร้อยละ 80 มี 3 แหล่ง คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา รองลงมา ร้อยละ 73.33 มี 2 แหล่ง คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบและวัดมัทธมนิศา สวรรวิหาร รองลงมา ร้อยละ 60.00 มี 1 แหล่ง คือ วัดเขียนบางแก้ว และร้อยละ 53.33 มี 2 แหล่ง คือ หาดสมิหลา และวัดท้ายขอ

แหล่งที่ได้คะแนนประเมินศักยภาพสูงส่วนใหญ่เป็นแหล่งที่มีหน่วยราชการที่มีความรู้ด้านวิชาการและด้านการจัดการเข้ามารับผิดชอบดูแลอย่างใกล้ชิด เช่น สถาบันทักษิณคดีศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานของมหาวิทยาลัยทักษิณ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

ทะเลสาบ ซึ่งกรมป่าไม้รับผิดชอบดูแล พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา และวัดมัชฌิมาวาส วรวิหารที่มีกรมศิลปากรรับผิดชอบดูแลงานด้านพิพิธภัณฑสถาน จึงทำให้ได้คะแนนด้านนี้สูง ส่วนแหล่งที่ได้คะแนนประเมินค่อนข้างน้อยคือ หาดสมิหลา และวัดท้ายยอ เนื่องจากมีการจัดการให้ การศึกษาน้อยกว่า และมีองค์กรในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความเข้มแข็งน้อยกว่า

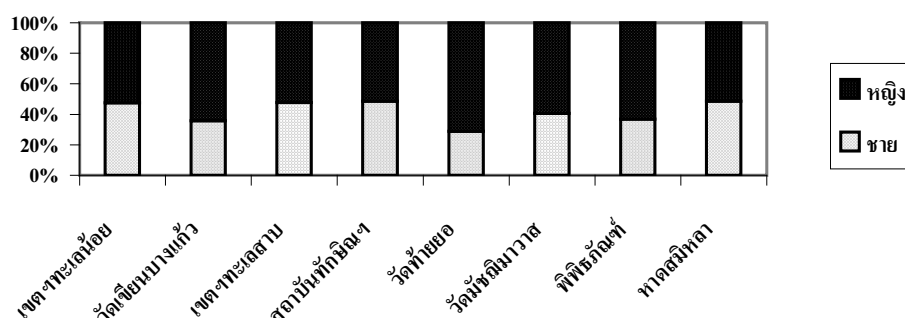
ผลการสอบถามนักท่องเที่ยวในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป คือ เพศ อายุ ที่อยู่ปัจจุบัน การศึกษา และอาชีพ ปรากฏผลดังนี้

ข้อ 1 เพศ สรุปได้ดังตาราง 10 และภาพ 22

ตาราง 10 ร้อยละของนักท่องเที่ยวในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก แยกตามเพศ

เพศ	เขตฯ ทะเลน้อย		วัดเขียนบางแก้ว		เขตฯ ทะเลสาบ		สถาบันทักษิณคดีศึกษา		วัดท้ายยอ		วัดมัชฌิมาวาส		พิพิธภัณฑสถานฯ		หาดสมิหลา		รวม	
	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%
ชาย	61	47.66	24	35.82	52	47.71	56	48.70	17	28.81	24	40.68	38	36.89	57	48.72	329	43.46
หญิง	67	52.34	43	64.18	57	52.29	59	51.30	42	72.19	35	59.32	65	63.11	60	51.28	428	56.54
รวม	128	100	67	100	109	100	115	100	59	100	59	100	103	100	117	100	757	100

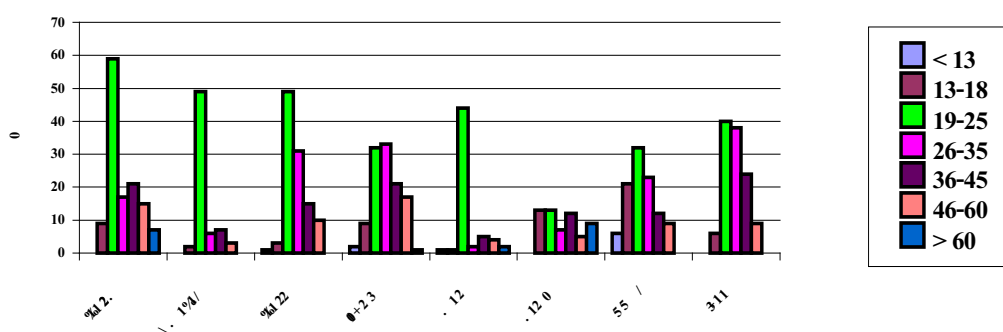
ภาพ 22 กราฟร้อยละของจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมากแยกตามเพศ

จากตาราง 10 พบว่าทั้ง 8 แหล่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมี 4 แหล่งที่มีจำนวนเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ สถาบันทักษิณคดีศึกษา และสมิหลาส่วนที่เหลืออีก 4 แหล่งมีจำนวนเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกันค่อนข้างมาก

ข้อ 2 อายุ สรุปได้ดังตาราง 11 และ ภาพ 23

ตาราง 11 ร้อยละของนักท่องเที่ยวในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก แยกตามอายุ

อายุ (ปี)	เขตฯ ทะเลน้อย		วัดเขียน บางแก้ว		เขตฯ ทะเลสาบ		สถาบัน ทักษิณคดี		วัด ท้ายยอ		วัดมณี มาวาส		พิพิธภัณฑฯ		หาดสมิหลา		รวม	
	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%
< 13	-	-	-	-	1	0.92	2	1.74	1	1.69	-	-	6	5.83	-	-	10	1.32
13-18	9	7.03	2	3.00	3	2.75	9	7.83	1	1.69	13	20.03	21	20.39	6	5.13	64	8.45
19-25	59	46.09	49	73.14	49	49.95	32	27.83	44	74.58	13	20.03	32	31.39	40	34.19	318	42.01
26-35	17	13.28	6	8.96	31	28.44	33	28.69	2	3.39	7	11.87	23	22.33	38	32.48	157	20.74
36-45	21	16.41	7	10.45	15	13.76	21	18.26	5	8.48	12	20.34	12	11.65	24	20.51	117	15.46
46-60	15	11.72	3	4.45	10	9.18	17	14.78	4	6.78	5	8.48	9	8.33	9	7.69	72	9.51
> 60	7	5.47	-	-	-	-	1	0.87	2	3.39	9	15.25	-	-	-	-	19	2.51
รวม	128	100	67	100	109	100	115	100	59	100	59	100	103	100	117	100	757	100

G23

C9NBW @ JCI €I A@P HE

จากตาราง 11 พบว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอายุ 19-25 ปี มีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 42.01 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้ง 8 แหล่ง รองลงมาร้อยละ 20.74 เป็นกลุ่มอายุ 26-35 ปี ร้อยละ 15.46 เป็นกลุ่มอายุ 36-45 ปี ร้อยละ 9.51 เป็นกลุ่มอายุ 46-60 ปี ร้อยละ 8.45 เป็นกลุ่มอายุ 13-18 ปี ร้อยละ 2.51 เป็นกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปี และร้อยละ 1.32 เป็นกลุ่มอายุต่ำกว่า 13 ปี โดยนักท่องเที่ยวในกลุ่มอายุ 19-25 ปีมีจำนวนมากที่สุดถึง 7 แหล่ง และมีเพียงแหล่งเดียว คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษาที่มีนักท่องเที่ยวในกลุ่มอายุ 26-35 ปีใกล้เคียงกับกลุ่มอายุ 19-25 ปี จากผล ดังกล่าวจะเห็นว่านักท่องเที่ยวในกลุ่มอายุ 19-25 ปี ซึ่งนิยมมาท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งอยู่ในวัยศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายถึงระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่

ข้อ 3 ที่อยู่ปัจจุบันของนักท่องเที่ยว สรุปได้ดังตาราง 12

ตาราง 12 ร้อยละของที่อยู่ปัจจุบันของนักท่องเที่ยวในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก

จังหวัด	เขตทะเลน้อย		วัดเขียนฯ		เขตทะเลสาบ		สถาบันทักษิณ		วัดท้ายยอ		วัดมัจฉิมาฯ		พิพิธภัณฑฯ		หาดสมิหลา		รวม	
	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%
ชุมพร	1	0.78	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.97	1	0.86	3	0.39
ระนอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.86	1	0.13
สุราษฎร์ฯ	2	1.56	-	-	-	-	5	4.35	-	-	-	-	3	2.91	2	1.71	12	1.58
พังงา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.98	1	0.86	2	0.25
ภูเก็ต	1	0.78	-	-	-	-	1	0.87	-	-	-	-	2	1.94	-	-	4	0.52
กระบี่	-	-	-	-	2	1.83	-	-	-	-	-	-	2	1.94	-	-	4	0.52
นครศรีฯ	16	12.5	-	-	3	2.75	8	6.96	-	-	-	-	5	4.85	12	10.3	44	5.81
พัทลุง	38	29.7	20	29.9	6	5.51	7	6.09	1	1.70	-	-	2	1.94	5	4.27	87	11.5
ตรัง	8	6.25	1	1.49	2	1.83	1	0.87	1	1.70	-	-	2	1.94	6	5.13	21	2.77
สตูล	2	1.56	-	-	1	0.92	-	-	1	1.70	-	-	-	-	-	-	4	0.52
สงขลา	41	32.0	46	68.7	70	64.2	40	34.8	53	89.8	59	100	65	63.1	39	33.3	413	54.5
ปัตตานี	1	0.78	-	-	-	-	7	6.09	-	-	-	-	1	0.98	10	8.55	19	2.50
ยะลา	1	0.78	-	-	2	1.84	7	6.09	1	1.69	-	-	2	1.94	6	5.13	19	2.50
นราธิวาส	1	0.78	-	-	2	1.84	8	6.96	-	-	-	-	1	0.98	5	4.27	17	2.24
ประจวบฯ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.97	1	0.86	2	0.25
เพชรบุรี	-	-	-	-	-	-	1	0.87	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.13
ราชบุรี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.97	-	-	1	0.13
นครปฐม	-	-	-	-	1	0.92	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1.71	3	0.39
สมุทรสาคร	-	-	-	-	-	-	1	0.87	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.13
กรุงเทพฯ ฯ	3	2.34	-	-	6	5.51	13	11.3	1	1.69	-	-	4	3.88	5	4.27	32	4.22
สมุทรปราการ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.97	1	0.86	2	0.25
ฉะเชิงเทรา	-	-	-	-	-	-	1	0.87	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.13
ชลบุรี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.85	1	0.13
ระยอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.97	-	-	1	0.13
จันทบุรี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.85	1	0.13
นนทบุรี	-	-	-	-	2	1.83	-	-	-	-	-	-	1	0.97	-	-	3	0.39
ปทุมธานี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.85	1	0.13
ลพบุรี	-	-	-	-	-	-	1	0.87	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.13
เพชรบูรณ์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.85	1	0.13
พิษณุโลก	-	-	-	-	-	-	1	0.86	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.13
ตาก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.85	1	0.13
ลำปาง	-	-	-	-	-	-	2	1.74	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0.25
เชียงใหม่	-	-	-	-	-	-	4	3.48	-	-	-	-	3	2.91	-	-	7	0.92
เชียงราย	-	-	-	-	-	-	3	2.61	-	-	-	-	-	-	2	1.71	5	0.66
เลย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.85	1	0.13
หนองคาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1.71	2	0.25
หนองบัวฯ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1.71	2	0.25
ขอนแก่น	-	-	-	-	-	-	2	1.74	-	-	-	-	-	-	2	1.71	4	0.52
ร้อยเอ็ด	-	-	-	-	-	-	1	0.86	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.13
ศรีสะเกษ	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1.69	-	-	-	-	-	-	1	0.13
อุบลฯ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.97	2	1.71	3	0.39
มณฑลเจีย	-	-	-	-	2	1.83	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0.25
ไม่ระบุ	13	10.2	-	-	10	9.17	1	0.86	-	-	-	-	3	2.91	4	3.42	31	4.09
รวม	128	100	67	100	109	100	115	100	59	100	59	100	103	100	117	100	757	100

จากตาราง 12 พบว่ามีนักท่องเที่ยวจากจังหวัดสงขลานิยมท่องเที่ยวในทุกแหล่งมากที่สุดถึงร้อยละ 54.55 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้ง 8 แหล่ง รองลงมาร้อยละ 11.49 เป็นนักท่องเที่ยวจากจังหวัดพัทลุง ร้อยละ 5.81 เป็นนักท่องเที่ยวจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่และจากจังหวัดใกล้เคียง โดยหาดสมิหลาเป็นแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวมาจากจังหวัดต่าง ๆ มากที่สุดถึง 26 จังหวัด รองลงมาเป็นสถาบันทักษิณคดีศึกษา และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา แหล่งละ 20 จังหวัด เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ แหล่งละ 12 จังหวัด วัดท้ายขอ 6 จังหวัด วัดเขียนบางแก้ว 3 จังหวัด และวัดมณีมาวาสวรวิหารมีนักท่องเที่ยวจากจังหวัดสงขลาเพียงจังหวัดเดียว จากผลดังกล่าวแสดงว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และการเข้าถึงได้สะดวกจะได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวจากจังหวัดต่าง ๆ มากกว่าแหล่งที่เข้าถึงได้ยาก

ข้อ 4 ระดับการศึกษา สรุปได้ดังตาราง 13

ตาราง 13 ร้อยละระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก

ระดับการศึกษา	เขตทะเลน้อย		วัดเขียนบางแก้ว		เขตทะเลสาบ		สถาบันทักษิณคดีศึกษา		วัดท้ายขอ		วัดมณีมาวาส		พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ		หาดสมิหลา		รวม	
	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%
ไม่ได้เรียน	-	-	-	-	-	-	1	0.87	-	--	-	-	-	-	1	0.85	2	0.26
ประถม	17	13.3	5	7.46	8	7.34	13	11.31	6	10.17	7	11.9	2	1.94	16	13.7	74	9.78
ม.ต้น	4	3.13	1	1.49	7	6.42	10	8.69	-	-	18	30.5	22	21.36	8	6.84	70	9.25
ม.ปลาย/ปวช	21	16.4	5	7.46	7	6.42	20	17.39	1	1.69	22	37.3	14	13.59	26	22.2	116	15.32
อนุปริญญา	17	13.3	4	5.97	12	11.0	11	9.57	13	22.04	3	5.09	7	6.80	10	8.55	77	10.17
ปริญญาตรี	68	53.1	52	77.6	69	63.3	50	43.5	39	66.10	7	11.9	47	45.6	51	43.6	383	50.60
ปริญญาโท	1	0.78	-	-	6	5.51	10	8.69	-	-	2	3.39	10	9.71	4	3.42	33	4.36
ปริญญาเอก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.97	1	0.85	2	0.26
รวม	128	100	67	100	109	100	115	100	59	100	59	100	103	100	117	100	757	100

จากตาราง 13 พบว่านักท่องเที่ยวกลุ่มระดับปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 50.60 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้ง 8 แหล่ง รองลงมาร้อยละ 25.49 เป็นกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช ถึงระดับอนุปริญญา/ปวส/ปวท ร้อยละ 19.03 เป็นกลุ่มระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 4.36 เป็นกลุ่มระดับปริญญาโท ส่วนที่เหลืออีกเล็กน้อยเป็นกลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 0.26 และปริญญาเอกร้อยละ 0.26 โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มระดับปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุดถึง 7 แหล่ง และมีเพียงแหล่งเดียว คือ วัดมณีมาวาสวรวิหารที่มีนักท่องเที่ยวกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มากที่สุด

ข้อ 5 อาชีพของนักท่องเที่ยว สรุปได้ดังตาราง 14

ตาราง 14 ร้อยละของอาชีพของนักท่องเที่ยวในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก

อาชีพ	เขตทะเลน้อย		วัดเขียนฯ		เขตทะเลสาบ		สถาบันทักษิณ		วัดท้ายยอ		วัดมณีมาฯ		พิพิธภัณฑฯ		หาดสมิหลา		รวม	
	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%
นักเรียน/นิสิต	59	46.1	46	68.7	44	40.4	37	32.2	46	77.9	26	44.1	59	57.3	34	29.1	351	46.4
แม่บ้าน	4	3.13	2	2.99	4	3.67	5	4.35	3	5.09	5	8.48	2	1.94	11	9.40	36	4.75
รับจ้างทั่วไป	8	6.25	1	1.49	6	5.50	3	2.61	-	-	4	6.78	-	-	12	10.3	34	4.49
เกษตรกร	13	10.2	4	5.97	4	3.67	10	8.69	1	1.69	2	3.39	-	-	6	5.13	40	5.28
ค้าขาย/ธุรกิจ	11	8.59	1	1.49	7	6.42	17	14.8	2	3.39	6	10.2	11	10.7	17	14.5	72	9.51
พนักงาน	7	5.47	-	-	15	13.8	9	7.83	-	-	1	1.69	6	5.83	12	10.3	50	6.61
ลูกจ้าง	6	4.69	9	13.4	5	4.59	7	6.09	1	1.69	-	-	5	4.85	7	5.98	40	5.28
ข้าราชการ	20	15.6	4	5.97	24	22.0	26	22.6	6	10.2	14	23.7	20	19.4	17	14.5	131	17.3
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-	1	0.87	-	-	1	1.69	-	-	1	0.86	3	0.4
รวม	128	100	67	100	109	100	115	100	59	100	59	100	103	100	117	100	757	100

จากตาราง 14 พบว่านักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา นิยมมาท่องเที่ยวมากที่สุดถึงร้อยละ 46.37 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้ง 8 แหล่ง และพบมากที่สุดในทุกแหล่งด้วย และมีข้าราชการ/ข้าราชการบำนาญ นิยมมาท่องเที่ยวมากที่สุดรองลงมา ร้อยละ 17.31 โดยพบมากรองจากกลุ่มนักเรียน/นิสิต/นักศึกษาในแต่ละแหล่งมากถึง 7 แหล่ง มีเพียงแหล่งเดียว คือ วัดเขียนบางแก้ว ที่มีกลุ่มลูกจ้างมาท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มข้าราชการ รองลงมา ร้อยละ 9.51 เป็นกลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 6.61 เป็นกลุ่มพนักงานบริษัท ส่วนกลุ่มอาชีพแม่บ้าน รับจ้างทั่วไป และเกษตรกร นิยมมาท่องเที่ยวมีจำนวนใกล้เคียงกันประมาณร้อยละ 4-5

ตอนที่ 2 ข้อมูลลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว

ข้อ 6 นอกจากมาเที่ยวแล้วท่านมีเหตุผลอื่นหรือไม่ในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวนี้ ได้ผลสรุปดังตาราง 15

ตาราง 15 ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวโดยมีหรือไม่มีเหตุผลอื่นในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก

ชื่อแหล่ง	มาเที่ยว		มีเหตุผลอื่น		เหตุผลอื่นๆ (คน)	รวม	
	คน	%	คน	%		คน	%
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย	92	71.88	36	28.12	ทำบุญ(12) ศึกษาภาคสนาม(8) เยี่ยมญาติ(8) งานศพ(5) ทำธุระ(3) ประชุม(1) ฝึกงาน(1)	128	100
วัดเขียนบางแก้ว	27	40.30	40	59.70	ศึกษาภาคสนาม(19) ทำบุญ(9) เยี่ยมญาติ(1) ทำธุระ(1)	67	100

ตาราง 15 (ต่อ)

ชื่อแหล่ง	มาเที่ยว		มีเหตุผลอื่น		เหตุผลอื่นๆ (คน)	รวม	
	คน	%	คน	%		คน	%
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ	84	77.06	25	22.94	ศึกษาภาคสนาม(15) เยี่ยมญาติ(6) ทำบุญ(2) ทำงาน/ปฏิบัติราชการ(2)	109	100
สถาบันทักษิณคดีศึกษา	90	78.26	25	21.74	ปฏิบัติงาน/สัมมนา(12) เยี่ยมญาติ(9)ทำธุระ(4)	115	100
วัดท้ายยอ	33	55.93	26	44.07	ศึกษาภาคสนาม(16) ทำบุญ(8) เยี่ยมญาติ(1) งานบวช(1)	59	100
วัดมัชฌิมาวาสวรวิหาร	34	57.63	25	42.37	ทำบุญ(21) ทำงานก่อสร้าง(2) งานบวช(1) เยี่ยมญาติ(1)	59	100
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา	64	62.14	39	37.86	ศึกษาภาคสนาม(27) ทำธุระ(6) เยี่ยมญาติ(4) เยี่ยมเพื่อน(2)	103	100
หาดสมิหลา	97	82.91	20	17.09	เยี่ยมญาติ(12) ปฏิบัติงาน/สัมมนา(7) ทำบุญ(1)	117	100
รวม	521	69.82	236	31.18		757	100

จากตาราง 15 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใน 7 แหล่งเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นหลัก มีเพียงแหล่งเดียวคือ วัดเขียนบางแก้วที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาด้วยเหตุผลอื่นมากที่สุด โดยเฉพาะการเดินทางมาศึกษานอกสถานที่/ศึกษาภาคสนาม และมาทำบุญ ส่วนเหตุผลอื่นที่พบมากที่สุดในแต่ละแหล่ง คือ

- ศึกษาภาคสนาม พบในแหล่งวัดเขียนบางแก้ว เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ วัดท้ายยอ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา
- ทำบุญ พบในแหล่งเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และวัดมัชฌิมาวาสวรวิหาร
- ปฏิบัติงาน/สัมมนา พบในแหล่งสถาบันทักษิณคดีศึกษา
- เยี่ยมญาติ พบในแหล่งหาดสมิหลา

ข้อ 7 ท่านเคยได้ยินชื่อ รู้จัก หรือได้รับข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวนี้มาก่อนหรือไม่ สรุปผลได้ดังตาราง 16

ตาราง 16 ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่ไม่เคย หรือเคยได้ยิน รู้จักหรือได้รับข้อมูลในแหล่งที่มีศักยภาพมาก

แหล่ง	ไม่เคย		เคยได้ยิน รู้จัก หรือได้รับข้อมูล				รวม	
	คน	%	คน	%	จาก (คน)		คน	%
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย	9	7.03	119	92.97	คนแนะนำ(77) โทรศัพท์(18) สื่อสิ่งพิมพ์(12) วิทยุ(10) บริษัทนำเที่ยว(1) อินเทอร์เน็ต(1)		128	100
วัดเขียนบางแก้ว	41	61.19	26	38.81	คนแนะนำ(25) โทรศัพท์ (1)		67	100
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ	15	13.76	94	86.24	คนแนะนำ(76) โทรศัพท์(9) สื่อสิ่งพิมพ์(3) ป้าย(3) วิทยุ(1) บริษัทนำเที่ยว(1) อินเทอร์เน็ต(1)		109	100
สถาบันทักษิณคดีศึกษา	13	11.30	102	88.70	คนแนะนำ(85) สื่อสิ่งพิมพ์(10) โทรศัพท์(7)		115	100
วัดท้ายยอ	22	37.29	37	62.71	คนแนะนำ(33) โทรศัพท์(2) สื่อสิ่งพิมพ์(2)		59	100
วัดมณีนิมิตวาฬารวิหาร	10	16.95	49	83.05	คนแนะนำ(45) บริษัทนำเที่ยว(2) วิทยุ(1) สื่อสิ่งพิมพ์(1)		59	100
พิพิธภัณฑสถานฯ สงขลา	25	24.27	78	75.73	คนแนะนำ(67) สื่อสิ่งพิมพ์(9) โทรศัพท์(2)		103	100
หาดสมิหลา	7	5.98	110	94.02	คนแนะนำ(95) โทรศัพท์(9) วิทยุ(9) สื่อสิ่งพิมพ์(2) บริษัทนำเที่ยว(1) ป้ายชี้ทาง(1)		117	100
รวม	142	18.76	615	81.24			759	100

จากตาราง 16 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใน 7 แหล่งเคยได้ยิน รู้จัก หรือเคยได้รับข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ยกเว้นวัดเขียนบางแก้วที่นักท่องเที่ยวตอบว่าไม่เคยมากกว่านักท่องเที่ยวที่ตอบว่าเคยได้ยิน รู้จัก หรือได้รับข้อมูล ในทุกแหล่งนักท่องเที่ยวที่ได้รับข้อมูลจะได้จากคนแนะนำมากที่สุด รองลงมาเป็นโทรศัพท์ และสื่อสิ่งพิมพ์

ข้อ 8 ท่านเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร(ตอบได้ > 1 ข้อ) สรุปได้ดังตาราง 17

ตาราง 17 จำนวนนักท่องเที่ยวและพาหนะที่ใช้เดินทางในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก

ประเภทรถ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)							
	เขตฯ ทะเลน้อย	วัดเขียน บางแก้ว	เขตฯ ทะเลสาบ	สถาบัน ทักษิณ	วัด ท้ายยอ	วัดมณีนิมิต มาวาส	พิพิธภัณฑฯ สงขลา	หาด สมิหลา
รถส่วนตัว	94	28	76	60	45	32	40	88
- รถยนต์	75	14	51	58	31	21	27	77
- จักรยานยนต์	18	14	25	2	11	11	11	10
- สามล้อเครื่อง	1	-	-	-	-	-	-	-
- จักรยาน	-	-	-	-	3	-	1	1

ตาราง 17 (ต่อ)

ประเภทรถ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)							
	เขตฯ ทะเลน้อย	วัดเขียน บางแก้ว	เขตฯ ทะเลสาบ	สถาบัน ทักษิณคดี	วัด ท้ายยอ	วัดมณี มาวาส	พิพิธภัณฑ สงขลา	หาด สมิหลา
รถโดยสาร	18	-	11	21	-	16	51	23
- รถบัส	6	-	5	8	-	2	24	6
- รถสองแถว	10	-	4	9	-	-	5	3
- รถตู้	2	-	2	4	-	2	6	6
- รถตุ๊กตุ๊ก	-	-	-	-	-	12	17	8
รถเช่าเหมา	14	13	13	29	2	3	10	4
- รถบัส	3	-	6	25	1	-	8	2
- รถสองแถว	4	-	-	-	-	2	-	2
- รถตู้	7	13	7	3	-	-	2	-
- รถตุ๊กตุ๊ก	-	-	-	1	-	1	-	-
- จักรยานยนต์	-	-	-	-	1	-	-	-
เรือ	-	-	2	-	1	-	-	-
รถไฟ	-	-	-	1	-	-	-	-
เครื่องบิน	-	-	-	1	-	-	-	-
รถราชการ	2	24	7	5	8	-	2	1
เดิน	-	2	-	-	3	8	-	1

จากตาราง 17 พบว่าในทุกแหล่งมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวโดยรถส่วนตัวมากที่สุด เนื่องจากการเดินทางด้วยรถส่วนตัวสะดวก และเข้าถึงได้ง่ายกว่ารถประเภทอื่น ๆ โดยแหล่งที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่เข้าถึงได้สะดวก เช่น สถาบันทักษิณคดีศึกษา หาดสมิหลา จะมีความหลากหลายของพาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้เดินทางมากกว่าแหล่งที่เข้าถึงได้ไม่สะดวก หรือเข้าถึงได้ยากกว่า เช่น วัดเขียนบางแก้ว วัดท้ายยอ

ข้อ 9 ท่านมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้ในลักษณะใด ได้ผลสรุปได้ดังตาราง 18

ตาราง 18 จำนวนนักท่องเที่ยวและลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งที่มีศักยภาพมาก

ลักษณะ	เขตตะเลน้อย		วัดเขียนฯ		เขตทะเลสาบ		สถาบันทักษิณ		วัดท้ายยอ		วัดมัจฉิมฯ		พิพิธภัณฑฯ		หาดสมิหลา		รวม	
	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%
จัดมาเอง	85	66.4	24	35.8	78	71.6	76	66.1	30	50.9	55	93.2	68	66.0	106	90.6	522	69
- มาคนเดียว	1	0.8	2	3.0	6	5.51	3	2.61	3	5.08	9	15.3	12	30.1	5	4.27	41	5.42
- มากับเพื่อน	39	30.5	14	20.9	30	27.5	33	28.7	16	27.1	31	52.5	31	24.3	47	40.2	241	31.8
- กับครอบครัว	45	35.2	8	11.9	42	38.5	40	34.8	11	18.7	15	25.4	25	11.66	54	46.2	240	31.7
มาเป็นหมู่คณะ	43	33.6	43	64.2	31	28.4	34	29.6	29	49.2	4	6.78	35	34.0	10	8.6	229	30.3
- หน่วยงาน	16	12.5	31	46.3	18	16.5	16	13.9	16	27.1	2	3.4	6	5.82	7	6.0	112	14.8
- กลุ่มชมรม	8	6.3	-	-	1	0.9	11	9.6	10	17.0	1	1.7	11	10.7	1	0.9	43	5.7
- กลุ่มสมาชิก	19	14.8	12	18.0	12	11.0	7	6.1	3	5.1	1	1.7	18	17.5	2	1.7	74	9.8
บริษัทนำเที่ยว	-	-	-	-	-	-	5	4.35	-	-	-	-	-	-	1	0.85	6	0.79
รวม	128	100	67	100	109	100	115	100	59	100	59	100	103	100	117	100	757	100

จากตาราง 18 พบว่านักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาในลักษณะจัดมาเองมากที่สุดถึง 7 แหล่ง หรือร้อยละ 68.96 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้ง 8 แหล่ง มีเพียงแหล่งเดียว คือ วัดเขียนบางแก้ว โดยนักท่องเที่ยวเดินทางมาเป็นหมู่คณะมากกว่าการจัดมาเอง เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เข้าถึงได้ไม่สะดวกเท่าแหล่งอื่น นอกจากนี้ในการเดินทางแบบจัดมาเอง พบว่ามากับเพื่อน และมาครอบครัวมากที่สุดถึงร้อยละ 31.84 และ 31.70 ตามลำดับ

ข้อ 10 ในการมาท่องเที่ยวครั้งนี้ท่านได้ไป หรือจะไปแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่อยู่ใกล้เคียง
แหล่งนี้หรือไม่ ได้ผลสรุปดังตาราง 19

ตาราง 19 ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่ได้ไปหรือจะไปแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่อยู่ใกล้เคียงในแหล่งที่มีศักยภาพมาก

แหล่ง	ไม่ไป		ได้ไปหรือจะไป				รวม	
	คน	%	คน	%	ชื่อแหล่ง (คน)		คน	%
เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลน้อย	112	87.50	16	12.50	สวนพฤกษศาสตร์พัทลุง (9) หาดแสนสุขลำปำ (3) วังเจ้าเมืองพัทลุง (2) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ (1) วัดเขียนบางแก้ว (1)		128	100
วัดเขียนบางแก้ว	31	46.27	36	53.73	เขตห้ามล่าฯทะเลหลวง (10) วังเจ้าเมืองพัทลุง (10) สวนพฤกษศาสตร์พัทลุง (5) วัดวัง (4) เขตห้ามล่าฯทะเลน้อย (4) วัดป่าลิไลยก์ (3) แหลมจองถนน (2) วัดวิหารเบิก (2)		67	100

ตาราง 19 (ต่อ)

แหล่ง	ไม่ไป		ได้ไปหรือจะไป			รวม	
	คน	%	คน	%	ชื่อแหล่ง (คน)	คน	%
เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลสาบ	60	55.05	49	44.95	วัดพระโคะ (16) หาดสมิหลา(9) วัดบางเขียด(7) วัดโล伽าราม(4) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย (3) สวนพฤกษศาสตร์พัทลุง (3) สวนป่าเปรม (2) วัดท้ายยอ (2) สุสานมรุ่ม (1) เขาดังกวน (1) วัดคูขุด (1)	109	100
สถาบันทักษิณ คดีศึกษา	53	46.10	62	53.90	หาดสมิหลา(41) สวนป่าเปรม(8) วัดพระโคะ(5) เขตห้ามล่าฯ ทะเลสาบ (3) สวนสองทะเล (2) พิพิธภัณฑสถานฯ สงขลา (2) วัดท้ายยอ (1)	115	100
วัดท้ายยอ	28	47.46	31	52.54	วัดแหลมพ้อ (8) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ(6) วัดภูผาเบิก (6) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย (3) สถาบันทักษิณคดีศึกษา (3) หาดสมิหลา (2) วัดสุวรรณคีรี (2) วัดบ่อทรัพย์ (1)	59	100
วัดมณีนิมิต วรวิหาร	46	77.97	13	22.03	วัดโพธิ์ปฐมาวาส (5) หาดสมิหลา (4) สวนสองทะเล (2) สถาบันทักษิณคดีศึกษา (2)	59	100
พิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติ สงขลา	53	51.46	50	48.54	หาดสมิหลา (13) วัดมณีนิมิตวรวิหาร (13) สถาบันทักษิณคดีศึกษา (9) เขาดังกวน (7) เขาน้อย (3) สวนป่าเปรม (2) วัดแจ้ง (1) วัดโพธิ์ปฐมาวาส (1) สวนสองทะเล (1)	103	100
หาดสมิหลา	95	81.20	22	18.80	เกาะยอ(10) สถาบันทักษิณ(4)สวนสองทะเล(4) สวนป่าเปรม(2) ศาลหลักเมือง(1) วัดพระโคะ (1)	117	100
รวม	478	63.14	279	36.86		757	100

จากตาราง 19 เมื่อพิจารณารวมทั้ง 8 แหล่งพบว่า มีนักท่องเที่ยวตอบว่าไม่ไปเที่ยวแหล่งที่อยู่ใกล้เคียงมากถึงร้อยละ 63.14 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด ส่วนที่เหลือร้อยละ 36.86 ตอบว่าได้ไปหรือจะไปเที่ยวยังแหล่งอื่นที่อยู่ใกล้เคียง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายแหล่ง พบว่ามี 5 แหล่ง ตอบว่าไม่ไปท่องเที่ยวแหล่งอื่นที่อยู่ใกล้เคียงมากกว่าได้ไปหรือจะไป คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย หาดสมิหลา วัดมณีนิมิตวรวิหาร เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา ส่วนที่เหลืออีก 3 แหล่ง คือ วัดเขียนบางแก้ว สถาบันทักษิณคดีศึกษา และวัดท้ายยอ นักท่องเที่ยวตอบว่าได้ไป หรือจะไปท่องเที่ยวแหล่งที่อยู่ใกล้เคียงมากกว่าไม่ไป แต่มีจำนวนแตกต่างกันไม่มากนัก

ข้อ 11. ในการมาท่องเที่ยวครั้งนี้ท่านพักค้างคืนหรือไม่ ได้ผลสรุปได้ดังตาราง 20

ตาราง 20 ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่พักและไม่พักค้างคืนในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก

แหล่ง	ไม่พัก		พักค้างคืน				รวม	
	คน	%	คน	%	สถานที่พัก (คน)		คน	%
เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลน้อย	111	86.72	17	13.28	บ้านพักในเขตฯ ทะเลน้อย (9) ลำปำรีสอร์ท (3) วัดป่าไธยก์(2) บ้านญาติในจังหวัดนครศรีฯ (1) บ้านเพื่อนในเมืองพัทลุง (1) บ้านสวยสบาย (1)		128	100
วัดเขียนบางแก้ว	66	98.51	1	1.49	อำเภอเมืองพัทลุง (1)		67	100
เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ทะเลสาบ	95	87.16	14	12.84	บ้านพักในเขตฯทะเลสาบ(4) บ้านญาติในอำเภอ เมือง หาดใหญ่ สิงหนคร และระโนด จ.สงขลา (9) โรงแรมสมิหลาบี.พี.สมิหลาบีช(1)		109	100
สถาบันทักษิณ คดีศึกษา	91	79.13	24	20.87	บ้านญาติ อ.เมือง หาดใหญ่ สิงหนคร สทิงพระ จ.สงขลา (15) โรงแรมในอำเภอหาดใหญ่ (3) หาดแก้วรีสอร์ท (2) สถาบันทักษิณคดีฯ (1) โรงแรมบี.พี.สมิหลาบีช (1) โรงแรมกรีนเวิร์ด (1) โรงแรมเซนทรัล (1)		115	100
วัดท้ายยอ	58	98.30	1	1.70	บ้านญาติใน ต.เกาะยอ อ.เมือง จ. สงขลา (1)		59	100
วัดมณีมาวาสวรวิหาร	57	96.61	2	3.39	บ้านญาติใน ต.เกาะยอ อ.เมือง จ. สงขลา (2)		59	100
พิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติ สงขลา	80	77.67	23	22.33	บ้านเพื่อนใน อ.เมืองสงขลา (11) บ้านญาติ (1) โรงแรมบี.พี.สมิหลาบีช (4) หาดแก้วรีสอร์ท (1) โรงแรมควีน (1) โรงแรมในเมืองสงขลา (1) โรงแรมสุขสมบูรณ์(1) บ้านพัก มอ.หาดใหญ่(1) ในหาดใหญ่ (1) สถาบันราชมนฑลฯ ภาควิชา (1)		103	100
หาดสมิหลา	89	76.07	28	23.93	บ้านญาติใน อ.เมืองและหาดใหญ่ จ.สงขลา (18) อ.เมืองพัทลุง (2) โรงแรมบี.พี.สมิหลาบีช (2) อ.เมืองปัตตานี (2) โรงแรมวี.แอล หาดใหญ่ (1) โรงแรมวิวา (1) บ้านพัก มอ.หาดใหญ่ (1) ค่ายเสนาณรงค์ หาดใหญ่ (1)		117	100
รวม	647	85.47	110	14.53			757	100

จากตาราง 20 เมื่อพิจารณารวมทั้ง 8 แหล่ง พบว่านักท่องเที่ยวไม่พักค้างคืนมากที่สุดถึงร้อยละ 85.47 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด ส่วนที่เหลือนักท่องเที่ยวพักค้างคืนร้อยละ 14.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายแหล่ง พบว่าในทุกแหล่งนักท่องเที่ยวตอบว่าไม่พักค้างคืนมากที่สุด โดยเฉพาะในแหล่งที่เดินทางเข้าถึงไม่ค่อยสะดวก เช่น วัดเขียนบางแก้ว และวัดท้ายขอ จะมีร้อยละของการไม่พักสูงกว่าแหล่งที่เข้าถึงได้สะดวก เช่น หาดสมิหลา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา เป็นต้น ในการพักค้างคืนส่วนใหญ่จะพักบ้านญาติ และบ้านเพื่อนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ส่วนการพักที่โรงแรม จะเป็นโรงแรมที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ข้อ 12 ค่าใช้จ่ายในแหล่งท่องเที่ยวนี้ทั้งหมดเท่าใด สรุปผลได้ดังตาราง 21

ตาราง 21 ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายและไม่ใช้จ่ายในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก

การใช้ จ่าย	เขตทะเลน้อย		วัดเขียนฯ		เขตทะเลสาบ		สถาบันทักษิณ		วัดท้ายขอ		วัดมัทธมาฯ		พิพิธภัณฑ์ฯ		หาดสมิหลา		รวม	
	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%
ไม่ใช้จ่าย	44	34.4	54	80.6	44	40.4	23	20	48	81.4	42	71.2	26	25.2	14	12	295	39
ใช้จ่าย	84	65.6	13	19.4	65	59.6	92	80	11	18.6	17	28.8	77	74.8	103	80	462	61
รวม	128	100	67	100	109	100	115	100	59	100	59	100	103	100	117	100	757	100

จากตาราง 21 เมื่อพิจารณารวมทั้ง 8 แหล่ง พบว่ามีนักท่องเที่ยวที่ตอบว่าใช้จ่ายมีมากถึงร้อยละ 61.03 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด และร้อยละ 39.97 ตอบว่าไม่ใช้จ่าย เมื่อพิจารณาเป็นรายแหล่งพบว่ามี 5 แหล่งที่ตอบว่าใช้จ่ายมากกว่าไม่ใช้จ่าย คือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย หาดสมิหลา สถาบันทักษิณคดีศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแหล่งที่มีร้านอาหาร เครื่องดื่ม หรือร้านขายของที่ระลึก ส่วนอีก 3 แหล่งที่ตอบว่าไม่ใช้จ่ายมากกว่าใช้จ่าย คือ วัดเขียนบางแก้ว วัดท้ายขอ และวัดมัทธมาวาสวรวิหาร ซึ่งเป็นแหล่งที่ไม่มีร้านค้าใด ๆ ตั้งอยู่ในแหล่ง แต่ข้อเท็จจริงที่พบจากข้อมูลที่นักท่องเที่ยวตอบคำถามข้อนี้ในทุกแหล่ง พบว่ามีรายการค่าใช้จ่ายที่เป็นค่ารถ ค่าน้ำมันรถ ค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่ม ค่าของที่ระลึก หรือค่าที่พักรวมอยู่ด้วย ทั้งที่ในบางแหล่งไม่มีร้านค้าใด ๆ ตั้งอยู่ จึงทำให้เข้าใจได้ว่า มีนักท่องเที่ยวบางส่วนตอบคำถามข้อนี้ไม่ตรงกับคำถาม โดยเข้าใจว่าเป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้นเดินทางมาจนถึงแหล่ง จึงทำให้ข้อมูลที่ได้ในแต่ละแหล่งบางส่วนไม่ตรงคำถามทั้งหมด แต่ข้อมูลที่ได้นี้ก็แสดงให้เห็นว่าการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดการใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ ในระดับหนึ่งที่น่าสนใจ

เมื่อพิจารณาข้อมูลค่าใช้จ่ายในแต่ละแหล่ง สามารถสรุปได้ดังตาราง 22

ตาราง 22 ร้อยละของนักท่องเที่ยวแบ่งตามค่าใช้จ่ายในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก

ค่าใช้จ่าย (บาท)	จำนวนนักท่องเที่ยว(คน)									
	เขตฯ ทะเลน้อย	วัดเขียน บางแก้ว	เขตฯ ทะเลสาบ	สถาบัน ทักษิณคดี	วัด ท้ายยอ	วัดมัจฉา มาวาส	พิพิธภัณฑ ์สงขลา	หาด สมิหลา	รวม	
1-100	32	11	29	60	6	11	63	29	241	52.17
101-200	13	-	13	10	2	2	9	17	66	14.29
201-300	18	-	6	2	-	1	2	11	40	8.65
301-500	11	1	3	6	-	-	-	19	40	8.65
501-1,000	6	1	8	2	2	2	-	10	31	6.71
1,001-2,000	2	-	2	4	-	1	-	6	15	3.25
2,001-4,000	1	-	1	3	1	-	-	5	11	2.38
4,001-6,000	1	-	2	4	-	-	2	2	11	2.38
6,001-10,000	-	-	1	-	-	-	1	4	6	1.30
10,000-20,000	-	-	-	1	-	-	-	-	1	0.22
รวม	84	13	65	92	11	17	77	103	462	100

จากตาราง 22 พบว่าในทุกแหล่งที่นักท่องเที่ยวตอบว่าใช้จ่าย จำนวน 1- 100 บาทมากที่สุดถึงร้อยละ 52.17 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่ใช้จ่าย รองลงมาร้อยละ 14.29 ใช้จ่าย 101-200 บาท ร้อยละ 8.65 ใช้จ่าย 201-300 บาท ร้อยละ 8.65 ใช้จ่าย 301-500 บาท ร้อยละ 3.25 ใช้จ่าย 501-1,000 บาท ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 9.53 ใช้จ่ายระหว่าง 1,001-20,000 บาท จากผลดังกล่าวแสดงว่านักท่องเที่ยวได้ใช้จ่ายในแหล่งท่องเที่ยว โดยแหล่งที่มีร้านค้าตั้งอยู่ด้วยจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายมากกว่าแหล่งที่ไม่มีร้านค้า การที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้จ่ายในแต่ละแหล่งน้อยอาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น ไม่มีร้านขายสินค้าในแหล่ง ชนิดสินค้าที่ไม่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวใช้เวลาอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นน้อย นักท่องเที่ยวมีกำลังซื้อต่ำ (เป็นนักเรียน นักศึกษา) หรือเป็นนักท่องเที่ยวในท้องถิ่น เป็นต้น

ข้อ 13 ท่านใช้เวลาในแหล่งท่องเที่ยวนี้ประมาณเท่าไร ผลสรุปได้ดังตาราง 23

ตาราง 23 ร้อยละของนักท่องเที่ยวและเวลาที่ใช้ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพมาก

เวลา	เขตทะเลน้อย		วัดเขียนฯ		เขตทะเลสาบ		สถาบันทักษิณ		วัดท้ายยอ		วัดมัจฉาฯ		พิพิธภัณฑฯ		หาดสมิหลา		รวม	
	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%
< 30 นาที	9	7.03	20	29.9	11	10.1	-	-	9	15.3	5	8.5	1	1	-	-	55	7.27
30 นาที-1 ชม	53	41.4	29	43.3	45	41.3	51	44.4	30	50.9	21	35.6	67	65.1	25	21.4	321	42.40
1.01-2 ชม	20	15.6	7	10.5	19	17.4	35	30.4	4	6.8	14	23.7	19	18.5	28	24	146	19.29
2.01-4 ชม.	27	21.1	7	10.5	23	21.1	24	20.9	11	18.6	16	27.1	14	13.6	48	41	170	22.45
4.01-6 ชม.	13	10.2	3	4.5	7	6.4	4	3.5	1	1.7	2	3.4	2	1.9	15	12.8	47	6.21
> 6 ชม.	6	4.7	1	1.5	4	3.7	1	0.9	4	6.8	1	1.7	-	-	1	0.9	18	2.38
รวม	128	100	67	100	109	100	115	100	59	100	59	100	103	100	117	100	757	100

จากตาราง 23 เมื่อพิจารณาเวลาที่นักท่องเที่ยวใช้ภายในทั้ง 8 แหล่ง พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลา 30 นาทีถึง 1 ชั่วโมงมากที่สุดถึงร้อยละ 42.40 ของจำนวนนักท่องเที่ยวในทั้ง 8 แหล่ง รองลงมาร้อยละ 22.45 ใช้เวลา 2.01-4 ชั่วโมง ร้อยละ 19.29 ใช้เวลา 1.01-2 ชั่วโมง ร้อยละ 7.27 ใช้เวลาน้อยกว่า 30 นาที ร้อยละ 6.21 ใช้เวลา 4.01-6 ชั่วโมง และร้อยละ 2.38 ใช้เวลามากกว่า 6 ชั่วโมง ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายแหล่งพบว่ามี 7 แหล่งที่นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยว 30 นาที - 1 ชั่วโมงมากที่สุด ยกเว้น หาดสมิหลาแหล่งเดียวที่มีนักท่องเที่ยวใช้เวลา 2.01-4 ชั่วโมงมากที่สุด เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีสภาพธรรมชาติหลากหลายและสวยงาม มีที่พักผ่อน ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม ร้านค้า และร้านขายของที่ระลึก จึงทำให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในแหล่งนี้มากกว่าในแหล่งอื่น ๆ รองลงมา ใช้เวลา 1.01-2 ชั่วโมง 2.01-4 ชั่วโมง น้อยกว่า 30 นาที 4.01-6 ชั่วโมง และใช้เวลามากกว่า 6 ชั่วโมง ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผลการสอบถามความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวในแต่ละแหล่ง จำนวน 10 ข้อ ตั้งแต่ข้อ 14-23 ดังนี้

- ข้อ 14 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลาย หรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม (ใช่/ไม่ใช่)
- ข้อ 15 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน บริหาร จัดการ หรือดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ใช่/ไม่ใช่)
- ข้อ 16 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้ตระหนักถึงการรักษาสภาพแวดล้อม (ใช่/ไม่ใช่)
- ข้อ 17 นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะไม่ซื้อสินค้าหรือบริการที่ทำลายสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น พืชพันธุ์ สัตว์ป่า โบราณวัตถุ เป็นต้น (ใช่/ไม่ใช่)
- ข้อ 18 นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ และข้อแนะนำของแหล่งท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด (ใช่/ไม่ใช่)
- ข้อ 19 แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรควบคุมจำนวนและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เพื่อป้องกันผลเสียที่จะเกิดตามมา (ใช่/ไม่ใช่)
- ข้อ 20 แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องมีป้าย สัญลักษณ์สื่อความหมาย หรือฐานความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว (ใช่/ไม่ใช่)

ข้อ 21 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องทำให้คนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการท่องเที่ยว (ใช่/ไม่ใช่)

ข้อ 22 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรก่อให้เกิดความรู้ และไม่ทำลายสภาพแวดล้อม (ใช่/ไม่ใช่)

ข้อ 23 นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องไม่แสดงพฤติกรรมที่มีผลเสียต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ (ใช่/ไม่ใช่)

ถ้านักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องตอบใช่ทุกข้อ ซึ่งผลการตอบคำถามได้ดังตาราง 24

ตาราง 24 ร้อยละของนักท่องเที่ยวที่ตอบคำถามความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก

ค่า ตอบ	เขตชลน้อย		วัดเขียนฯ		เขตทะเลสาบ		สถาบันทักษิณ		วัดท้ายยอ		วัดมณีมาฯ		พิพิธภัณฑฯ		หาดสมิหลา		รวม	
	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%
ถูก	107	83.6	62	92.5	92	84.4	75	65.2	46	78	51	86.4	88	85.4	85	72.7	606	80.05
ผิด	21	16.4	5	7.5	17	15.6	40	34.8	13	22	8	15.6	15	14.6	32	27.3	151	19.95
รวม	128	100	67	100	109	100	115	100	59	100	59	100	103	100	117	100	757	100

จากตาราง 24 เมื่อพิจารณารวมทั้ง 8 แหล่ง พบว่า มีนักท่องเที่ยวตอบคำถามความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ถูกต้องร้อยละ 80.05 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้ง 8 แหล่ง ส่วนที่เหลือร้อยละ 19.95 ตอบไม่ถูกต้อง เมื่อพิจารณาเป็นรายแหล่งพบว่า ในทุกแหล่งมีผู้ตอบคำถามถูกต้องมากกว่าผู้ที่ไม่ถูกต้องตั้งแต่ร้อยละ 65 ของจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งขึ้นไป โดยแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวตอบถูกต้องมากที่สุดถึงร้อยละ 92.54 ของจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่ง คือ วัดเขียนบางแก้ว เนื่องจากเป็นแหล่งที่เข้าถึงไม่ค่อยสะดวก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา หรือผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งค่อนข้างมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากกว่าแหล่งอื่น รองลงมาได้แก่ วัดมณีมาวาสวรวิหาร ร้อยละ 86.44 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา ร้อยละ 85.44 เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ ร้อยละ 84.40 วัดท้ายยอ ร้อยละ 77.97 หาดสมิหลา ร้อยละ 72.65 และสถาบันทักษิณคดีศึกษา ร้อยละ 65.22 ของจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละแหล่ง โดยสถาบันทักษิณคดีศึกษาเป็นแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวตอบถูกต้องน้อยที่สุด เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวหลากหลายอาชีพ และระดับการศึกษา โดยมีนักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียน นักศึกษา และผู้ที่จบปริญญาตรีน้อยกว่าในแหล่งอื่น ๆ ลักษณะข้อมูลที่พบดังกล่าว คล้ายคลึงกับหาดสมิหลา ซึ่งมีผู้ตอบคำถามถูกต้องค่อนข้างน้อย

เมื่อพิจารณาจากจำนวนคำตอบที่นักท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวตอบผิด สรุปได้ดังตาราง 25

ตาราง 25 ร้อยละของนักท่องเที่ยวและจำนวนข้อที่ตอบผิดในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก

แหล่ง	จำนวนข้อที่นักท่องเที่ยวตอบคำถามผิด								รวม	
	1 ข้อ		2 ข้อ		3 ข้อ		4 ข้อ			
	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย	13	8.61	8	5.30	-	-	-	-	21	13.91
วัดเขียนบางแก้ว	4	2.65	1	0.66	-	-	-	-	5	3.31
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ	12	7.95	3	1.99	2	1.32	-	-	17	11.26
สถาบันทักษิณคดีศึกษา	26	17.22	11	7.28	3	1.99	-	-	40	26.49
วัดท้ายยอ	10	6.62	2	1.33	-	-	1	0.67	13	8.61
วัดมณีนิมิตวาสุวิหาร	3	1.99	4	2.65	1	0.66	-	-	8	5.30
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สงขลา	10	6.62	4	2.65	-	-	1	0.66	15	9.93
หาดสมิหลา	16	10.59	11	7.28	4	2.65	1	0.66	32	21.19
รวม	94	62.25	44	29.14	10	6.62	3	1.99	151	100

จากตาราง 25 พบว่าในทุกแหล่งมีนักท่องเที่ยวตอบผิด 1 ข้อมากที่สุดถึงร้อยละ 62.25 ของจำนวนนักท่องเที่ยวที่ตอบผิดทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 29.14 ตอบผิด 2 ข้อ ร้อยละ 6.62 ตอบผิด 3 ข้อ และร้อยละ 1.99 ตอบผิด 4 ข้อ โดยนักท่องเที่ยวในสถาบันทักษิณคดีศึกษาตอบผิดมากที่สุดทั้งตอบผิด 1 ข้อและ 2 ข้อ แต่เมื่อพิจารณาข้อที่ตอบผิดเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่นักท่องเที่ยวตอบผิดมากที่สุด คือ ข้อ 19 รองลงมาคือ ข้อ 21, 15, 17 และข้อ 18 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อคำถามที่เข้าใจยาก หากนักท่องเที่ยวไม่มีความรู้หรือความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือเชิงนิเวศอย่างถูกต้องแล้วมักจะตอบคำถามไม่ถูกต้อง

ตอนที่ 4 ความต้องการหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวนี้ (ข้อ 24-44)

ตอนที่ 5 แนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว (ข้อ 45-47)

ผลการสอบถามนักท่องเที่ยว ข้อ 24-47 เป็นรายแหล่ง สรุปได้ดังตาราง 26-33

ตาราง 26 ผลการสอบถามนักท่องเที่ยว ข้อ 24-47 ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
ความสะดวก ในการเข้าถึง แหล่ง	ข้อ 24 “ถนนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ขยายถนนให้กว้างขึ้น หรือขยายเป็นถนน 4 ช่องจราจร	1	25.78
	- ปรับผิวถนนให้เรียบ โดยลาดยางหรือเทคอนกรีต	2	21.88
	- มีไหล่ทาง ทางเท้า หรือขอบถนน	3	5.47
	- อื่นๆ เช่น มีไฟฟ้าและต้นไม้ ตามถนน รักษาความสะอาด ฯลฯ		46.87
	รวม		100.00
	ข้อ 25 “ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ขยายป้ายให้ใหญ่ขึ้น บอกชื่อแหล่ง ทิศทาง และระยะทางชัดเจน	1	42.19
	- เพิ่มป้ายเป็นระยะๆ ก่อนถึงแหล่ง และตามทางแยกสำคัญ	2	35.16
	- มีป้ายบอกเส้นทางเข้าถึงแหล่ง และเส้นทางเชื่อมต่อกับแหล่งอื่น	3	5.47
	- อื่นๆ เช่น มีป้ายภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เด่น สวยสะอาด ฯลฯ		17.18
	รวม		100.00
สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในแหล่ง	ข้อ 26 “พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไร		
	- เพิ่มรถบัส รถสองแถว หรือรถสามล้อเครื่อง และความถี่เที่ยวรถ	1	30.47
	- ควบคุมคนขับขี่ และราคาค่าโดยสารให้เป็นมาตรฐานชัดเจน	2	11.72
	- มีป้ายรถประจำทาง และตารางเดินรถที่ชัดเจน	3	7.03
	- อื่นๆ เช่น เรือควรมีหลังคา มีรถปรับอากาศ เพิ่มความสะดวกให้ข้อมูลแหล่งได้ ฯลฯ		50.78
	รวม		100.00
	ข้อ 27 “สถานที่จอดรถหรือทำเทียบเรือในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้”		
	- ขยายที่จอดรถ มีหลังคา หรือแผงกันความร้อน	1	41.41
	- มีป้ายบอกทางเข้า-ออก ดีเส้นแบ่งประเภทรถชัดเจน	2	36.72
	- มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย	3	3.91
	- อื่นๆ เช่น ปลุกต้นไม้ รักษาความสะอาด มีทำเทียบเรือแข็งแรง ฯลฯ		17.96
	รวม		100.00
	ข้อ 28 “ที่พักผ่อน เช่น ศาลา ที่นั่งพัก เป็นต้น ในบริเวณแหล่งฯ นี้”		
	- เพิ่มศาลาพักผ่อนที่กลมกลืนกับธรรมชาติ มีป้ายความรู้/หนังสือ	1	27.34
	- เพิ่มที่นั่งพักผ่อนบริเวณศาลาพักผ่อน ใต้ต้นไม้ร่มฝั่ง	2	17.19
	- ซ่อมแซมที่พักผ่อน และรักษาความสะอาด	3	14.06
	- อื่น ๆ เช่น ที่นั่งควรมีพนักพิง ศาลามีราวลูกกรงกัน มีไม้ดอก ฯลฯ		41.41
	รวม		100.00

ตาราง 26 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในแหล่ง	ข้อ 29 “ที่พักแรม เช่น ห้องพัก เต็นท์ เป็นต้น ในบริเวณแหล่ง ฯ นี้”		
	- เพิ่มที่พักแรมที่สัมผัสธรรมชาติได้ง่าย	1	38.28
	- มีเต็นท์ให้เช่า และมีสถานที่กางเต็นท์	2	10.16
	- มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยบริเวณที่พักแรม	3	7.03
	- อื่นๆ เช่น มีป้ายบริการที่พัก เพิ่มความสะดวก ไม่ควรมีที่พัก ฯลฯ		44.53
	รวม		100.00
	ข้อ 30 “สุขาหรือห้องน้ำในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มจำนวนห้องน้ำ มีป้ายบอกห้องน้ำชาย-หญิงชัดเจน	1	36.72
	- รักษาความสะดวก ซ่อมแซมให้ใช้การได้ตลอดเวลา	2	28.91
	- มีป้ายบอกทางไปห้องน้ำที่มองเห็นได้ชัดเจน	3	14.06
	- อื่นๆ เช่น โปรง มีแสงสว่างเพียงพอ พื้นไม้และ อ่างน้ำสะอาด ฯลฯ		20.31
	รวม		100.00
	ข้อ 31 “ร้านค้าขายอาหาร เครื่องดื่ม หรือของที่ระลึก ในแหล่ง ฯ นี้”		
	- จัดร้านค้าเป็นระเบียบ สะอาด ถูกสุขลักษณะ	1	48.44
	- ขายอาหาร เครื่องดื่ม สินค้าของที่ระลึก มีป้ายบอก ราคายุติธรรม	2	27.34
	- เพิ่มร้านและประเภทอาหาร/เครื่องดื่ม เช่น อาหารอิสลาม	3	17.97
	- อื่นๆ เช่น รวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ร้านค้า มีร้านค้าของตนเอง ฯลฯ		6.25
	รวม		100.00
	ข้อ 32 “ระบบไฟฟ้า ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ซ่อมแซมระบบไฟฟ้าให้ปลอดภัย และใช้การได้ตลอดเวลา	1	42.19
	- เพิ่มแสงสว่างให้ทั่วถึง เช่น ปากทางเข้า-ออก ทางเดิน ท่าเรือ ฯ	2	10.16
	- ควรเปิดไฟฟ้าที่ศาลาพักผ่อนตลอดคืน	3	3.91
	- อื่นๆ เช่น ป้องกันแสงไฟรบกวนนกน้ำ ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		43.74
	รวม		100.00
	ข้อ 33 “น้ำอุปโภคบริโภค ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มจุดบริการน้ำดื่มสะอาดให้กระจายทั่วถึง เช่น ที่ศาลาพักผ่อน	1	56.25
	- เพิ่มจุดบริการน้ำใช้ (ล้างหน้า/ล้างมือ)ให้กระจายทั่วแหล่ง	2	14.84
	- ควรมีน้ำดื่มบริการที่ศูนย์ประชาสัมพันธ์	3	3.91
	- อื่นๆ เช่น มีหม้อดินใส่น้ำดื่มบริการ ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		25.00
	รวม		100.00

ตาราง 26 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในแหล่ง	ข้อ 34 “โทรศัพท์สาธารณะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรก็ตาม		
	- ติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะที่ศาลากลางน้ำ	1	49.22
	- เพิ่มโทรศัพท์สาธารณะแบบหยอดเหรียญและใช้บัตร	2	30.47
	- ดูแลรักษาโทรศัพท์ให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา	3	7.03
	- อื่นๆ เช่น ไม่แสดงความเห็น		13.28
	รวม		100.00
	ข้อ 35 “ภาชนะรองรับขยะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรก็ตาม		
	- เพิ่มถังขยะชนิดแยกขยะ มีป้ายบอก	1	43.75
	- เป็นถังขยะชนิดมีฝาปิดมิดชิด	2	24.22
	- จัดเก็บและกำจัดมูลสัตว์ด้วยวิธีการเหมาะสม	3	12.50
	- อื่นๆ เช่น เพิ่มถังขยะให้กระจายทั่วถึง มีป้ายรณรงค์ให้ทิ้งขยะ ฯลฯ		19.53
	รวม		100.00
	ข้อ 36 “ระบบการรักษาความปลอดภัย ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้”		
	- มีเวรยามดูแลรักษาความปลอดภัยตลอดเวลา	1	36.72
	- มีป้ายเตือนให้ระวังอันตราย	2	31.25
	- มีจุดรับแจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย	3	5.47
	- อื่นๆ เช่น เรือมีเสื้อชูชีพ มีหน่วยพยาบาล ดูแลสถานที่จอดรถ ฯลฯ		26.56
	รวม		100.00
คุณค่าและ ความสำคัญ ของแหล่ง	ข้อ 37 พัฒนาด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวนี้ในด้าน ธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรม ด้านประวัติศาสตร์และ โบราณคดี อย่างไรก็ตาม		
	- พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีวิทยากร นิทรรศการ ฯลฯ	1	35.94
	- เพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่งตามสื่อต่างๆ	2	14.06
	- จัดกิจกรรมเสริม เช่น ดูนก ปลูกต้นไม้ การละเล่นพื้นบ้าน ฯลฯ	3	11.72
	- อื่นๆ เช่น อนุรักษ์สภาพธรรมชาติ จัดห้องแสดง นกน้ำ พืชน้ำ ฯลฯ		38.28
	รวม		100.00
การตอบรับ ของ ประชาชนใน ท้องถิ่น	ข้อ 38 ท่านต้องการให้คนในท้องถิ่น “ตอบรับการท่องเที่ยว” อย่างไรก็ตาม		
	- ให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งต่อนักท่องเที่ยวได้ดี	1	39.84
	- ดือนรับนักท่องเที่ยวด้วยไมตรีจิต ยิ้มแย้มแจ่มใส	2	17.97
	- ขายผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นที่มีคุณภาพ ในราคายุติธรรม	3	14.06
	- อื่นๆ เช่น อนุรักษ์นกน้ำ ป่าไม้ วิถีชีวิต จัดตั้งกลุ่มพัฒนาแหล่ง ฯลฯ		28.13
	รวม		100.00

ตาราง 26 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
การจัดการ การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์	ข้อ 39 การให้การศึกษา หรือการสื่อความหมาย ภายในแหล่งอย่างไร - มีป้ายภาษาไทยและอังกฤษบอกชื่อ ชนิดนก สัตว์ และพืชน้ำ	1	29.69
	- มีป้ายความรู้ นิทรรศการความเป็นมา วิถีชีวิต วัฒนธรรมของแหล่ง	2	23.44
	- มีศูนย์บริการข้อมูล มีวิทยากรให้คำแนะนำและความรู้แก่นักท่องเที่ยว	3	21.88
	- อื่นๆ เช่น ป้ายความรู้การอนุรักษ์สัตว์ป่า มีวิทยากรท้องถิ่น ฯลฯ		24.99
	รวม		100.00
	ข้อ 40 การคุ้มครอง บำรุงรักษาสภาพทางธรรมชาติ ในแหล่ง ฯ นี้” - อนุรักษ์สภาพธรรมชาติ ป่าไม้ น้ำ น้ำ พืชน้ำให้คงสภาพเดิมไว้	1	60.16
	- รักษาความสะอาด เก็บขยะในน้ำ กำจัดผักตบชวา ขุดลอกโคลน	2	28.13
	- สร้างจิตสำนึกให้ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวร่วมกันอนุรักษ์แหล่ง	3	4.69
	- อื่นๆ เช่น ปลูกต้นไม้เพิ่ม ป้องกันการบุกรุก สำรวจสัตว์/พืช ฯลฯ		7.02
	รวม		100.00
	ข้อ 41 การดูแลรักษา พื้นฟูสภาพทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วิถีชีวิตในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง - รักษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด	1	27.34
	- พื้นฟูสภาพวัฒนธรรม เช่น การแต่งกาย การแสดงพื้นบ้าน ฯลฯ	2	21.09
	- รักษาคุณภาพและเอกลักษณ์ของหัตถกรรมท้องถิ่น	3	14.84
	- อื่นๆ เช่น รักษาความสะอาด จัดแสดงวิถีชีวิตชาวบ้าน สินค้าท้องถิ่น		36.73
	รวม		100.00
	ข้อ 42 เสนอให้มีกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติในแหล่งนี้อย่างไรบ้าง - ช่วยกันรักษาความสะอาด โดยไม่ทิ้งขวดเหล้า/เบียร์ลงน้ำ	1	42.97
	- ห้ามรบกวน จับ/ล่าสัตว์บกสัตว์น้ำ ตัดไม้ เก็บพืชพรรณในแหล่ง	2	22.66
	- บังคับใช้กฎระเบียบที่มีแล้วอย่างเคร่งครัด และลงโทษอย่างจริงจัง	3	19.53
	- อื่น ๆ เช่น ห้ามเสพสุรา ยาเสพติด เสี่ยงดัง นั่งบริเวณราวลูกกรง ฯลฯ		14.84
	รวม		100.00
	ข้อ 43 ให้องค์กรในการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งนี้ มีลักษณะอย่างไร - เป็นองค์กรที่เกิดจากความร่วมมือของคนในท้องถิ่นเข้ามาจัดการฯ	1	39.06
	- หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น ร่วมมือกันจัดการท่องเที่ยว ฯ	2	24.22
	- เชิญวิทยากร/นักศึกษา ให้ความรู้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3	14.06
	- อื่น ๆ เช่น ตั้งชมรมอนุรักษ์นกน้ำ จัดค่ายเยาวชน ขายของที่ระลึก		22.66
	รวม		100.00

ตาราง 26 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
	ข้อ 44 ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ		
	- ไม่แสดงความคิดเห็น	1	96.10
	- อื่นๆ เช่น มีตู้ ATM ขายของที่ระลึกมีคุณภาพ มีเสียงตามสาย ฯลฯ	2	3.90
	รวม		100.00
แนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว	ข้อ 45 ท่านจะกลับมาท่องเที่ยว ณ แหล่งนี้อีก เนื่องจากเหตุผลใด		
	- บรรยากาศดี สงบ ร่มรื่น สวยงาม มีความเป็นธรรมชาติ	1	48.44
	- นั่งเรือชมนกน้ำและดอกบัวสายที่สวยงามมากและหลากหลาย	2	30.47
	- ศึกษาธรรมชาติ และความหลากหลายของระบบนิเวศทางน้ำ	3	8.59
	- อื่นๆ เช่น ผลไม้พันธุ์กระเจียวสวย ศาลาพักผ่อนสบาย ฯลฯ		12.50
	รวม		100.00
	ข้อ 46 แหล่งท่องเที่ยวโดยรอบทะเลสาบสงขลา ควรเป็นอย่างไร		
	- รักษาสภาพธรรมชาติ ความสงบ ความสะอาด น้ำใสสะอาด	1	40.63
	- พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	2	18.75
	- เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศ นกน้ำ พืชน้ำที่หลากหลย	3	13.28
	- อื่น ๆ เช่น การคมนาคมสะดวก ปลอดภัย มีป้ายชี้ทางระยะ ๆ ฯลฯ		27.34
	รวม		100.00
	ข้อ 47 แหล่งท่องเที่ยวรอบทะเลสาบที่ท่านรู้จัก หรือเคยได้ยินชื่อ คือ		
	- หาดแสนสุขลำปำ	1	
	- หาดสมิหลา	2	
	- เกาะยอ สถาบันทักษิณคดีศึกษา	3	
	- อื่นๆ เช่น เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ วัดป่าลิไลยก์ สวนป่าเปรม เขาดังกวน เมืองสงขลาเก่าเขาแดง วังเจ้าเมืองพัทลุง วัดวัง วัดเขียน บางแก้ว เขาน้อย เกาะสี่เกาะห้า สวนสองทะเล สวนพฤกษศาสตร์ พัทลุง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา สะพานดินสุลต่านนท์ ฯลฯ		

ตาราง 27 ผลการสอบถามนักท่องเที่ยว ข้อ 24-47 ในวัดเขียนบางแก้ว

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง	ข้อ 24 “ถนนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ปรับผิวถนนให้เรียบ โดยลาดยางหรือเทคอนกรีต	1	29.87
	- ขยายถนนให้กว้างขึ้น และตีเส้นแบ่งช่องจราจร	2	25.38
	- อื่น ๆ เช่น ไม่แสดงความคิดเห็น มีป้ายบอก ฯลฯ		44.75
	รวม		100.00

ตาราง 27 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
ความสะดวก ในการเข้าถึง แหล่ง	ข้อ 25 “ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มป้ายชี้ทางทั้งสองฝั่งถนนเป็นระยะๆ	1	32.84
	- ทำป้ายขนาดใหญ่ มีจุดเด่น	2	28.36
	- มีป้ายแนะนำเส้นทางที่จะแยกตามทางแยก	3	19.40
	- อื่นๆ เช่น มีป้ายบอกระยะทาง ทิศทาง สถานที่ ชัดเจน ฯลฯ		19.40
	รวม		100.00
	ข้อ 26 “พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไร		
	- มีรถประจำทาง หรือรถรับจ้างผ่าน	1	65.67
	- เก็บค่าโดยสารไม่แพง บอกราคาที่ชัดเจน	2	5.97
	- มีคิวรถรับจ้างบริเวณหน้าวัด	3	4.48
	- อื่นๆ เช่น เพิ่มจำนวนเที่ยวรถ มีรถรับส่งถึงแหล่ง ฯลฯ		23.88
	รวม		100.00
สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในแหล่ง	ข้อ 27 “สถานที่จอดรถหรือท่าเทียบเรือในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้”		
	- มีที่จอดรถเป็นสัดส่วน แยกประเภทรถ มีป้ายบอกชัดเจน	1	41.41
	- มีที่จอดรถที่มีหลังคา	2	8.95
	- มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย	3	4.47
	- อื่นๆ เช่น เทคอนกรีตที่ลานจอดรถ ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		45.17
	รวม		100.00
	ข้อ 28 “ที่พักผ่อน เช่น ศาลา ที่นั่งพัก เป็นต้น ในบริเวณแหล่งนี้”		
	- เพิ่มจำนวนศาลาและที่นั่งพักผ่อน	1	40.30
	- เพิ่มศาลาพักผ่อน ควรสร้างศาลาริมน้ำ	2	32.84
	- เพิ่มที่นั่งพักผ่อนให้กระจายทั่วแหล่ง	3	19.40
	- อื่นๆ เช่น ปลูกต้นไม้ใกล้ศาลา มีป้ายความรู้และหนังสือในศาลา ฯลฯ		7.46
	รวม		100.00
	ข้อ 29 “ที่พักแรม เช่น ห้องพัก เต็นท์ เป็นต้น ในบริเวณแหล่งนี้”		
	- ไม่ควรมีที่พักแรมในวัด	1	34.33
	- ควรมีที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้ปฏิบัติธรรม แยกชาย-หญิง	2	23.88
	- ควรมีที่พักสะอาด และแยกออกจากเขตสังฆาวาส	3	10.45
	- อื่นๆ เช่น มีลานกางเต็นท์ ปลอดภัย มีที่พักอยู่ใกล้ๆ วัด ฯลฯ		31.34
	รวม		100.00

ตาราง 27 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง	ข้อ 30 “สุขาหรือห้องน้ำ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มการรักษาความสะอาดห้องน้ำ	1	40.30
	- เพิ่มจำนวนห้องน้ำให้กระจายทั่วแหล่ง มีป้ายบอกชัดเจน	2	32.84
	- จัดห้องน้ำเป็นสัดส่วน แยกห้องน้ำชาย-หญิง มีป้ายบอกชัดเจน	3	5.97
	- อื่นๆ เช่น ซ่อมแซมให้ใช้ได้ มีห้องน้ำบริเวณหน้าวัด ฯลฯ		20.89
	รวม		100.00
	ข้อ 31 “ร้านค้าขายอาหาร เครื่องดื่มหรือของที่ระลึก ในแหล่ง ฯ นี้”		
	- ร้านขายอาหาร ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ควรอยู่บริเวณนอกวัด	1	71.65
	- ควรมีร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึก ในบริเวณวัด	2	13.43
	- ควรมีร้านขายของที่ระลึก เช่น เครื่องบูชาพระ ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน	3	13.43
	- อื่น ๆ เช่น ควรมีร้านขายของที่ระลึกเพื่อหาเงินเข้าวัด		1.49
	รวม		100.00
	ข้อ 32 “ระบบไฟฟ้าในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มแสงสว่างให้ทั่วถึงและเพียงพอ เช่น ทางเดิน ห้องน้ำ ริมน้ำ ฯลฯ	1	59.70
	- ดูแลรักษาระบบไฟฟ้าให้ใช้ได้ตลอดเวลา	2	14.92
	- ปรับปรุงไฟฟ้าบนถนนให้สว่างมากขึ้น	3	7.46
	- อื่นๆ เช่น ไม่แสดงความคิดเห็น		17.92
	รวม		100.00
	ข้อ 33 “น้ำอุปโภคบริโภค ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- มีน้ำดื่มบริการนักท่องเที่ยวให้เพียงพอ	1	35.82
	- มีจุดบริการน้ำดื่มกระจายอย่างเหมาะสม	2	29.85
	- มีจุดบริการน้ำใช้/น้ำประปาบริเวณศาลา	3	13.43
	- อื่นๆ เช่น สร้างถังเก็บน้ำและมีเครื่องกรอง มีตุ่มน้ำที่ศาลา มีตู้ขายน้ำบริการ ฯลฯ		20.90
	รวม		100.00
	ข้อ 34 “โทรศัพท์สาธารณะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มโทรศัพท์สาธารณะภายในบริเวณวัด	1	58.21
	- ให้มีโทรศัพท์สาธารณะนอกบริเวณวัด	2	13.43
	- ให้มีโทรศัพท์สาธารณะทั้งแบบหยอดเหรียญและใช้บัตร	3	11.94
	- อื่นๆ เช่น ดูแลรักษาให้ใช้ได้ตลอดเวลา ควรมีหมายเลขผู้ใช้ ฯลฯ		16.42
	รวม		100.00

ตาราง 27 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง	ข้อ 35 “ภาชนะรองรับขยะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มจำนวนถังขยะให้กระจายตามจุดต่างๆ อย่างทั่วถึง	1	42.27
	- ควรมีถังขยะชนิดที่มีฝาปิด	2	22.39
	- ควรกำจัดขยะอย่างถูกวิธี และสม่ำเสมอ	3	13.43
	- อื่นๆ เช่น มีถังชนิดแยกขยะเปียก-แห้ง ป้องกันสุนัขคุ้ยถังขยะ ฯลฯ		21.91
รวม			100.00
	ข้อ 36 “ระบบการรักษาความปลอดภัย ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้”		
	- มีเวรยามรักษาความปลอดภัยทุกๆ ด้านเพิ่มขึ้น	1	38.80
	- มีป้ายเตือน/ห้ามบริเวณที่อันตรายหรือเขตก่อสร้าง บุรณะ	2	14.92
	- ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมดูแลความปลอดภัยและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	3	11.94
	- อื่น ๆ เช่น มีจุดรับแจ้งเหตุ เพิ่มแสงสว่าง มีสัญญาณกันขโมย ฯลฯ		34.34
รวม			100.00
คุณค่าและความสำคัญของแหล่ง	ข้อ 37 พัฒนาด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวนี้ ในด้าน		
	ธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรม ด้านประวัติศาสตร์และ โบราณคดี อย่างไร		
	- ดูแลรักษาโบราณสถาน และ โบราณวัตถุให้คงสภาพเดิมไว้	1	31.34
	- พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทางประวัติศาสตร์และ โบราณคดี	2	20.89
	- เพิ่มการจัดนิทรรศการและกิจกรรมด้านวัฒนธรรม	3	10.45
รวม			37.32
รวม			100.00
การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น	ข้อ 38 ท่านต้องการให้คนในท้องถิ่นตอบรับการท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง		
	- ต้อนรับด้วยความมีน้ำใจ เป็นกันเอง และรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้	1	34.33
	- มีความรู้ ให้ข้อมูล หรือคำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวได้ดี	2	26.86
	- ช่วยกันส่งเสริม พัฒนา และประชาสัมพันธ์แหล่ง	3	11.94
	- อื่นๆ เช่น จัดตั้งกลุ่มให้บริการ เข้าร่วมกิจกรรมกับนักท่องเที่ยว ฯลฯ		26.87
รวม			100.00
การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ข้อ 39 การให้การศึกษา หรือการสื่อความหมาย ภายในแหล่ง อย่างไร		
	- มีป้ายอธิบายความรู้ต่างๆ และมีแผนที่ที่ตั้งวัด	1	59.70
	- ประชาสัมพันธ์แหล่ง มีแผ่นพับแจกนักท่องเที่ยว	2	20.89
	- มีป้ายสุภาพิต หรือหลักธรรมคำสอนทางศาสนาติดตามต้นไม้	3	8.96
	- อื่นๆ เช่น มีวิทยากรให้ความรู้ ฯลฯ		10.45
รวม			100.00

ตาราง 27 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
การจัดการ การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์	ข้อ 40 การคุ้มครอง บำรุงรักษาสภาพทางธรรมชาติ ในแหล่ง ฯ นี้ ... - รักษาสภาพธรรมชาติเดิมไว้	1	44.78
	- ปลูกไม้ยืนต้น และ ไม้ดอกเพิ่มขึ้น ดูแลรักษาไว้	2	14.93
	- ปลูกจิตสำนึกช่วยรักษาสภาพแวดล้อมไว้ให้มากที่สุด	3	10.45
	- อื่นๆ เช่น รักษาความสะอาด อนุรักษ์ปลาหน้าวัด ฯลฯ		29.84
	รวม		100.00
	ข้อ 41 การดูแลรักษา พื้นฟูสภาพทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วิธีชีวิตในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง - อนุรักษ์และบูรณะ โบราณสถาน โบราณวัตถุให้คงสภาพเดิมไว้	1	61.19
	- พื้นฟูโบราณสถานที่เสื่อมโทรมให้มีสภาพดีขึ้น	2	8.96
	- เพิ่มการรักษาความสะอาดให้สม่ำเสมอ	3	7.46
	- อื่นๆ เช่น พื้นพุ่มโนราห์ ให้วัด ชาวบ้าน และรัฐร่วมกันดูแล ฯลฯ		22.39
	รวม		100.00
	ข้อ 42 เสนอให้มีกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ ในแหล่งนี้ อย่างไร - มีป้ายเตือนให้รักษาความสะอาด ทั้งขยะลงถึงที่ตั้งไว้	1	31.34
	- ห้ามส่งเสียงดัง สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เสพยาเสพติด หรือเล่นการพนัน	2	17.91
	- ห้ามขโมยทรัพย์สินในวัด ห้ามจับปลาหน้าวัด	3	16.42
	- อื่นๆ เช่น แต่งกายสุภาพ ปฏิบัติตามกฎหมาย มีวินัย ฯลฯ		34.33
	รวม		100.00
	ข้อ 43 ให้องค์กรในการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งนี้ มีลักษณะอย่างไร - ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีมาตรการควบคุม	1	29.85
	- เพิ่มประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ แนะนำแหล่ง	2	25.37
	- ร่วมมือกับคนในท้องถิ่นอนุรักษ์และพัฒนาแหล่ง	3	14.93
	- อื่นๆ เช่น ให้ อบต.สนับสนุน มีองค์กรที่ชัดเจนจัดการจริงจัง หน่วย ราชการสนับสนุนงบประมาณ รวมกลุ่มช่วยกันพัฒนาแหล่ง ฯลฯ		29.85
	รวม		100.00
	ข้อ 44 ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ - ไม่แสดงความคิดเห็น		92.54
	- อื่นๆ เช่น วัดจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ให้คนท้องถิ่นแต่งกายพื้นเมือง ฯลฯ		7.46
	รวม		100.00

ตาราง 27 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
แนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว	ข้อ 45 ท่านจะกลับมาท่องเที่ยว ณ แหล่งนี้อีกเนื่องจากเหตุผลใด		
	- มีความสวยงาม สงบ ร่มรื่น สะอาด	1	34.33
	- มาศึกษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และวัฒนธรรมเก่าแก่ที่สวยงาม	2	26.87
	- มาทำบุญ	3	22.39
	- อื่นๆ เช่น พักผ่อน ให้อาหารปลา เดินทางสะดวก ปลอดภัย ฯลฯ		16.41
	รวม		100.00
	ข้อ 46 ท่านเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบทะเลสาบสงขลา ควรเป็น..		
	- รักษาความเป็นธรรมชาติ ความสะอาด	1	49.25
	- เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นแหล่งให้ความรู้	2	23.88
	- มีการคมนาคมสะดวก ปลอดภัย	3	17.91
	- อื่นๆ เช่น มีที่พักผ่อนชมวิวยรอบทะเลสาบ เป็นแหล่งธรรมชาติ มีที่จอดรถเป็นสัดส่วน มีป้ายชี้ทางเป็นระยะ ๆ ฯลฯ		8.96
	รวม		100.00
	ข้อ 47 แหล่งท่องเที่ยวรอบทะเลสาบสงขลาที่ท่านรู้จัก เคยได้ยินชื่อ		
	- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย	1	
	- หาดสมิหลา	2	
	- หาดแสนสุขลำปำ	3	
	- อื่นๆ เช่น สวนป่าเปรม สถาบันทักษิณคดีศึกษา เกาะยอ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ เมืองสงขลาเก่าเขาแดง วัดท้ายยอ เขาน้อย เขาตังกวน วัดป่าลิไลยก์ วัดแหลมพ้อ แหลมจองถนน เกาะสี่ยะงะ อำเภอสวนสองทะเล วัดวิหารเบิก วัดเจ้าเมืองพัทลุง วัดพะโค๊ะ หาดไข่เต่า เกาะหมาก สวนพฤกษศาสตร์พัทลุง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา ฯลฯ		

ตาราง 28 ผลการสอบถามนักท่องเที่ยว ข้อ 24-47 ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง	ข้อ 24 “ถนนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ขยายถนนให้กว้างขึ้น	1	36.70
	- ปรับผิวถนนให้เรียบ โดยลาดยาง หรือเทคอนกรีต	2	28.44
	- ตีเส้นแบ่งช่องจราจรให้ชัดเจน	3	11.93
	- อื่นๆ เช่น มีทางเท้า ป้ายจราจร ป้ายบอกเส้นทาง ฯลฯ		22.93
	รวม		100.00

ตาราง 28 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
ความสะดวก ในการเข้าถึง แหล่ง	ข้อ 25 “ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มป้ายชี้ทาง บอกชื่อแหล่ง ทิศทาง ระยะทางชัดเจน	1	34.86
	- มีป้ายชี้ทางบอกเป็นระยะ ๆ	2	33.94
	- ทำป้ายชี้ทางขนาดใหญ่ มองเห็นได้ชัดเจน	3	23.85
	- อื่นๆ เช่น มีป้ายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพิ่มสัญลักษณ์ ฯลฯ		7.35
รวม			100.00
	ข้อ 26 “พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไร		
	- มีรถประจำทาง หรือรถสองแถวเข้าถึงแหล่ง	1	34.86
	- เพิ่มพาหนะรับจ้างให้เข้าถึงแหล่ง	2	25.69
	- เพิ่มรถจักรยานยนต์รับจ้างเข้าถึงแหล่ง	3	11.01
	- อื่นๆ เช่น แหล่งควรจัดรถรับส่งจากถนนสายหลัก ควบคุมราคา ฯลฯ		28.44
รวม			100.00
สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในแหล่ง	ข้อ 27 “สถานที่จอดรถหรือท่าเทียบเรือในบริเวณแหล่งนี้” อย่างไรบ้าง		
	- มีที่จอดรถเป็นสัดส่วน แยกประเภทรถ มีป้ายบอกชัดเจน	1	44.04
	- ขยายที่จอดรถให้กว้างขึ้น และตีเส้นแบ่งชัดเจน	2	19.27
	- มีท่าเทียบเรือมาตรฐาน มีหลังคา	3	7.34
	- อื่นๆ เช่น รักษาความปลอดภัย มีหลังคา เพคอนกรีต/ลาดยาง ฯลฯ		29.35
รวม			100.00
	ข้อ 28 “ที่พักผ่อน เช่น ศาลา ที่นั่งพัก เป็นต้น ในบริเวณแหล่งนี้”		
	- เพิ่มที่พักผ่อนให้กระจายทั่วแหล่ง เช่น กลางน้ำ ใต้ต้นไม้	1	45.87
	- ซ่อมแซมที่พักผ่อนให้มีสภาพดี และรักษาความสะอาด	2	17.43
	- เพิ่มศาลาพักผ่อนให้กลมกลืนกับธรรมชาติ	3	13.76
	- อื่นๆ เช่น มีม้านั่งและหนังสืออ่านในศาลา ปลูกไม้ดอก ฯลฯ		22.94
รวม			100.00
	ข้อ 29 “ที่พักแรม เช่น ห้องพัก เต็นท์ เป็นต้น ในแหล่งท่องเที่ยวนี้”		
	- มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และความสะอาดที่พักระม	1	33.03
	- เพิ่มจำนวนที่พักแรมให้เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว	2	25.69
	- ควรมีสถานที่สำหรับกางเต็นท์ และมีเต็นท์ให้เช่า	3	11.93
	- อื่นๆ เช่น ไม่ควรมีที่พักแรม สร้างที่พักแรมริมฝั่ง มีป้ายบอกทางไปที่พักระม กำหนดราคาที่พักชัดเจน ฯลฯ		29.35
รวม			100.00

ตาราง 28 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในแหล่ง	ข้อ 30 “สุขาหรือห้องน้ำ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มการรักษาความสะอาดห้องน้ำ (ขันน้ำ อ่างน้ำ โถส้วม น้ำใช้)	1	38.53
	- เพิ่มจำนวนห้องน้ำให้กระจายทั่วแหล่ง	2	22.94
	- มีป้ายบอกทางไปห้องน้ำชาย-หญิงชัดเจน	3	15.59
	- อื่นๆ เช่น ซ่อมแซมให้ใช้การได้ดี มีถังขยะในห้องน้ำหญิง		22.94
	เก็บค่าบริการครั้งละ 2 บาท มีแสงสว่างเพียงพอ ฯลฯ		
	รวม		100.00
	ข้อ 31 “ร้านค้าขายอาหาร เครื่องดื่ม หรือของที่ระลึก ในแหล่ง ฯ นี้”		
	- เพิ่มร้านขายอาหาร ให้หลากหลาย จัดร้านเป็นสัดส่วนถูกสุขลักษณะ	1	29.36
	- ควบคุมคุณภาพและราคาอาหาร ไม่ให้แพงเกินไป มีป้ายบอกราคา	2	18.35
	- เพิ่มร้านขายของที่ระลึก และสินค้าพื้นเมืองให้หลากหลาย	3	16.51
	- อื่นๆ เช่น ให้ชาวบ้านขายของ มีร้านอาหารอิสลาม มีป้ายราคา ฯลฯ		35.78
	รวม		100.00
	ข้อ 32 “ระบบไฟฟ้าในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มแสงสว่างให้ทั่วถึงและเพียงพอ มีความสะดวกและปลอดภัย	1	31.19
	- เพิ่มหลอดไฟฟ้าในบริเวณศาลาพักผ่อน หอชมวิว สถานที่จอดรถ	2	27.52
	- ดูแลระบบไฟฟ้า (ปลั๊ก สาย หลอดไฟฟ้า) ให้ใช้การได้ตลอดเวลา	3	14.68
	- อื่นๆ เช่น เพิ่มขนาด/ความสูงเสาไฟฟ้า เพิ่มไฟฟ้าห้องน้ำ โคมไฟฟ้า		26.61
	รวม		100.00
	ข้อ 33 “น้ำอุปโภคบริโภค ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มจุดบริการน้ำดื่มที่สะอาด เช่น ที่ศาลานั่งพัก	1	79.82
	- มีจุดบริการน้ำใช้ (น้ำประปา)	2	10.09
	- ติดตั้งเครื่องกรองน้ำดื่มให้สะอาด และมีน้ำเย็นบริการ	3	4.59
	- อื่น ๆ มีถังเก็บน้ำขนาดใหญ่ ขุดน้ำบาดาลมาใช้ประโยชน์ ฯลฯ		5.50
	รวม		100.00
	ข้อ 34 “โทรศัพท์สาธารณะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มโทรศัพท์สาธารณะทั้งแบบหยอดเหรียญและใช้บัตร	1	81.65
	- ดูแลโทรศัพท์สาธารณะให้สามารถใช้การได้ตลอดเวลา	2	8.26
	- ติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะเฉพาะแบบหยอดเหรียญ	3	5.50
	- อื่น ๆ เช่น มีเจ้าหน้าที่ดูแลเมื่อเหรียญเต็ม มีเฉพาะแบบใช้บัตร ฯลฯ		4.59
	รวม		100.00

ตาราง 28 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง	ข้อ 35 “ภาชนะรองรับขยะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรก็ตาม		
	- เพิ่มจำนวนถังขยะ เช่น ที่ศาลา ม้านั่ง ถนน ทางเดิน ที่จอดรถ	1	61.47
	- เพิ่มถังขยะชนิดที่มีฝาปิด	2	16.51
	- มีถังขยะชนิดแยกประเภทขยะ (เปียก แห้ง อันตราย)	3	10.09
	- อื่น ๆ จัดเก็บและกำจัดส้วมมีฝาปิด มีถังขยะทำจากวัสดุธรรมชาติ ฯลฯ		11.93
	รวม		100.00
	ข้อ 36 “ระบบการรักษาความปลอดภัย ในบริเวณแหล่งนี้” อย่างไรก็ตาม		
	- มีเจ้าหน้าที่เวรยามรักษาความปลอดภัยตลอดเวลา	1	48.62
	- บริเวณทางเข้า-ออกให้มีเจ้าหน้าที่เวรยามประจำตลอดเวลา	2	18.35
	- มีเจ้าหน้าที่สายตรวจเข้ามารักษาความปลอดภัยอย่างจริงจัง	3	11.01
	- อื่นๆ เช่น มีจุดรับแจ้งเหตุ ซ่อมแซมศาลา สะพานไม้ มีป้ายเตือน ฯลฯ		22.02
	รวม		100.00
คุณค่าและความสำคัญของแหล่ง	ข้อ 37 พัฒนาด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวนี้ ในด้าน		
	ธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรม ด้านประวัติศาสตร์และ โบราณคดี อย่างไรก็ตาม		
	- ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติให้คงสภาพเดิมไว้	1	32.11
	- มีวิทยากรและป้ายความรู้เกี่ยวกับนก เช่น การดูนก ชนิด/ประเภท	2	31.19
	- จัดป้ายความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3	17.43
	- อื่นๆ เช่น มีห้องสมุดด้านธรรมชาติ ส่งเสริมวิถีชีวิตชาวบ้าน ฯลฯ		19.27
	รวม		100.00
การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น	ข้อ 38 ท่านต้องการให้คนในท้องถิ่นตอบรับการท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง		
	- เต็มใจต้อนรับด้วยความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส	1	33.03
	- มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	2	23.85
	- มีความรู้ สามารถแนะนำข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวได้ดี	3	16.51
	- อื่นๆ เช่น ขายสินค้าท้องถิ่นในราคาถูก รักษาเอกลักษณ์ ฯลฯ		26.61
	รวม		100.00
การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ข้อ 39 การให้การศึกษา หรือการสื่อความหมาย ภายในแหล่งนี้		
	- มีป้ายให้ความรู้ต่างๆ เช่น ชนิด วงจรชีวิตของนก พรรณไม้ ฯลฯ	1	42.20
	- มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีวิทยากรให้ความรู้และนำเที่ยว	2	25.69
	- มีสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นพับ แผนที่ เป็นต้น แกนนักท่องเที่ยว	3	17.43
	- อื่นๆ เช่น มีพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ ห้องสมุด ป้ายความรู้ระบบนิเวศ ฯลฯ		14.68
	รวม		100.00

ตาราง 28 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
การจัดการ การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์	ข้อ 40 การคุ้มครอง บำรุงรักษาสภาพทางธรรมชาติ ในแหล่ง ฯ นี้ - รักษาสภาพธรรมชาติเดิมไว้	1	44.95
	- รักษาความสะอาดทั้งบนบกและในน้ำ ป้องกันน้ำเสียเข้าสู่แหล่ง	2	18.35
	- ปลูกป่าชายเลนรอบ ๆ ทะเลสาบ	3	17.43
	- อื่น ๆ เช่น ป้องกันการทำลายป่า ให้คนในท้องถิ่นช่วยอนุรักษ์ ฯลฯ		19.27
	รวม		100.00
	ข้อ 41 การดูแลรักษา พื้นฟูสภาพทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วิถีชีวิตในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง - รักษาวิถีชีวิต ประเพณี และการละเล่นพื้นบ้านให้คงไว้	1	36.70
	- จัดกิจกรรมส่งเสริม พื้นฟู วิถีชีวิตชาวบ้าน	2	23.85
	- รักษาสภาพธรรมชาติไว้เพื่อให้ชาวบ้านคงชีวิตความเป็นอยู่ได้	3	18.35
	- อื่นๆ เช่น คนท้องถิ่นปลูกสมุนไพร ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ		21.10
	รวม		100.00
	ข้อ 42 เสนอให้มีกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ ในแหล่งท่องเที่ยวนี้ - ห้ามทิ้งขยะทั้งบนบกและในแหล่งน้ำ	1	39.45
	- ห้ามส่งเสียงดัง ห้ามขายหรือดื่มสุรา ห้ามจัดงานเลี้ยง ห้ามสูบบุหรี่	2	30.28
	- ห้ามขโมยทรัพย์สินในวัด ห้ามจับปลาหน้าวัด	3	24.77
	- อื่นๆ เช่น จอดรถตามที่แหล่งจัดไว้ กำหนดเวลาเปิดปิดแน่นอน ฯลฯ		5.50
	รวม		100.00
	ข้อ 43 องค์กรในการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้ มีลักษณะ... - เป็นองค์กรที่เกิดจากความร่วมมือของคนในท้องถิ่น	1	36.70
	- เป็นองค์กรที่ร่วมมือกันพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	2	26.61
	- ภาครัฐ/อบต.ร่วมมือกับคนในท้องถิ่นดูแลและจัดการท่องเที่ยว	3	16.51
	- อื่นๆ เช่น จัดกิจกรรมให้ศึกษาระบบนิเวศทะเลสาบ อบต.ร่วมกับชาวบ้านจัดการร้านอาหาร ขายสินค้า นำเที่ยว จัดทำเอกสารแนะนำแหล่ง		20.18
	รวม		100.00
	ข้อ 44 ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ - ไม่แสดงความคิดเห็น	1	86.24
	- อื่นๆ เช่น ประชาสัมพันธ์แหล่ง มีวิทยากรให้ความรู้ทางภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ การตั้งถิ่นฐาน มีสถานที่สำหรับเล่นน้ำ มีที่จอดรถ ฯลฯ	2	13.76
	รวม		100.00

ตาราง 28 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
แนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว	ข้อ 45 ท่านจะกลับมาท่องเที่ยว ณ แหล่งนี้อีก เนื่องจากเหตุผลใด		
	- ความเป็นธรรมชาติ บรรยากาศดี ทิวทัศน์สวยงาม สงบ ร่มรื่น	1	77.06
	- มาศึกษาระบบนิเวศ ดูนก	2	11.93
	- เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างแท้จริง	3	4.59
	- อื่น ๆ เช่น สะดวก ปลอดภัย เข้าถึงง่าย จัดค่ายเยาวชน ฯลฯ		6.42
	รวม		100.00
	ข้อ 47 แหล่งท่องเที่ยวรอบทะเลสาบสงขลาที่ท่านรู้จัก เคยได้ขึ้นชื่อ..		
	- หาดสมิหลา	1	
	- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย	2	
	- สถาบันทักษิณคดีศึกษา	3	
	- อื่นๆ เช่น เขาดังกวน เขาน้อย เกาะยอ หาดแสนสุขลำปำ สวนป่าเปรม วัดพะโค๊ะ เกาะสี่เกาะห้า วัดแหลมพ้อ เกาะโคบ วัดแจ้ง เมืองสงขลาเก่าเขาแดง ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสงขลา สวนสองทะเล ฯลฯ		

ตาราง 29 ผลการสอบถามนักท่องเที่ยว ข้อ 24-47 ในสถาบันทักษิณคดีศึกษา

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง	ข้อ 24 “ถนนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- มีเครื่องหมายจราจรบอกชัดเจน และตีเส้นแบ่งช่องจราจร	1	15.65
	- ขยายถนนให้กว้างขึ้น เพื่อป้องกันอุบัติเหตุลดการสวนทาง	2	11.30
	- ปรับไหล่ทางให้เรียบ	3	10.43
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมแล้ว ไม่แสดงความเห็น ปลุกดันไม้ข้างถนน ฯลฯ		62.62
	รวม		100.00
	ข้อ 25 “ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มป้ายชี้ทางก่อนถึงแหล่งตามทางแยกและถนนสายหลักเป็นระยะๆ	1	55.65
	- ทำป้ายชี้ทางขนาดใหญ่ มีขนาดตัวอักษรมองเห็นได้ชัดเจน	2	18.26
	- บอกชื่อแหล่ง ทิศทาง ระยะทางชัดเจน	3	13.04
	- อื่นๆ เช่น มีป้ายภาษาไทย อังกฤษ มลายู บอกสถานที่ใกล้เคียง ฯลฯ		13.05
	รวม		100.00
	ข้อ 26 “พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้”		
	- มีรถประจำทางเข้าถึงพิพิธภัณฑสถานศึกษา	1	16.52
	- มีรถสองแถวจากตัวเมือง/ห้าแยกเกาะยอเข้าถึงแหล่ง	2	7.82

ตาราง 29 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
	- จัดรถรับส่งนักท่องเที่ยวจากทางขึ้นถึงพิพิธภัณฑสถานวิทยา - อื่น ๆ เช่น เหมาะสมแล้ว ไม่แสดงความเห็น เพิ่มเติมรถรับส่ง ฯลฯ รวม	3 71.31 100.00	
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง	ข้อ 27 “สถานที่จอดรถหรือท่าเทียบเรือในบริเวณแหล่งนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ขยายที่จอดรถให้กว้างขึ้น เพื่อรองรับช่วงเทศกาลต่าง ๆ	1	36.52
	- จัดที่จอดรถเป็นสัดส่วน ดีไซน์แบ่งแยกประเภทรถชัดเจน	2	31.30
	- มีที่จอดรถที่มีหลังคา	3	20.87
	- อื่นๆ เช่น ปลุกต้นไม้ใหญ่บริเวณลานจอดรถ มีการรักษาความปลอดภัย มีป้ายบอกสถานที่จอดรถ ฯลฯ รวม		11.31
			100.00
	ข้อ 28 “ที่พักผ่อน เช่น ศาลา ที่นั่งพัก เป็นต้น ในบริเวณแหล่งนี้”		
	- เพิ่มที่พักผ่อน (ศาลา ม้านั่ง)	1	31.33
	- เพิ่มที่นั่งพักผ่อนใต้ต้นไม้ใหญ่ จุฑามวิว ทางเดิน	2	20.00
	- รักษาความสะอาดที่พักผ่อน	3	8.69
	- อื่นๆ เช่น มีที่นั่งพักในพิพิธภัณฑฯ มีที่ละหมาดสำหรับมุสลิม ฯลฯ รวม		39.98
			100.00
	ข้อ 29 “ที่พักแรม เช่น ห้องพัก เต็นท์ เป็นต้น ในบริเวณแหล่งฯ นี้		
	- เพิ่มที่พักแรม มีเต็นท์ให้เช่า และให้มีสถานที่กางเต็นท์	1	27.83
	- ไม่ต้องมีที่พักแรมเพราะจะทำลายสภาพแวดล้อม และเกิดมลภาวะ	2	13.04
	- ประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่ามีการให้บริการ	3	6.96
	- อื่นๆ เช่น ไม่ควรเพิ่มที่พักแรม แต่ควรลดราคาห้องพัก เพิ่มความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย ฯลฯ รวม		52.18
			100.00
	ข้อ 30 “สุขาหรือห้องน้ำ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มจำนวนห้องน้ำให้กระจายหลาย ๆ จุด	1	33.04
	- รักษาความสะอาดสม่ำเสมอ อย่าให้มีกลิ่นเหม็น	2	18.26
	- มีป้ายบอกทางไปห้องน้ำชาย-หญิงชัดเจน	3	10.43
	- อื่นๆ เช่น เพิ่มขนาดห้องน้ำ มีถังขยะและกระดาษชำระ ซ่อมแซมให้ใช้การได้ดี เพิ่มห้องน้ำหญิง ฯลฯ รวม		38.27
			100.00

ตาราง 29 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง	ข้อ 31 “ร้านค้าขายอาหาร เครื่องดื่ม หรือของที่ระลึก ในแหล่ง ฯ นี้”		
	- เพิ่มร้านขายอาหารให้หลากหลาย จัดร้านเป็นสัดส่วน ถูกสุขลักษณะ	1	49.57
	- เพิ่มร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึก	2	13.04
	- มีร้านขายของที่ระลึกให้หลากหลาย และราคายุติธรรม	3	12.17
	- อื่นๆ เช่น มีร้านอาหารอิสลาม อาหาร และขนมพื้นเมือง ฯลฯ		25.22
	รวม		100.00
	ข้อ 32 “ระบบไฟฟ้าในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มแสงสว่างบริเวณถนน ทางเดิน และในห้องของพิพิธภัณฑ	1	24.35
	- ควรติดตั้งเครื่องปรับอากาศทุกห้อง	2	8.69
	- ดูแลระบบไฟฟ้า (ปลั๊ก สาย หลอดไฟฟ้า) ให้ใช้การได้ตลอดเวลา	3	8.69
	- อื่นๆ เช่น ติดตั้งไฟฟ้าให้หลากหลายรูปแบบ สะดวก ปลอดภัย		58.27
	ติดตั้งพัดลมที่ศาลาอุทกะพันธ์ ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		
	รวม		100.00
	ข้อ 33 “น้ำอุปโภคบริโภค ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง-		
	- เพิ่มจุดบริการน้ำดื่ม เช่น ศาลาพักผ่อน เรือนไทย พิพิธภัณฑ	1	40.87
	- มีจุดบริการน้ำดื่มฟรีเนื่องจากเสียค่าชมแล้ว	2	20.87
	- มีบริการน้ำอุปโภคบริโภคเป็นจุด ๆ	3	20.00
	- อื่นๆ เช่น ไม่ต้องมีน้ำดื่ม มีแก้วนํ้าบริการ มีน้ำดื่มนอกอาคาร ฯลฯ		18.26
	รวม		100.00
	ข้อ 34 “โทรศัพท์สาธารณะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มโทรศัพท์สาธารณะทั้งแบบหยอดเหรียญและใช้บัตร	1	40.00
	- ให้มีโทรศัพท์สาธารณะทุกรูปแบบ	2	20.87
	- ติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะแบบหยอดเหรียญบริเวณทางเข้า	3	13.91
	- อื่นๆ เช่น เพิ่มโทรศัพท์สาธารณะ ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		25.22
	รวม		100.00
	ข้อ 35 “ภาชนะรองรับขยะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มจำนวนถังขยะ ให้กระจายทั่วแหล่ง	1	40.87
	- เพิ่มถังขยะชนิดที่มีฝาปิด	2	18.26
	- มีการกำจัดขยะสม่ำเสมอ	3	6.95
	- อื่น ๆ เช่น มีถังขยะชนิดแยกขยะ มีป้ายบอกที่ทิ้งขยะ ฯลฯ		33.92
	รวม		100.00

ตาราง 29 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง	ข้อ 36 “ระบบการรักษาความปลอดภัย ในบริเวณแหล่งนี้” อย่างไรบ้าง - เพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยบริเวณทางเดิน ศาลา พืชรักษ์ - มีป้าย/สัญญาณเตือนภัยตามจุดต่าง ๆ - มีระบบรักษาความปลอดภัยอย่างทั่วถึงตลอดเวลา - อื่นๆ เช่น มีคนจัดรถ ห้ามจับโบราณวัตถุ ติดตั้งกล้องวิดิทัศน์ ฯลฯ	1 2 3	35.65 17.39 8.69
	รวม		38.27
คุณค่าและความสำคัญของแหล่ง	ข้อ 37 พัฒนาด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวนี้ ในด้าน ธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรม ด้านประวัติศาสตร์และ โบราณคดี อย่างไร - เพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่งตามสื่อต่าง ๆ - มีวิทยากรนำเที่ยว และให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของชาวใต้ - อนุรักษ์และพัฒนาสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมให้ดึงดูดนักท่องเที่ยว - อื่นๆ เช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ปลูกไม้ยืนต้น มีสวนหย่อม จัดงานของเกาะยอ ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ	1 2 3	27.83 13.91 13.91
	รวม		44.35
การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น	ข้อ 38 ให้คนในท้องถิ่นตอบรับการท่องเที่ยว อย่างไรบ้าง - เต็มใจต้อนรับด้วยความยินดี ยิ้มแย้มแจ่มใส - คนท้องถิ่นเป็นวิทยากรให้ความรู้ แนะนำ และนำเที่ยวได้ - คนท้องถิ่นขายอาหาร นำสินค้ามาจำหน่าย - อื่นๆ เช่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของแหล่ง เล่นหนังตะลุง ฯลฯ	1 2 3	26.09 15.65 14.78
	รวม		43.48
การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ข้อ 39 การให้การศึกษา หรือการสื่อความหมาย ภายในแหล่ง ฯ นี้ - มีสื่อต่างๆ ให้ความรู้ เช่น หนังสือ แผ่นพับ แผนที่ ป้าย - มีป้ายบอกประวัติความเป็นมา ความสำคัญ และสิ่งที่มีในแหล่ง - มีวิทยากรแนะนำ ให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งก่อนพามาชมแหล่ง - อื่นๆ เช่น มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ป้ายความรู้ข้อค้นไม้อื่นๆ ฯลฯ	1 2 3	28.69 20.00 17.39
	รวม		33.92
	ข้อ 40 การคุ้มครอง บำรุงรักษาสภาพทางธรรมชาติ ในบริเวณแหล่งนี้ - อนุรักษ์ให้คงสภาพเดิม รักษาสมดุลระบบนิเวศไว้ ปลูกต้นไม้เพิ่ม - มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาด - อื่น ๆ เช่น งดการทำลายธรรมชาติ จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ฯลฯ	1 2	69.57 13.91
	รวม		16.52
	รวม		100.00

ตาราง 29 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
การจัดการ การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์	ข้อ 41 การดูแลรักษา พื้นฟูสภาพทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วิถีชีวิตในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง - ดูแลรักษาโบราณวัตถุให้คงสภาพเดิมไว้ - จัดกิจกรรมแสดงวัฒนธรรม พื้นฟูวิถีชีวิตของชาวใต้ - ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น - อื่นๆ เช่น จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว จัดแสดงวิถีชีวิตชาวมุสลิม ฯลฯ รวม	1 2 3	30.43 26.09 11.30 32.18 100.00
	ข้อ 42 เสนอให้มีกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ ในแหล่งท่องเที่ยวนี้ - ให้รักษาความสะอาด ห้ามทิ้งขยะ - ห้ามเสียงดัง ห้ามดื่มสุรา ห้ามจับต้องโบราณวัตถุ ห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้า - มีป้ายเตือน/ข้อปฏิบัติ เพื่อรักษาแหล่งและควบคุมนักท่องเที่ยว - อื่นๆ เช่น จำกัดผู้เข้าชม เคารพสถานที่ ห้ามนำอาหารเข้ามา ฯลฯ รวม	1 2 3	28.70 24.35 17.39 29.56 100.00
	ข้อ 43 องค์กรในการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้ มีลักษณะ... - ให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว - มีวิทยากรให้ความรู้ แนะนำแหล่งและสิ่งที่อยู่ในพิพิธภัณฑ์ - ภาครัฐ เอกชน และองค์กรในท้องถิ่นร่วมมือกันจัดการท่องเที่ยว - อื่นๆ เช่น รักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เพิ่มการบริการ ดูแลความพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย รวม	1 2 3	20.87 17.39 13.91 47.83 100.00
	ข้อ 44 ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ - ไม่แสดงความคิดเห็น - อื่นๆ เช่น มีที่ละหมาด มีสวนหย่อม/ไม้ดอก บำบัดน้ำเสีย ให้อายุรูปได้บ้าง มีม้วนเทปวีดิทัศน์เกี่ยวกับแหล่งจำหน่าย ฯลฯ รวม	1 2	87.83 12.17 100.00
แนวโน้มใน การกลับมา ท่องเที่ยว	ข้อ 45 ท่านจะกลับมาท่องเที่ยว ณ แหล่งนี้อีก เนื่องจากเหตุผลใด - ความเป็นธรรมชาติ บรรยากาศดี ทิวทัศน์สวยงาม สงบ ร่มรื่น - เป็นแหล่งศึกษาศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วิถีชีวิต - มีวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น - อื่นๆ เช่น เยี่ยมญาติ มีโบราณวัตถุหลากหลาย เดินทางสะดวก ฯลฯ รวม	1 2 3	47.83 24.35 6.96 20.86 100.00

ตาราง 29 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
แนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว	ข้อ 46 ท่านเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบทะเลสาบสงขลา ควรเป็น..		
	- อนุรักษ์ธรรมชาติและระบบนิเวศให้คงสภาพเดิม สมบูรณ์	1	26.09
	- ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น	2	23.48
	- พัฒนาแหล่งให้มีความสะอาด สะดวกสบาย และปลอดภัยมากขึ้น	3	17.39
	- อื่นๆ เช่น มีสถานที่ออกกำลังกาย การคมนาคมสะดวก มีเรือนำเที่ยว		33.04
	รอบทะเลสาบ มีศูนย์แสดงวัฒนธรรมภาคใต้ทุกจังหวัด คนท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวมากขึ้น มีร้านอาหารอิสลาม ฯลฯ		
	รวม		100.00
	ข้อ 47 แหล่งท่องเที่ยวรอบทะเลสาบสงขลาที่ท่านรู้จัก เคยได้ยินชื่อ		
	- หาดสมิหลา	1	
	- เกาะยอ	2	
	- สวนป่าเปรม	3	
	- อื่นๆ เช่น เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ สวนสองทะเล หาดแสนสุขลำปำ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา เขาน้อย วัดแหลมพ้อ วัดมณีมาวาสวรวิหาร เมืองสงขลาเก่าเขาแดง วัดท้ายยอ สะพานดินสุลาลัย วัดโพธิ์ปฐมवास วัดป่าลิไลยก์ วัดสุวรรณคีรี เกาะสี่เกาะห้า วัดเขียนบางแก้ว ฯลฯ		

ตาราง 30 ผลการสอบถามนักท่องเที่ยว ข้อ 24-47 ในวัดท้ายยอ

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง	ข้อ 24 “ถนนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ขยายถนนให้กว้างขึ้น	1	32.20
	- ปรับผิวถนนให้เรียบ โดยลาดยางหรือเทคอนกรีตตลอดสาย	2	15.25
	- ตีเส้นแบ่งช่องจราจรชัดเจน	3	13.56
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว มีป้ายเครื่องหมายจราจร มีไหล่ทาง ฯลฯ		38.99
	รวม		100.00
	ข้อ 25 “ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ป้ายชี้ทางมีขนาดใหญ่มองเห็นได้ชัดเจน	1	67.80
	- ป้ายชี้ทางควรบอกชื่อแหล่ง ทิศทาง และระยะทางที่ชัดเจน	2	18.64
	- เพิ่มป้ายชี้ทางตามทางแยก ถนนสายหลักก่อนถึงแหล่งเป็นระยะๆ	3	13.56
	รวม		100.00

ตาราง 30 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
ความสะดวก ในการเข้าถึง แหล่ง	ข้อ 26 “พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรก็ตาม		
	- มีรถรับจ้าง (รถสองแถว รถจักรยานยนต์) รับส่งจากถนนสายหลัก	1	55.93
	- มีรถประจำทางผ่าน	2	23.73
	- มีจักรยานยนต์รับจ้างคอยรับส่งนักท่องเที่ยว	3	11.86
	- อื่นๆ เช่น มีรถตุ๊กตุ๊กบริการ ชาวบ้านจัดคิวรถรับจ้าง ฯลฯ		8.48
	รวม		100.00
สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในแหล่ง	ข้อ 27 “สถานที่จอดรถหรือท่าเทียบเรือในบริเวณแหล่งนี้” อย่างไรก็ตาม		
	- มีที่จอดรถเป็นสัดส่วน แยกประเภทรถ มีป้ายบอกชัดเจน	1	54.24
	- ขยายที่จอดรถให้กว้าง	2	13.56
	- จัดที่จอดรถไว้นอกวัด/หน้าวัด	3	13.56
	- อื่นๆ เช่น ที่จอดรถมีหลังคาที่แข็งแรง เทคอนกรีตลานจอดรถ ฯลฯ		18.64
	รวม		100.00
	ข้อ 28 “ที่พักผ่อน เช่น ศาลา ที่นั่งพัก เป็นต้น ในบริเวณแหล่งนี้”		
	- เพิ่มจำนวนศาลาพักผ่อน	1	55.93
	- เพิ่มที่นั่งพักผ่อนบริเวณริมทะเล	2	15.25
	- ซ่อมแซมศาลาที่พักผ่อนที่ชำรุด	3	11.86
	- อื่นๆ เช่น รักษาความสะอาด ฯลฯ		16.96
	รวม		100.00
	ข้อ 29 “ที่พักแรม เช่น ห้องพัก เติ้นท์ เป็นต้น ในบริเวณแหล่งนี้”		
	- ไม่ควรมีที่พักแรมในวัด เพราะจะทำลายสภาพแวดล้อม	1	81.36
	- ควรมีที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้ปฏิบัติธรรมเป็นเรือนเล็กๆ	2	11.86
	- วัดควรบริการที่พักแรมโดยเก็บเฉพาะค่าน้ำค่าไฟ	3	5.08
	- อื่นๆ เช่น จัดที่พักแรมแยกเป็นสัดส่วนจากเขตสังฆาวาส ฯลฯ		1.70
	รวม		100.00
	ข้อ 30 “สุขาหรือห้องน้ำ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรก็ตาม		
	- เพิ่มห้องน้ำ	1	32.20
	- แยกห้องน้ำชาย – หญิง พระสงฆ์ มีป้ายบอกชัดเจน	2	25.42
	- การรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ	3	25.42
	- อื่นๆ เช่น ขยายห้องน้ำให้กว้างขึ้น ให้มีไฟฟ้าทุกห้อง มีน้ำใช้ ฯลฯ		16.96
	รวม		100.00

ตาราง 30 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในแหล่ง	ข้อ 31 “ร้านค้าขายอาหาร เครื่องดื่ม หรือของที่ระลึก ในแหล่งฯนี้”		
	- ไม่ควรมี เพราะจะทำให้คนพลุกพล่าน และเกิดปัญหาขยะ	1	44.07
	- ควรมีร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึก บริเวณริมหน้าหนาว	2	23.73
	- ควรมีร้านขายอาหาร และของที่ระลึก เพื่อเพิ่มรายได้ให้คนท้องถิ่น	3	20.34
	- อื่นๆ เช่น มีป้ายบอกราคา อายุของสินค้า มีร้านขายดอกไม้ ธูป ฯลฯ		11.86
	รวม		100.00
	ข้อ 32 “ระบบไฟฟ้าในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มแสงสว่างให้ทั่วถึงและเพียงพอ	1	50.85
	- มีไฟฟ้าติดบริเวณรั้ว กำแพง ทางเข้า และทางโค้งหน้าวัด	2	18.64
	- ดูแลรักษาระบบไฟฟ้าให้ใช้การได้ตลอดเวลา	3	11.86
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมแล้ว เพิ่มแสงสว่างทางขึ้นเขาเพชร ฯลฯ		18.65
	รวม		100.00
	ข้อ 33 “น้ำอุปโภคบริโภค ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- มีจุดบริการน้ำดื่มให้กระจายทั่วแหล่ง	1	66.10
	- มีจุดบริการน้ำประปาที่สะอาด	2	18.64
	- มีจุดบริการน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด	3	10.17
	- อื่นๆ เช่น มีจุดบริการน้ำดื่มมองเห็นได้ชัดเจน		5.09
	รวม		100.00
	ข้อ 34 “โทรศัพท์สาธารณะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มโทรศัพท์สาธารณะภายในบริเวณวัด	1	67.80
	- มีโทรศัพท์สาธารณะทั้งแบบหยอดเหรียญและใช้บัตรบริเวณหน้าวัด	2	23.73
	- มีโทรศัพท์สาธารณะทั้งแบบหยอดเหรียญและใช้บัตรบริเวณหน้าวัด	3	8.47
	- อื่นๆ		0.00
	รวม		100.00
	ข้อ 35 “ภาชนะรองรับขยะ ในแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มจำนวนถังขยะให้กระจายตามจุดต่างๆอย่างทั่วถึง	1	64.41
	- ควรมีเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะอย่างสม่ำเสมอ	2	16.94
	- ควรมีถังขยะชนิดมีฝาปิด	3	10.17
	- อื่นๆ เช่น มีถังขยะประเภทแยกขยะเปียก-ขยะแห้ง ขยะอันตราย นำ ล้อรถยนต์มาดัดแปลงเป็นถังขยะ วางถังขยะใกล้ๆ ศาลา ม้านั่ง ฯลฯ		8.48
	รวม		100.00

ตาราง 30 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง	ข้อ 36 “ระบบการรักษาความปลอดภัย ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” - ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมดูแลรักษาความปลอดภัย - มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาดูแลความปลอดภัยโดยเฉพาะตอนกลางคืน - มีป้อมยามอยู่ใกล้ๆ วัด และมียามรักษาความปลอดภัย - อื่นๆ เช่น บอกจุดอันตราย มีจุดรับแจ้งเหตุ แจ้งเวลาเข้า- ออก ฯลฯ รวม	1 2 3	35.59 30.51 22.03 11.87 100.00
คุณค่าและความสำคัญของแหล่ง	ข้อ 37 พัฒนาด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวนี้ ในด้าน ธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรม ด้านประวัติศาสตร์และ โบราณคดี อย่างไร - อนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และวัฒนธรรมดั้งเดิมให้คงไว้ - มีป้ายบอกประวัติความเป็นมาของวัด โบราณสถาน - เพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่งตามสื่อต่างๆ มากขึ้น - อื่นๆ เช่น รักษาความเป็นธรรมชาติ จัดนิทรรศการประเพณีท้องถิ่น พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีจุดชมวิว ปลูกป่าชายเลน รวม	1 2 3	32.20 30.51 13.56 23.73 100.00
การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น	ข้อ 38 ท่านต้องการให้คนในท้องถิ่นตอบรับการท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง - มีความรู้ ให้ข้อมูล หรือคำแนะนำแหล่งแก่นักท่องเที่ยวได้ดี - ช่วยกันส่งเสริม พัฒนา ดูแลรักษาแหล่ง - ต้อนรับด้วยความเป็นมิตร มีอัธยาศัย และน้ำใจที่ดี - อื่นๆ เช่น นำสินค้ามาขาย ดูแลความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว ฯลฯ รวม	1 2 3	37.29 25.42 13.56 23.73 100.00
การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ข้อ 39 การให้การศึกษา หรือการสื่อความหมาย ภายในแหล่ง ฯ นี้ - มีป้ายประวัติความเป็นมาของวัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ - ประชาสัมพันธ์แหล่ง มีแผ่นพับแจกนักท่องเที่ยว - มีศูนย์บริการข้อมูล และมีวิทยากรให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว - อื่นๆ เช่น มีป้ายพุทธสุภาษิตตามต้นไม้ ความรู้การท่องเที่ยว ฯลฯ รวม	1 2 3	67.79 16.95 10.17 5.09 100.00
	ข้อ 40 การคุ้มครอง บำรุงรักษาสภาพทางธรรมชาติ ในแหล่งท่องเที่ยว - ให้รักษาและคงสภาพธรรมชาติไว้ - ปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น เช่น ไม้ยืนต้น ไม้โตเร็ว ไม้ให้ร่มเงา - รักษาความสะอาด ไม่ทิ้งขยะ เก็บเศษใบไม้ใบไม้ ฯลฯ รวม	1 2 3	61.02 25.42 13.56 100.00

ตาราง 30 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
การจัดการ การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์	ข้อ 41 การดูแลรักษา พื้นฟูสภาพทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วิถีชีวิตในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง		
	- รักษาสภาพธรรมชาติเดิมไว้	1	44.07
	- บูรณะซ่อมแซมโบราณสถานให้คงสภาพเดิม	2	33.90
	- จัดงานประเพณีขึ้นเขาพพาน ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11	3	10.17
	- อื่นๆ เช่น รักษาวิถีชีวิตแบบเดิมไว้ จัดนิทรรศการวัฒนธรรมในอดีต		11.86
	รวม		100.00
	ข้อ 42 เสนอให้มีกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ ในแหล่งท่องเที่ยวนี้		
	- ห้ามส่งเสียงดัง ส้ารวมกาย วาจา ใจ	1	32.20
	- ห้ามทิ้งขยะ	2	22.03
	- ห้ามทำลายสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน โบราณวัตถุในวัด	3	20.34
	- อื่น ๆ เช่น ห้ามเล่นมหรสพ ดื่มสุรา มีป้ายบอกกฎ ข้อห้าม ฯลฯ		25.43
	รวม		100.00
	ข้อ 43 องค์การในการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้ มีลักษณะ...		
	- เป็นองค์กรที่มาจากความร่วมมือของคนในท้องถิ่นเข้ามามีจัดการฯ	1	35.59
	- ให้ อบต.เข้ามาดูแลจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	2	20.34
	- เป็นองค์กรที่เข้ามาจัดการให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3	16.95
	- อื่นๆ เช่น จัดฝึกอบรมธรรมะให้นักเรียน/ประชาชน จัดงานประเพณี เพื่อนำเงินมาบำรุงวัด รัฐบาล/การท่องเที่ยวฯ ให้งบประมาณและ ช่วยจัดการ นักศึกษาเข้ามาช่วยแหล่งนำเที่ยว ฯลฯ		27.12
	รวม		100.00
	ข้อ 44 ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ		
	- ไม่แสดงความคิดเห็น	1	96.61
	- อื่นๆ เช่น กรรมการศาสนาจัดส่งพระ สงฆ์มาจำวัดมากขึ้น ฯลฯ	2	3.39
	รวม		100.00
แนวโน้มใน การกลับมา ท่องเที่ยว	ข้อ 45 ท่านจะกลับมาท่องเที่ยว ณ แหล่งนี้อีก เนื่องจากเหตุผลใด		
	- มีความเป็นธรรมชาติ สวยงาม สงบ ร่มรื่น สะอาด	1	52.54
	- มีโบราณสถานเก่าแก่ที่สวยงาม เช่น กุฏิ เจดีย์ บ่อน้ำโบราณ	2	20.34
	- มาทำบุญ	3	10.17
	- อื่นๆ เช่น เดินทางสะดวก ปลอดภัย มีวิถีชีวิตเรียบง่าย ฯลฯ		16.95
	รวม		100.00

ตาราง 30 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
แนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว	ข้อ 46 ท่านเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบทะเลสาบสงขลา ควรเป็น		
	- พัฒนามากขึ้น โดยยังคงรักษาความเป็นธรรมชาติไว้	1	30.51
	- พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	2	20.34
	- มีความสะดวกสบาย สะอาด และปลอดภัยมากขึ้น	3	11.86
	- อื่นๆ เช่น มีการคมนาคมเชื่อมต่อกันมากขึ้น คนท้องถิ่นได้ประโยชน์เพิ่มขึ้น คนต่างถิ่นมามากขึ้น มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ฯลฯ		37.29
	รวม		100.00
	ข้อ 47 แหล่งท่องเที่ยวรอบทะเลสาบสงขลาที่ท่านรู้จัก เคยได้ยินชื่อ		
	- หาดสมิหลา	1	
	- สถาบันทักษิณคดีศึกษา	2	
	- สวนป่าเปรม	3	
	- อื่นๆ เช่น เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เขาดังกวน สวนสองทะเล วัดแหลมพ้อ เขาน้อย เมืองสงขลาเก่าเขาแดง เกาะยอ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ หาดแสนสุขลำปำ วัดแจ้ง วัดโพธิ์ปฐมาวาส ฯลฯ		

ตาราง 31 ผลการสอบถามนักท่องเที่ยว ข้อ 24-47 ในวัดมณีมาวาสวรวิหาร

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง	ข้อ 24 “ถนนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ขยายถนนให้กว้างขึ้น	1	25.42
	- ปรับผิวถนนให้เรียบ โดยลาดยางหรือเทคอนกรีตตลอดสาย	2	13.56
	- รักษาความสะอาด ไม่วางสิ่งของรกรุงรัง	3	10.17
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ควรสร้างถนนในวัดใหม่ ไม่แสดงความเห็น		50.85
	รวม		100.00
	ข้อ 25 “ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ป้ายชี้ทางควรบอกระยะทาง มองเห็นได้ชัดเจน	1	40.68
	- เพิ่มจำนวนป้ายชี้ทางตามทางแยก และถนนสายหลักเป็นระยะ ๆ	2	25.42
	- เพิ่มขนาดป้ายชี้ทาง ออกแบบให้ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	3	10.17
	- อื่นๆ เช่น มีป้ายบอกทางเข้า-ออก ทางเดินในวัด เหมาะสมดีแล้ว ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		23.73
	รวม		100.00

ตาราง 31 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
ความสะดวก ในการเข้าถึง แหล่ง	ข้อ 26 “พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรก็ตาม		
	- มีรถโดยสารประจำทางผ่าน	1	13.56
	- ควบคุมมารยาทและความเร็วในการขับรถ	2	13.56
	- เพิ่มจำนวนรถรับจ้าง	3	8.48
	- อื่น ๆ เช่น เหมาะสมแล้ว มีรถสามล้อถีบ ปรับปรุงสภาพรถ ฯลฯ		64.40
	รวม		100.00
สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในแหล่ง	ข้อ 27 “สถานที่จอดรถหรือท่าเทียบเรือในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้”		
	- ขยายที่จอดรถให้เพียงพอ	1	37.29
	- จัดที่จอดรถให้เป็นสัดส่วน มีป้ายบอกแยกประเภทรถชัดเจน	2	33.90
	- จัดหาที่จอดรถไว้นอกวัด/หน้าวัด	3	18.64
	- อื่นๆ เช่น เพิ่มการรักษาความปลอดภัยที่จอดรถ ควรมีที่จอดรถในวัด		10.17
	รวม		100.00
	ข้อ 28 “ที่พักผ่อน เช่น ศาลา ที่นั่งพัก เป็นต้น ในบริเวณแหล่ง ฯ นี้”		
	- เพิ่มจำนวนศาลา และที่นั่งพักผ่อน	1	40.68
	- ปรับปรุงซ่อมแซมที่พักผ่อนให้อยู่ในสภาพดี	2	22.03
	- ควรมีที่นั่งพักผ่อนตามไต้ต้นไม้ใหญ่	3	15.25
	- อื่นๆ เช่น มีที่พักผ่อนบริเวณหน้าวัด มีที่นั่งพักกลมกลืนกับธรรมชาติ สร้างศาลารูปทรงแปลกตา ฯลฯ		22.04
	รวม		100.00
	ข้อ 29 “ที่พักแรม เช่น ห้องพัก เติ้นท์ เป็นต้น ในบริเวณแหล่ง ฯ นี้”		
	- ไม่ควรมีที่พักแรมในวัด	1	42.37
	- ควรมีที่พักแรมเป็นสัดส่วน	2	13.56
	- วัดควรบริการที่พักแรม สำหรับผู้มาปฏิบัติธรรม	3	6.78
	- อื่นๆ เช่น ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		37.29
	รวม		100.00
	ข้อ 30 “สุขาหรือห้องน้ำ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรก็ตาม		
	- รักษาความสะอาด และมีน้ำใช้ในห้องน้ำเพียงพอ	1	37.29
	- เพิ่มจำนวนห้องน้ำ	2	30.51
	- มีป้ายบอกทางไปห้องน้ำ ชาย หญิง และพระสงฆ์ ชัดเจน	3	18.64
	- อื่นๆ เช่น เพิ่มแสงสว่างในห้องน้ำ เปิดห้องน้ำให้ใช้ตลอดเวลา ฯลฯ		13.56
	รวม		100.00

ตาราง 31 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในแหล่ง	ข้อ 31 “ร้านค้าขายอาหาร เครื่องดื่ม หรือของที่ระลึก ในแหล่ง ฯ นี้”		
	- ไม่ควรมีในวัด	1	61.01
	- ควรมีร้านขายของที่ระลึกของคนในท้องถิ่น	2	8.48
	- ควรมีร้านขายอาหารที่สะอาด และราคาถูก	3	8.48
	- อื่น ๆ เช่น มีร้านให้เช่าพระ หนังสือธรรมะ ดอกไม้รูปเทียนในวัด		22.03
	รวม		100.00
	ข้อ 32 “ระบบไฟฟ้าในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มแสงสว่างให้ทั่วบริเวณ	1	50.85
	- ตรวจสอบซ่อมแซมระบบไฟฟ้าให้ใช้การสม่ำเสมอ	2	15.25
	- ควรมีแสงสว่างตลอดเวลา	3	13.56
	- อื่นๆ เช่น ควรใช้โคมไฟส่องโบราณสถาน ให้มีไฟฟ้าสำรอง ฯลฯ		20.34
	รวม		100.00
	ข้อ 33 “น้ำอุปโภคบริโภค ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- มีจุดบริการน้ำดื่มที่สะอาดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน	1	50.85
	- มีระบบจัดเก็บน้ำที่สะอาด	2	15.25
	- มีจุดบริการน้ำในบริเวณที่มีคนนั่งรับประทานอาหาร	3	13.56
	- อื่นๆ เช่น มีคนดูแลจุดบริการน้ำ ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		20.34
	รวม		100.00
	ข้อ 34 “โทรศัพท์สาธารณะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ควรมีโทรศัพท์สาธารณะภายในวัด	1	50.85
	- ควรมีโทรศัพท์สาธารณะเฉพาะบริเวณด้านนอกวัด	2	25.42
	- ไม่ควรมีโทรศัพท์สาธารณะภายในบริเวณวัด	3	16.95
	- อื่นๆ เช่น ซ่อมแซมให้ใช้ได้ตลอดเวลา ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		6.78
	รวม		100.00
	ข้อ 35 “ภาชนะรองรับขยะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มจำนวนถังขยะให้กระจายตามจุดต่างๆ ที่มองเห็นได้ง่าย	1	55.93
	- ควรมีถังขยะแบบแยกขยะ	2	16.95
	- ควรมีถังขยะชนิดมีฝาปิด	3	11.86
	- อื่นๆ เช่น จัดเก็บและกำจัดสม่ำเสมอ จัดที่ทิ้งขยะให้เป็นระเบียบ ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		15.26
	รวม		100.00

ตาราง 31 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง	ข้อ 36 “ระบบการรักษาความปลอดภัย ในบริเวณแหล่งนี้” อย่างไรบ้าง		
	- มีเจ้าหน้าที่ตำรวจดูแลรักษาความปลอดภัย	1	38.98
	- มีมาตรการรักษาความปลอดภัย เช่น จุดแจ้งเหตุ ป้ายเตือน ฯลฯ	2	22.03
	- ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัย	3	6.78
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว เพิ่มแสงสว่างให้ทั่วถึง แจ้งเวลาเข้า - ออก		32.21
	รวม		100.00
คุณค่าและความสำคัญของแหล่ง	ข้อ 37 พัฒนาด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวนี้ ในด้านธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรม ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี อย่างไร		
	- เพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่งตามสื่อต่างๆ มากขึ้น	1	38.98
	- ปรับปรุงซ่อมแซมสถาปัตยกรรมให้สวยงามตามสภาพเดิม	2	33.40
	- มีป้ายบอกประวัติความเป็นมาของสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม	3	11.86
	- อื่นๆ เช่น มีวิทยากรนำชม เปิดอุโบสถให้เข้าชม ฯลฯ		15.76
	รวม		100.00
การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น	ข้อ 38 ให้คนในท้องถิ่นตอบรับการท่องเที่ยว อย่างไรบ้าง		
	- ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยความเป็นมิตร ให้ความรู้ แนะนำได้	1	54.23
	- ช่วยกันประชาสัมพันธ์วัดให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป	2	20.34
	- ช่วยกันพัฒนาวัด	3	16.95
	- อื่นๆ เช่น คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ฯลฯ		8.48
	รวม		100.00
การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ข้อ 39 การให้การศึกษา หรือการสื่อความหมาย ภายในแหล่ง ฯ นี้		
	- มีป้าย/นิทรรศการ และประชาสัมพันธ์แหล่งตามสื่อต่างๆ	1	54.24
	- มีป้ายประวัติความเป็นมาของวัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ	2	25.42
	- มีศูนย์บริการข้อมูล มีวิทยากรแนะนำ ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว	3	15.25
	- อื่นๆ เช่น มีป้ายความรู้ วัสดุสัญลักษณ์สื่อความหมายที่เป็นสากล ฯลฯ		5.09
	รวม		100.00
	ข้อ 40 การคุ้มครอง บำรุงรักษาสภาพทางธรรมชาติ ในแหล่ง ฯ นี้		
	- ช่วยกันดูแลรักษา อนุรักษ์คงสภาพเดิมไว้	1	45.76
	- เพิ่มการปลูกต้นไม้ ไม้ดอก และสวนหย่อม	2	28.81
	- มีมาตรการรักษาความสะอาด และกำจัดขยะ	3	16.95
	- อื่นๆ เช่น ปรับปรุงสภาพแวดล้อม ปลูกพืชสมุนไพร ฯลฯ		8.48
	รวม		100.00

ตาราง 31 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
การจัดการ การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์	ข้อ 41 การดูแลรักษา ฟื้นฟูสภาพทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วิถีชีวิตในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง		
	- ซ่อมแซมโบราณสถาน โบราณวัตถุ และดูแลรักษาความสะอาด	1	59.32
	- รักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีเดิมไว้	2	22.03
	- อื่น ๆ เช่น ควรคงสภาพเดิมไว้ ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ	3	18.65
	รวม		100.00
	ข้อ 42 เสนอให้มีกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ ในแหล่งท่องเที่ยวนี้		
	- ห้ามทิ้งขยะ ให้รักษาความสะอาด	1	28.81
	- มีป้ายบอกข้อห้าม กฎระเบียบ บทลงโทษให้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด	2	25.42
	- ห้ามทำลายทรัพย์สิน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ในวัด	3	15.25
	- อื่นๆ เช่น แต่งกายสุภาพ สำนวน เคารพสถานที่ ห้ามส่งเสียงดัง ฯลฯ		30.52
	รวม		100.00
	ข้อ 43 องค์กรในการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้ มีลักษณะ...		
	- ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกิจกรรมของวัด	1	28.81
	- ให้คนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	2	22.03
	- เป็นองค์กรที่เน้นจัดการให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3	16.95
	- อื่นๆ เช่น บริหารจัดการดี เพิ่มบทบาทกรมศิลปากร ฯลฯ		32.21
	รวม		100.00
	ข้อ 44 ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ		
	- ไม่แสดงความคิดเห็น		100.00
	ข้อ 45 ท่านจะกลับมาท่องเที่ยว ณ แหล่งนี้อีก เนื่องจากเหตุผลใด		
	- มีความเป็นธรรมชาติ สวยงาม สงบ ร่มรื่น	1	52.54
	- มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ จิตรกรรมฝาผนังที่เก่าแก่สวยงาม	2	25.42
	- มาทำบุญ	3	22.04
	รวม		100.00
	ข้อ 46 ท่านเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบทะเลสาบสงขลา ควรเป็น..		
	- พัฒนามากขึ้นโดยยังคงรักษาความเป็นธรรมชาติไว้	1	33.89
	- มีความสะอาดมากขึ้น ทั้งบนบกและในน้ำ	2	23.73
	- พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3	18.64
	- อื่น ๆ เช่น ปลอดภัย การคมนาคมเชื่อมต่อกัน ขยายสินค้าท้องถิ่น ฯลฯ		23.74
	รวม		100.00

ตาราง 31 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
แนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว	ข้อ 47 แหล่งท่องเที่ยวรอบทะเลสาบสงขลาที่ท่านรู้จัก หรือเคยได้ยิน		
	- หาดสมิหลา	1	
	- สถาบันทักษิณคดีศึกษา	2	
	- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย	3	
	- อื่นๆ เช่น เขาดังกวน เขาน้อย เกาะยอ สวนป่าเปรม วัดแจ้ง สวนสองทะเล เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ หาดแสนสุขลำปำ วัดท้ายขอ วัดแหลมพ้อ เมืองสงขลาเก่าเขาแดง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา วัดแหลมทราย วัดวัง วัดสุวรรณคีรี ฯลฯ		

ตาราง 32 ผลการสอบถามนักท่องเที่ยว ข้อ 24-47 ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง	ข้อ 24 “ถนนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ขยายถนนให้กว้างขึ้น และตีเส้นแบ่งช่องจราจร	1	14.56
	- ปรับผิวถนนบริเวณทางเข้า-ออก ให้เรียบ และกว้างขึ้น	2	9.71
	- ปลูกลำต้นไม้ใหญ่ริมถนนเพิ่มขึ้น	3	7.77
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมแล้ว ไม่แสดงความเห็น ลดพื้นที่คอนกรีต ฯลฯ		67.96
	รวม		100.00
	ข้อ 25 “ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มป้ายชี้ทาง ให้มีขนาดใหญ่มองเห็นง่าย	1	59.22
	- มีป้ายชี้ทางที่มีชื่อแหล่ง ทิศทาง และระยะทาง	2	16.50
	- มีป้ายชี้ทางที่เป็นรูปหรือสัญลักษณ์ ให้ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	3	11.65
	- อื่นๆ เช่น มีป้ายชี้ทางตามทางแยก ถนนสายต่าง ๆ ก่อนถึงแหล่ง ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		12.63
	รวม		100.00
	ข้อ 26 “พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไร		
	- ควบคุมมารยาทคนขับรถ และราคาค่าโดยสารให้เหมาะสม	1	10.68
	- เพิ่มจำนวนพาหนะรับจ้างและมีที่จอดรถรับจ้างเป็นระเบียบ	2	5.83
	- ให้พาหนะรับจ้างเข้าไปส่งภายในแหล่ง	3	4.85
	- อื่น ๆ เช่น เหมาะสมแล้ว ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		78.64
	รวม		100.00

ตาราง 32 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในแหล่ง	ข้อ 27 “สถานที่จอดรถหรือท่าเทียบเรือในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้”		
	- จัดที่จอดรถให้เป็นสัดส่วน มีป้ายบอกแยกประเภทรถชัดเจน	1	43.69
	- เพิ่มสถานที่จอดรถให้กว้างขึ้น	2	14.56
	- มีที่จอดรถที่มีหลังคา หรือมีที่ร่ม	3	10.68
	- อื่นๆ เช่น ลดพื้นที่จอดรถที่เป็นคอนกรีต เพิ่มต้นไม้ที่ลานจอด ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		31.07
	รวม		100.00
	ข้อ 28 “ที่พักผ่อน เช่น ศาลา ที่นั่งพัก เป็นต้น ในบริเวณแหล่งฯ นี้”		
	- เพิ่มที่พักผ่อน (ศาลา ที่นั่ง) เป็นระยะๆ ตามได้ต้นไม้	1	46.60
	- มีโต๊ะเก้าอี้ในตัวอาคาร เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้นั่งจิบน้ำดื่ม	2	14.56
	- มีศาลา (แบบทรงไทย เก๋งจีน ดอกเห็ด) รอบๆ พิพิธภัณฑ์ฯ	3	9.71
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว รักษาความสะอาดที่นั่งบนอาคาร ปลูกต้นไม้ เพิ่มที่ศาลา ที่นั่งพักผ่อน ฯลฯ		29.13
	รวม		100.00
	ข้อ 29 “ที่พักแรม เช่น ห้องพัก เต็นท์ เป็นต้น ในบริเวณแหล่งฯ นี้”		
	- ไม่ควรมีที่พักแรมในพิพิธภัณฑ์ฯ	1	55.34
	- ควรมีที่พักแรม สำหรับบริการนักท่องเที่ยว	2	6.79
	- ไม่แสดงความเห็น	3	37.87
	รวม		100.00
	ข้อ 30 “สุขาหรือห้องน้ำ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มจำนวนห้องน้ำ มีป้ายชี้ทางไปห้องน้ำชาย-หญิง ชัดเจน	1	37.86
	- เพิ่มการรักษาความสะอาดห้องน้ำ ให้มีกลิ่นหอม	2	11.65
	- มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น กระดาษชำระ ขันน้ำ สบู่ กระดาษ ฯลฯ	3	9.71
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ควรมีห้องน้ำชั้นบนของอาคาร ฯลฯ		40.78
	รวม		100.00
	ข้อ 31 “ร้านค้าขายอาหาร เครื่องดื่ม หรือของที่ระลึก ในแหล่งฯ นี้”		
	- ควรมีร้านของที่ระลึกที่เป็นของสงขลา ขายโดยคนในท้องถิ่น	1	43.69
	- ไม่ควรมีในพิพิธภัณฑ์ฯ	2	33.01
	- ควรมีร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม (ไทย-อิสลาม) ที่หลากหลาย	3	13.59
	- อื่นๆ เช่น มีร้านขายอาหาร ของที่ระลึกของสงขลา ฯลฯ		9.71
	รวม		100.00

ตาราง 32 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง	ข้อ 32 “ระบบไฟฟ้าในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ตรวจสอบซ่อมแซมระบบไฟฟ้าให้ปลอดภัยใช้การได้สม่ำเสมอ	1	9.71
	- ติดตั้งพัดลมตามห้องต่างๆ ในอาคารพิพิธภัณฑ์ ฯ	2	7.77
	- เพิ่มแสงสว่างบริเวณโดยรอบพิพิธภัณฑ์ เช่น รั้ว ที่นั่งตามต้นไม้ ฯ	3	5.82
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ไม่แสดงความเห็น ประดับไฟ ฯ		76.70
	รวม		100.00
	ข้อ 33 “น้ำอุปโภคบริโภค ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- มีจุดบริการน้ำดื่มที่สะอาด (ฟรี) ที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน	1	30.09
	- มีจุดบริการน้ำดื่มตรงบริเวณจุดบริการนักท่องเที่ยว มีป้ายบอกชัดเจน	2	11.65
	- เพิ่มจำนวนแก้วน้ำ โดยใช้แก้วกระดาษ	3	9.71
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ควรมีจุดขายน้ำดื่มบริเวณทางเข้า		48.55
	ควรรซ่อมแซมก๊อกน้ำ ไม่แสดงความเห็น ฯ		
	รวม		100.00
	ข้อ 34 “โทรศัพท์สาธารณะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ควรมีโทรศัพท์สาธารณะทั้งแบบหยอดเหรียญและใช้บัตร	1	80.58
	- ไม่ควรมีโทรศัพท์สาธารณะ (เพราะอยู่ใกล้กับองค์การโทรศัพท์)	2	7.77
	- ควรมีโทรศัพท์ ฯ บริเวณหน้าพิพิธภัณฑ์ สนามหญ้า ทางเข้า-ออก	3	3.88
	- อื่นๆ เช่น ไม่แสดงความเห็น ฯ		7.77
	รวม		100.00
	ข้อ 35 “ภาชนะรองรับขยะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มจำนวนถังขยะให้กระจายตามจุดต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้ง่าย	1	54.37
	- ควรมีถังขยะแบบแยกประเภทขยะ	2	9.71
	- ควรมีถังขยะชนิดมีฝาปิดมิดชิด	3	3.88
	- อื่นๆ เช่น มีถังขยะบริเวณประตูทางเข้า ไม่เผาขยะในพิพิธภัณฑ์ ฯ		32.04
	รวม		100.00
	ข้อ 36 “ระบบการรักษาความปลอดภัย ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้”		
	- มีมาตรการรักษาความปลอดภัยตลอดเวลา	1	22.33
	- เพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้อยู่ประจำห้องต่าง ๆ	2	14.56
	- ให้เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด	3	7.77
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ไม่แสดงความเห็น มีจุดรับฝากของ ฯ		55.34
	รวม		100.00

ตาราง 32 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
คุณค่าและความสำคัญของแหล่ง	ข้อ 37 พัฒนาด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวนี้ ในด้าน ธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรม ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี อย่างไร		
	- เพิ่มการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ สถาบันการศึกษาอย่างจริงจัง	1	34.95
	- มีวิทยากรให้ความรู้ แนะนำเกี่ยวกับโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์ ฯ	2	21.36
	- อนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ให้คงสภาพเดิมมากที่สุด	3	19.42
	- อื่นๆ เช่น มีการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน วิถีชีวิตชาวสงขลา ปลูกต้นไม้เพิ่ม สร้างจิตสำนึกให้เด็กเห็นคุณค่าและความสำคัญ ฯลฯ		24.27
	รวม		100.00
การตอบรับ ของ ประชาชนใน ท้องถิ่น	ข้อ 38 ให้คนในท้องถิ่นตอบรับการท่องเที่ยว อย่างไรบ้าง		
	- ต้อนรับด้วยความอัธยาศัยดี ให้ความช่วยเหลือ แนะนำนักท่องเที่ยว	1	45.63
	- ช่วยกันดูแลรักษา พัฒนา และประชาสัมพันธ์แหล่ง	2	19.42
	- คนในท้องถิ่นเองควรมาท่องเที่ยวมากขึ้น	3	9.71
	- อื่นๆ เช่น นำสินค้าพื้นเมืองมาขาย ช่วยบริจาคโบราณวัตถุ ของเก่าๆ		25.24
	รวม		100.00
การจัดการ การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์	ข้อ 39 การให้การศึกษา หรือการสื่อความหมาย ภายในแหล่ง ฯ นี้		
	- มีสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ คู่มือนักท่องเที่ยวแจก	1	26.21
	- มีวิทยากรให้ความรู้ แนะนำนักท่องเที่ยว	2	19.42
	- มีป้ายให้ความรู้ที่มองเห็นได้ชัดเจน	3	17.48
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว มีวิธีทัศนให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ตามสื่อต่าง ๆ มีจุดชมวิว ฯลฯ		36.89
	รวม		100.00
	ข้อ 40 การคุ้มครอง บำรุงรักษาสภาพทางธรรมชาติ ในแหล่งท่องเที่ยว		
	- ช่วยกันอนุรักษ์สภาพธรรมชาติเดิมไว้	1	31.07
	- เพิ่มการปลูกต้นไม้ ดอกไม้	2	24.27
	- มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดบริเวณโดยรอบ และสระน้ำ	3	17.48
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		27.18
	รวม		100.00
	ข้อ 41 การดูแลรักษา พื้นฟูสภาพทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วิถีชีวิตในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไร		
	- ดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ	1	29.13
	- อนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ให้คงอยู่ตลอดไป	2	27.18

ตาราง 32 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
การจัดการ การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์	- คำนวณสิ่งที่คนในท้องถิ่นผลิตมาจัดแสดง - อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ไม่แสดงความเห็น รวม	3	9.71 33.98 100.00
	ข้อ 42 เสนอให้มีกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ ในแหล่งท่องเที่ยวนี้ - ห้ามเสียงดัง ห้ามกล่าวคำหยาบ ห้ามสูบบุหรี่ ห้ามพกพาอาวุธ - ห้ามจับ แทะ ทำลายโบราณสถาน โบราณวัตถุ ในพิพิธภัณฑสถาน - ให้แต่งกายสุภาพในการเข้าชม - อื่นๆ เช่น รักษาความสะอาด ห้ามนำอาหารเข้ามาในอาคาร ฯลฯ รวม	1 2 3	29.13 18.45 14.56 37.86 100.00
	ข้อ 43 องค์กรในการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้ มีลักษณะ... - มีศูนย์บริการข้อมูล เจ้าหน้าที่/อาสาสมัครให้ความรู้ - เพิ่มการประชาสัมพันธ์ - จัดกิจกรรมเสริม เช่น การแสดงพื้นบ้าน ทิวทัศน์ธรรมชาติ ถนนคนเดิน - อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว อนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ รวม	1 2 3	26.21 19.42 15.53 38.84 100.00
	ข้อ 44 ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ - ไม่แสดงความคิดเห็น - อื่นๆ เช่น เลี่ยงปลาสวยงามในสระน้ำ เพิ่มเวลาเปิดให้ชม แนะนำแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียง ฯลฯ รวม	1 2	89.32 10.68 100.00
	ข้อ 45 ท่านจะกลับมาท่องเที่ยว ณ แหล่งนี้อีก เนื่องจากเหตุผลใด - เป็นแหล่งศึกษาความรู้ มีโบราณวัตถุเก่าแก่ - มีความสงบ ร่มรื่น - เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าถึงสะดวก - อื่นๆ เช่น มาพักผ่อน ค่าเข้าชมไม่แพง เจ้าหน้าที่อภัยภัยดี ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ รวม	1 2 3	43.69 19.42 14.56 22.33 100.00
แนวโน้มใน การกลับมา ท่องเที่ยว	ข้อ 46 แหล่งท่องเที่ยวโดยรอบทะเลสาบสงขลา ควรเป็นอย่างไร - มีความสวยงามตามธรรมชาติ บรรยากาศดี เงียบสงบ - มีความสะอาด การคมนาคมสะดวก ปลอดภัย	1 2	34.95 33.98

ตาราง 32 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
แนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว	- เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสมบูรณ์	3	14.56
	- อื่นๆ เช่น มีผลิตภัณฑ์ของคนในท้องถิ่นมาขายเพิ่มขึ้น มีรถจักรยานให้เช่าชมบรรยากาศรอบทะเลสาบยามเช้า ฯลฯ		16.51
	รวม		100.00
	ข้อ 47 แหล่งท่องเที่ยวรอบทะเลสาบสงขลาที่ท่านรู้จัก หรือเคยได้ยิน		
	- หาดสมิหลา	1	
	- สถาบันทักษิณคดีศึกษา	2	
	- สวนสองทะเล	3	
	- อื่นๆ เช่น เกาะยอ เขาดังกวน วัดมณีมาวาสวรวิหาร เขาน้อย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ สวนป่าเปรม เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย วัดแจ้ง หาดแสนสุขลำปำ เมืองสงขลาเก่าเขาแดง วัดแหลมพ้อ วัดพะโค๊ะ วัดท้ายขอ วัดโพธิ์ปฐมาวาส ฯลฯ		

ตาราง 33 ผลการสอบถามนักท่องเที่ยว ข้อ 24-47 ในหาดสมิหลา

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง	ข้อ 24 “ถนนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ขยายถนนให้กว้างขึ้น แบ่งช่องจราจรชัดเจน	1	19.66
	- ปรับผิวถนนให้เรียบ	2	16.24
	- ปลูkdต้นไม้ริมถนนเพิ่มขึ้น	3	8.55
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ไม่แสดงความเห็น มีป้ายสัญญาณจราจรชัดเจน มีสะพานลอย เพิ่มทางม้าลาย ทำความสะอาดถนนบ่อยๆ ฯลฯ		55.55
	รวม		100.00
	ข้อ 25 “ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มป้ายชี้ทางที่บอกชื่อแหล่ง ทิศทาง และระยะทางเป็นระยะๆ	1	58.12
	- ทำป้ายชี้ทางที่มีขนาดใหญ่ สวยงาม สะดุดตา	2	14.53
	- เพิ่มป้ายชี้ทางที่เป็นรูปหรือสัญลักษณ์ ต่างๆ ให้ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	3	5.13
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ไม่แสดงความคิดเห็น มีป้ายชี้ทางในตำแหน่งที่มองเห็นได้ง่าย ฯลฯ		22.22
	รวม		100.00

ตาราง 33 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
	ข้อ 26 “พาหนะรับจ้างที่เข้าถึงในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไร		
	- มีรถประจำทางหรือรถสองแถวผ่าน	1	15.38
	- ควรมีมารยาทคนขับรถและราคาค่าโดยสาร มีป้ายบอกชัดเจน	2	13.66
	- เพิ่มจำนวนพาหนะรับจ้าง	3	11.11
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ไม่แสดงความคิดเห็น มีรถสามล้อถีบ ฯลฯ		59.85
	รวม		100.00
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง	ข้อ 27 “สถานที่จอดรถหรือท่าเทียบเรือในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้”		
	- จัดที่จอดรถให้เป็นสัดส่วน มีป้ายบอกแยกประเภทรถชัดเจน	1	35.90
	- ขยายสถานที่จอดรถให้กว้างขึ้น	2	27.35
	- มีที่จอดรถที่มีหลังคา หรือมีที่ร่ม	3	8.55
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว รักษาความปลอดภัยที่จอดรถ ไม่เก็บค่าจอดรถ ให้มีที่จอดห่างจากถนนสายหลัก ห้ามจอดรอบวงเวียน ฯลฯ		28.20
	รวม		100.00
	ข้อ 28 “ที่พักผ่อน เช่น ศาลา ที่นั่งพัก เป็นต้น ในบริเวณแหล่ง ฯ นี้”		
	- เพิ่มที่พักผ่อน(ศาลา ที่นั่ง) ให้กระจายทั่วแหล่ง	1	46.15
	- เพิ่มที่นั่งพักในศาลา ใต้ต้นไม้	2	15.39
	- ดูแลรักษาที่พักผ่อนให้สะอาด ใช้การได้ตลอดเวลา	3	11.97
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ติดตั้งไฟฟ้าที่จุดนั่งพักผ่อน ฯลฯ		26.49
	รวม		100.00
	ข้อ 29 “ที่พักแรม เช่น ห้องพัก เต็นท์ เป็นต้น ในบริเวณแหล่ง ฯ นี้”		
	- เพิ่มที่พักแรมที่มีราคาไม่แพงจนเกินไป	1	22.22
	- ไม่ควรมีที่พักแรม	2	20.51
	- ควรมีเต็นท์ให้เช่า	3	16.24
	- อื่นๆ เช่น ไม่แสดงความเห็น มีบังกะโลที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม		41.03
	รวม		100.00
	ข้อ 30 “สุขาหรือห้องน้ำ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มจำนวนห้องน้ำ มีป้ายชี้ทางไปห้องน้ำชาย-หญิง ชัดเจน	1	43.59
	- เพิ่มการรักษาความสะอาดห้องน้ำ มีน้ำใช้เพียงพอ	2	32.48
	- ไม่ควรเก็บค่าใช้บริการห้องน้ำ	3	5.98
	- อื่น ๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว แยกห้องน้ำออกจากร้านค้า ฯลฯ		17.95
	รวม		100.00

ตาราง 33 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง	ข้อ 31 “ร้านขายอาหาร ร้านขายเครื่องดื่ม ร้านค้า หรือร้านขายของที่ระลึก ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- ควบคุมคุณภาพและราคาสินค้าให้แน่นอน	1	28.21
	- จัดร้านค้าให้เป็นสัดส่วน มีระเบียบ เน้นเรื่องความสะอาด	2	25.64
	- เพิ่มร้านค้า ร้านขายของที่ระลึกให้หลากหลาย	3	12.82
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ร้านขายอาหารควรมีหลังคา มีร้านอาหารอิสลาม ไม่ควรมีร้านค้าริมชายหาด ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		33.33
	รวม		100.00
	ข้อ 32 “ระบบไฟฟ้าในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		42.74
	- เพิ่มแสงสว่างตลอดเส้นทางให้เพียงพอ	1	11.97
	- ซ่อมแซมระบบไฟฟ้าให้ปลอดภัยใช้การได้สม่ำเสมอ	2	5.13
	- ควรติดตั้งไฟสปอร์ตไลท์เพิ่ม	3	40.16
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ไม่แสดงความเห็น มีเสียงตามสายเก็บสายไฟฟ้าไว้ใต้ดิน ประดับไฟให้สวยงามสะอาดตา ฯลฯ		
	รวม		100.00
	ข้อ 33 “น้ำอุปโภคบริโภค ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- มีจุดบริการน้ำใช้ให้กระจายตามจุดต่างๆ อย่างเพียงพอ	1	43.59
	- มีจุดบริการน้ำดื่มที่สะอาด (ฟรี)	2	23.93
	- มีจุดบริการน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด	3	10.26
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว มีห้องน้ำสำหรับอาบน้ำโดยเฉพาะ ไม่แสดงความเห็น มีจุดบริการน้ำที่เห็นได้ชัดเจน ฯลฯ		22.22
	รวม		100.00
	ข้อ 34 “โทรศัพท์สาธารณะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มจำนวนโทรศัพท์สาธารณะทั้งแบบหยอดเหรียญและใช้บัตร	1	75.21
	- ดูแลโทรศัพท์สาธารณะให้ใช้การได้ตลอดเวลา	2	8.55
	- ควรติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะในบริเวณมองเห็นได้ง่าย	3	6.88
	- อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ		9.36
	รวม		100.00
	ข้อ 35 “ภาชนะรองรับขยะ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” อย่างไรบ้าง		
	- เพิ่มจำนวนถังขยะให้กระจายตามจุดต่างๆ ที่มองเห็นได้ง่าย	1	31.62
	- เพิ่มจำนวนถังขยะแบบมีฝาปิดมิดชิด	2	20.51

ตาราง 33 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง	- ควรมีถังขยะชนิดแยกประเภทขยะ มีป้ายบอกชัดเจน - อื่นๆ เช่น เหมาะสมดีแล้ว จัดเก็บขยะสม่ำเสมอ ตั้งถังขยะเป็นระเบียบ มีถุงดำใส่ตะกร้าขยะ ถังขยะอยู่ในสภาพใช้การได้ดี ฯลฯ รวม	3	11.97 35.90 100.00
	ข้อ 36 “ระบบการรักษาความปลอดภัย ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้” - มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจตรารักษาความปลอดภัยตลอดเวลา - มีป้ายเตือนอันตรายตามจุดต่างๆ เช่น บริเวณที่เล่นน้ำทะเล - มีป้อมยาม/จุดรับแจ้งเหตุด่วนเหตุร้ายให้กระจายทั่วแหล่ง - อื่นๆ เช่น ไม่แสดงความเห็น เหมาะสมดีแล้ว มียามชายฝั่ง ฯลฯ รวม	1 2 3	44.44 13.68 11.97 29.91 100.00
คุณค่าและความสำคัญของแหล่ง	ข้อ 37 พัฒนาด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวนี้ ในด้าน ธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรม ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี อย่างไร - ดูแลรักษาความสวยงามตามธรรมชาติไว้ - เพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่ง - จัดกิจกรรมแสดงวิถีชีวิตดั้งเดิม และความเป็นมาของเมืองสงขลา - อื่นๆ เช่น สร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของธรรมชาติ และวัฒนธรรม รักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น สร้างพิพิธภัณฑ์ ฯลฯ รวม	1 2 3	25.64 17.09 15.38 41.89 100.00
การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น	ข้อ 38 ให้คนในท้องถิ่นตอบรับการท่องเที่ยว อย่างไรบ้าง - เต็มใจต้อนรับ ให้ความรู้ แนะนำนักท่องเที่ยว - นำผลิตภัณฑ์พื้นบ้านมาวางจำหน่ายในร้านค้าชุมชน - คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว - อื่นๆ เช่น ช่วยกันดูแลความปลอดภัย นำเที่ยว พัฒนาแหล่ง เห็นคุณค่าแหล่ง แต่งกายเป็นเอกลักษณ์ ไม่แสดงความเห็น ฯลฯ รวม	1 2 3	37.61 16.24 13.68 32.47 100.00
การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ข้อ 39 การให้การศึกษา หรือการสื่อความหมาย ภายในแหล่ง ฯ นี้ - มีป้ายความรู้ประวัติความเป็นมาของแหล่ง - มีศูนย์บริการและวิทยากรให้ความรู้ แนะนำนักท่องเที่ยว - มีนิทรรศการ เอกสาร เช่น แผ่นพับ คู่มือ แผนที่ฯ แจกนักท่องเที่ยว - อื่นๆ เช่น ไม่แสดงความเห็น ประชาสัมพันธ์แหล่งตามสื่อต่างๆ ฯลฯ รวม	1 2 3	29.91 23.08 20.51 26.50 100.00

ตาราง 33 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
การจัดการ การท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์	ข้อ 40 การคุ้มครอง บำรุงรักษาสภาพทางธรรมชาติ ในแหล่ง ฯ นี้ - พื้นฟูบำรุงรักษาสภาพธรรมชาติให้สมบูรณ์ดังเดิม	1	45.30
	- มีมาตรการรักษาความสะอาดที่มีประสิทธิภาพ	2	21.37
	- ปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น	3	13.68
	- อื่นๆ เช่น จัดกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติ ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาสภาพธรรมชาติ กำหนดเขตท่องเที่ยว ฯลฯ		19.65
	รวม		100.00
	ข้อ 41 การดูแลรักษา พื้นฟูสภาพทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วิถีชีวิตในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนี้ อย่างไรบ้าง	1	21.37
	- จัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในท้องถิ่น	2	14.53
	- คนในท้องถิ่นช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของแหล่ง	3	13.68
	- อนุรักษ์โบราณวัตถุให้คงสภาพเดิม		50.42
	- อื่นๆ เช่น ไม่แสดงความเห็น เพิ่มการประชาสัมพันธ์แหล่ง ฯลฯ		
	รวม		100.00
	ข้อ 42 เสนอให้มีกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ ในแหล่งท่องเที่ยวนี้	1	37.61
	- ดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ ห้ามทิ้งขยะ	2	17.02
	- ห้ามทำลายสภาพแวดล้อม	3	12.82
	- มีป้ายเตือน ห้ามเข้าเขตอันตราย		32.55
	- อื่นๆ เช่น ไม่แสดงความเห็น ห้ามดื่มของมึนเมา เหมาะสมดีแล้ว ให้จัดระเบียบร้านค้า ให้สมาคมแม่บ้านจัดการร้านอาหาร ฯลฯ		
	รวม		100.00
	ข้อ 43 องค์การในการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้ มีลักษณะ...	1	28.21
	- ให้คนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว	2	20.51
	- เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพร่วมมือกับเอกชนจัดการพัฒนาแหล่ง	3	15.38
	- ให้บริการข้อมูล แนะนำความรู้แก่นักท่องเที่ยว		35.90
	- อื่นๆ เช่น ช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาติ ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น ฯลฯ		
	รวม		100.00
	ข้อ 44 ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ	1	82.91
	- ไม่แสดงความเห็น	2	17.09
	- อื่นๆ เช่น มีที่ละหมาด เพิ่มอุปกรณ์เล่นน้ำทะเล ไม้ดอก มีเรือบริการ		
	รวม		100.00

ตาราง 33 (ต่อ)

ศักยภาพด้าน	ความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ปรับปรุง/พัฒนา	ลำดับที่	ร้อยละ
แนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว	ข้อ 45 ท่านจะกลับมาท่องเที่ยว ณ แหล่งนี้อีก เนื่องจากเหตุผลใด		
	- มีสภาพธรรมชาติหลากหลาย สวยงาม สงบ ร่มรื่น	1	64.96
	- มีสถานที่พักผ่อนมาก	2	11.11
	- เดินทางเข้าถึงสะดวก ปลอดภัย	3	10.26
	- อื่นๆ เช่น อาหารทะเลอร่อย ไม่แสดงความเหิน สะอาด เสียค่าใช้จ่ายน้อย เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเก่าแก่ มาออกกำลังกาย ฯลฯ		13.67
	รวม		100.00
	ข้อ 46 ท่านเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบทะเลสาบสงขลา ควรเป็น..		
	- รักษาความเป็นธรรมชาติไว้	1	25.64
	- มีความสะอาด การคมนาคมสะดวก ปลอดภัย	2	23.93
	- พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และศึกษาหาความรู้	3	19.66
	- อื่น ๆ เช่น การคมนาคมเชื่อมต่อกัน มีจุดบริการข้อมูลความรู้แก่นักท่องเที่ยว มีที่ออกกำลังกาย มีสนามเด็กเล่น ฯลฯ		30.77
	รวม		100.00
	ข้อ 47 แหล่งท่องเที่ยวรอบทะเลสาบสงขลาที่ท่านรู้จัก เคยได้ยินชื่อ		
	- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย	1	
	- เกาะยอ	2	
	- สวนสองทะเล	3	
	- อื่นๆ เช่น สวนป่าเปรม สถาบันทักษิณคดีศึกษา เขาน้อย เมืองสงขลาเก่าเขาแดง เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ หาดแสนสุขลำปำ เขาดังกวน วัดมณีนิมิตวาสารวิหาร พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ วัดโพธิ์ปฐมवास วัดสุวรรณคีรี วัดท้ายยอ วัดภูผาเบิก วัดแจ้ง วัดวัง ฯลฯ		

จากผลการสอบถามนักท่องเที่ยว ข้อ 24-47 ในแหล่งที่มีระดับศักยภาพมาก ทั้ง 8 แหล่ง ดังผลในตาราง 26-33 สามารถสรุปความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวได้ดังนี้

1. ด้านความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการสรุปได้ดังนี้

1.1 ถนนในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ต้องการให้ขยายถนนให้กว้าง ปรับผิวถนนให้เรียบโดยการลาดยางหรือเทคอนกรีต ให้มีเครื่องหมายจราจร และตีเส้นแบ่งช่องจราจรชัดเจน

1.2 ป้ายชี้ทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ต้องการให้เพิ่มจำนวนป้ายชี้ทางที่บอกชื่อแหล่ง ทิศทาง และระยะทาง เป็นระยะ ๆ ก่อนถึงแหล่ง และให้ทำป้ายชี้ทางที่มองเห็นได้ชัดเจน หรือมีลักษณะเด่น สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้

1.3 พาหนะรับจ้างเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ต้องการให้มีรถประจำทาง หรือรถรับจ้างเข้าถึงแหล่ง ให้ควบคุมมารยาทคนขับรถและราคาค่าโดยสารให้เหมาะสม และให้เพิ่มจำนวนหรือความถี่ของรถประจำทางหรือรถรับจ้าง

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่ง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการสรุปได้ดังนี้

2.1 สถานที่จอดรถ ต้องการให้ขยายหรือเพิ่มพื้นที่จอดรถ จัดระเบียบการจอดรถให้เป็นสัดส่วน แยกประเภทรถ มีป้ายบอกชัดเจน ที่จอดรถมีหลังคา และมีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัย

2.2 ที่พักผ่อน (ศาลา ที่นั่งพัก) ต้องการให้เพิ่มที่พักผ่อนที่กลมกลืนกับธรรมชาติ ให้กระจายทั่วแหล่ง ซ่อมแซม และดูแลรักษาความสะอาดที่พักผ่อนอยู่เสมอ

2.3 ที่พักแรม (ห้องพัก เติ้นท์) ต้องการให้เพิ่มที่พักแรมที่เป็นสัดส่วน มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัย ส่วนแหล่งที่เป็นวัดหรือพิพิธภัณฑสถานส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้มีที่พักแรม

2.4 สุขาหรือห้องน้ำ ต้องการให้เพิ่มการรักษาความสะอาด เพิ่มจำนวนห้องน้ำที่เป็นสัดส่วน(ชาย หญิง พระสงฆ์) ซ่อมแซมให้ใช้ได้ดี และมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น กระดาษชำระ สบู่ ชันน้ำ ถังขยะ เป็นต้น

2.5 ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม หรือของที่ระลึก ต้องการให้มีหรือเพิ่มร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึกให้หลากหลาย โดยควบคุมให้มีคุณภาพดี ให้มีร้านขายอาหารอิสลาม และไม่ควรให้มีร้านขายอาหาร และเครื่องดื่ม ภายในบริเวณวัดหรือพิพิธภัณฑสถาน

2.6 ระบบไฟฟ้า ต้องการให้เพิ่มแสงสว่างในแหล่งให้ทั่วถึง เช่น ถนน ทางเดิน รั้ว กำแพง อาคาร ศาลา ที่นั่งพักผ่อน เป็นต้น ให้ซ่อมแซม ดูแลรักษาระบบไฟฟ้าให้ปลอดภัยและใช้งานได้ตลอดเวลา และควรเพิ่มพัดลมหรือเครื่องปรับอากาศตามห้องต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑสถาน

2.7 น้ำอุปโภคบริโภค ต้องการให้มีหรือเพิ่มจุดบริการน้ำดื่มสะอาด (ฟรี) และน้ำใช้ (ล้างหน้า ล้างมือ ฯลฯ) ให้กระจายทั่วแหล่ง เช่น ศาลา ที่นั่งพัก เป็นต้น และมีป้ายบอกชัดเจน

2.8 โทรศัพท์สาธารณะ ต้องการให้มีหรือเพิ่มตู้โทรศัพท์สาธารณะ (แบบหยอดเหรียญ หรือใช้บัตร) ดูแลรักษาให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา และมีป้ายบอกชัดเจน

2.9 ภาชนะรองรับขยะ ให้มีหรือเพิ่มจำนวนถังขยะ (แบบมีฝาปิดและแยกขยะ) ให้กระจายทั่วแหล่ง เช่น ทางเดิน ศาลา ที่นั่งพักผ่อน เป็นต้น จัดเก็บสม่ำเสมอและกำจัดถูกวิธี

2.10 ระบบการรักษาความปลอดภัย ต้องการให้เจ้าหน้าที่หรือเวรยามดูแลรักษาความปลอดภัยตลอดเวลา มีจุดรับแจ้งเหตุ สัญญาณ หรือป้ายห้ามหรือเตือนภัย

3. **ด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่ง** นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการให้มีหรือเพิ่มการประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุให้คงสภาพเดิม จัดกิจกรรมเสริมหรือพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

4. **ด้านการตอบรับของคนในท้องถิ่น** นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการให้ต้อนรับด้วยอัธยาศัยยินดี ให้ข้อมูล แนะนำแหล่งแก่นักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และนำผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นที่มีคุณภาพดีมาจำหน่ายในราคาถูก

5. **ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์** นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการสรุปได้ดังนี้

5.1 การให้การศึกษาหรือการสื่อความหมาย ต้องการให้มีป้ายความรู้ สื่อสิ่งพิมพ์ ศูนย์บริการข้อมูล และวิทยากรให้ความรู้หรือนำแหล่ง

5.2 การคุ้มครอง บำรุงรักษาสภาพธรรมชาติ ต้องการให้อนุรักษ์สภาพดั้งเดิมไว้ ปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น และมีการดูแลรักษาความสะอาด

5.3 การดูแลรักษา สภาพทางวัฒนธรรม ต้องการให้อนุรักษ์ พื้นฟู บูรณะโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และจัดกิจกรรมส่งเสริม

5.4 การเสนอให้มีกฎระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ ต้องการให้รักษาความสะอาดของแหล่ง ให้มีข้อห้ามต่าง ๆ เช่น เสียงดัง สูบบุหรี่ ดื่มสุรา ยาเสพติด ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

5.5 องค์การในการจัดการท่องเที่ยว ต้องการให้เป็นองค์กรที่เกิดจากความร่วมมือของคนในท้องถิ่น ในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของแหล่ง

6. **แนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว** นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการสรุปได้ดังนี้

6.1 การกลับมาท่องเที่ยวอีก เนื่องจากมีธรรมชาติสวยงาม สงบ ร่มรื่น มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปกรรมที่สวยงามเก่าแก่ น่าศึกษา และเดินทางสะดวก ปลอดภัย

6.2 แหล่งท่องเที่ยวโดยรอบทะเลสาบสงขลา ควรพัฒนาโดยรักษาสภาพธรรมชาติดั้งเดิมไว้ พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีการคมนาคมสะดวก ปลอดภัย

6.3 แหล่งท่องเที่ยวโดยรอบทะเลสาบสงขลาที่รู้จัก ส่วนใหญ่จะรู้จักเฉพาะแหล่งที่อยู่ใกล้หรือมีชื่อเสียง เช่น หาดสมิหลา เกาะยอ สถาบันทักษิณคดีศึกษา หาดแสนสุขลำปำ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เป็นต้น

ผลการสำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งที่มีระดับศักยภาพปานกลาง

การสำรวจและประเมินศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลาทั้งหมด 49 แหล่ง (ตาราง 4) พบแหล่งที่มีระดับศักยภาพปานกลาง 22 แหล่ง

(ร้อยละ 44.89 ของจำนวนแหล่งทั้งหมด) คือ วัดป่าลิไลยก์ สวนสองทะเล สวนป่าเปรม วังเจ้า เมืองพัทลุง หาดแสนสุขลำปำ เขาตังกวน วัดโพธิ์ปฐมาวาส วัดสุวรรณคีรี วัดแจ้ง เมืองสงขลา เก่าเชิงเขาแดง เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง วัดบ่อทรัพย์ เขาน้อย วัดเขาน้อย วัดวัง สวนพฤกษศาสตร์พัทลุง วัดวิหารเบิก วัดบางเขียด วัดโลการาม วัดแหลมพ้อ วัดภูผาเบิกและวัดศิริวรรณาวาส โดยผลการสำรวจและประเมินศักยภาพของแต่ละแหล่ง จะนำเสนอตามตำแหน่งที่ตั้งในบริเวณทะเลสาบสงขลา ดังนี้

สวนพฤกษศาสตร์พัทลุง (บริเวณทะเลหลวง)

สวนพฤกษศาสตร์พัทลุงตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนป่าคลองฉนวน หมู่ 2 และหมู่ 4 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง ดังนี้

1. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาวิจัยพืชพรรณของภาคใต้ ในสภาพนิเวศป่าพรุ อันเป็นสาขาหนึ่งของโครงการต่อเนื่องในการจัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ เพื่อให้ครอบคลุมสภาพพื้นที่ป่าพรุอันเป็นแหล่งรวมพันธุ์ไม้ และศึกษาวิจัยพืชพันธุ์ป่าพรุ
2. เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช ตลอดจนอนุรักษ์พันธุ์ไม้ดั้งเดิมของป่าพรุในรูปแบบโครงการ “ไม้ป่าพรุคืนถิ่น”
3. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาวิจัยทางด้านพันธุ์พืชป่าพรุ พรรณไม้น้ำ และนิเวศวิทยาป่าพรุ
4. เพื่อเป็นแหล่งนันทนาการ ตลอดจนการให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้

สวนพฤกษศาสตร์พัทลุงได้แบ่งเขตการใช้สอยพื้นที่ออกเป็น ดังนี้

1. เขตธรรมชาติ มีลักษณะเป็นป่าเสม็ด ป่าพรุ ไม้เถา ไม้ล้มลุก
2. เขตทางสัญจรหลักและที่จอดรถ ประกอบด้วยถนน ทางเดิน สะพาน ลานกว้าง
3. เขตสวนพักผ่อนหย่อนใจ ประกอบด้วยที่นั่งพักผ่อน ทางเดินชมพันธุ์ไม้ สวนสุขภาพ
4. เขตสาธารณูปโภค และบริเวณที่พักเจ้าหน้าที่
4. เขตส่วนบริหารและส่วนบริการ ส่วนใหญ่เป็นอาคารสิ่งก่อสร้าง ได้แก่ อาคารศูนย์บริการ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด ห้องสมุด ห้องน้ำ ศาลาพักผ่อน ลานจอดรถ และบ้านพักนักท่องเที่ยว ซึ่งมีจำนวน 4 หลัง รองรับนักท่องเที่ยวได้ 300 คน มีห้องน้ำ 13 ห้อง โดยสามารถติดต่อได้ที่โทรศัพท์หมายเลข 074-614224

การเดินทางไปยังสวนพฤกษศาสตร์พัทลุง โดยตั้งต้นจากตัวเมืองพัทลุงมี 2 เส้นทาง คือ

1. สายพัทลุง-ลำปำ-ปากประ ระยะทางประมาณ 17 กิโลเมตร
2. สายพัทลุง-ควนขนุน-ทะเลน้อย-ปากประ ระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร

วัดป่าลิไลยก์ (บริเวณทะเลหลวง)

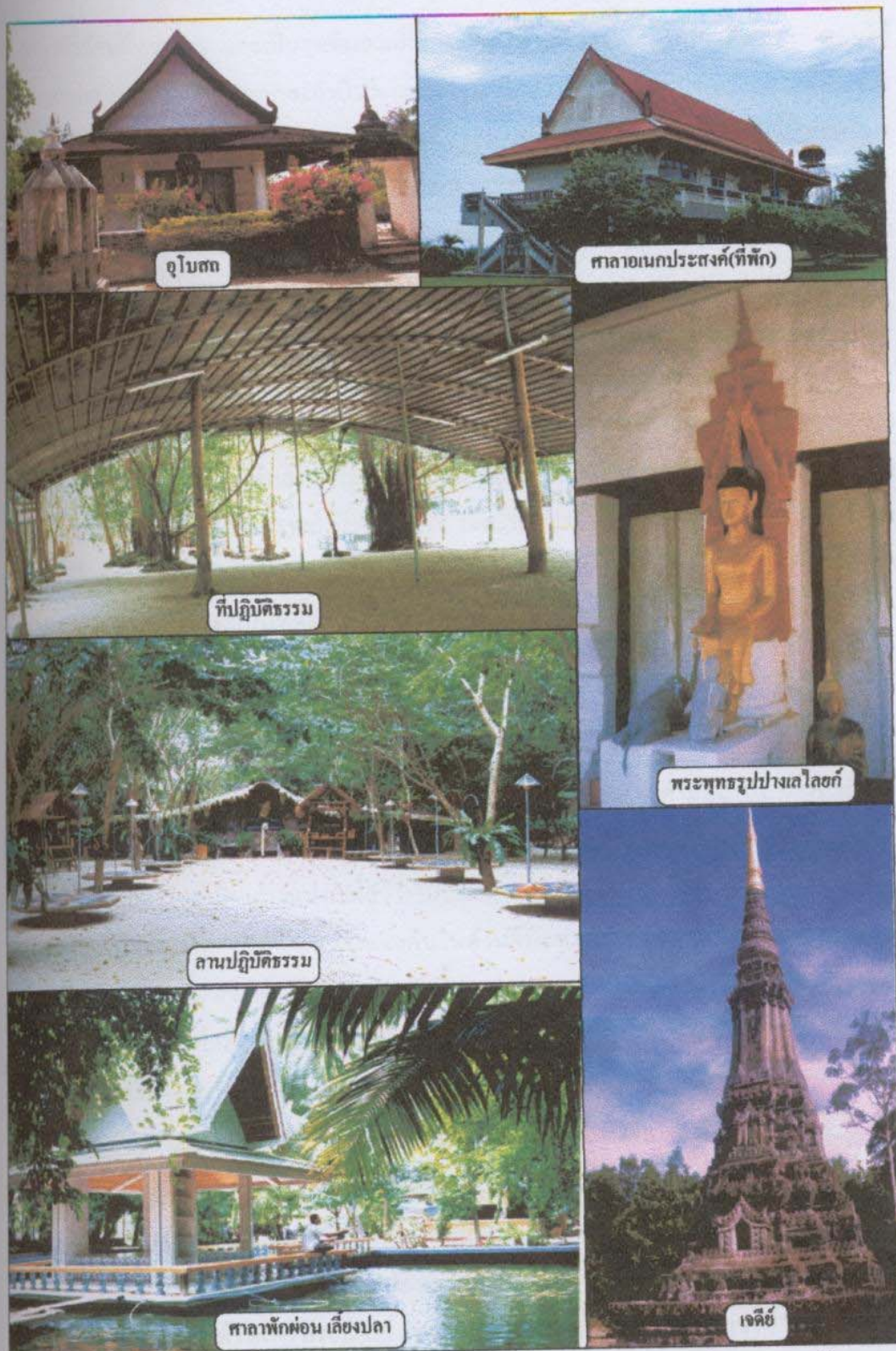
วัดป่าลิไลยก์ เดิมเรียกว่า “วัดป่าชัน” ต่อมาเรียกว่า “วัดป่าเรไร” และได้เปลี่ยนเป็นวัดป่าลิไลยก์ในปัจจุบัน ตั้งอยู่เลขที่ 26 หมู่ 7 ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ติดกับถนนรพช.สายลำปำ-ปากประ โดยอยู่ห่างจากทางแยกของถนนสายพัทลุง-ลำปำไปทางทิศเหนือประมาณ 1 กิโลเมตร พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบที่ปกคลุมไปด้วยไม้ยืนต้นหลายชนิด เช่น ยาง ประดู่ มะม่วง มะพร้าว มังคุด เป็นต้น สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2234 ตรงกับสมัยสมเด็จพระเพทราชาแห่งกรุงศรีอยุธยา จัดเป็นวัดโบราณสำคัญที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

1. อุโบสถ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน มีพระประธานปูนปั้นปางมารวิชัย 4 องค์
2. ใบเสมา จำหลักจากหินทรายแดงมี 8 ใบแต่ละใบมีลวดลายต่างกัน สันนิษฐานว่าอาจเป็นลวดลายที่สลักขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย หรือสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
3. เจดีย์ เป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูน ฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส
4. ศาลาเอนกประสงค์ เป็นอาคารคอนกรีต 2 ชั้น ตั้งอยู่ริมทะเลหลวง ใช้เป็นที่พักผ่อน มีห้องน้ำในอาคาร แยกชาย-หญิง ทั้งชั้นบนและชั้นล่างรวม 8 ห้อง โดยสามารถติดต่อได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 074-613735
5. ห้องโถง พร้อมม้านั่งอ่อน 33 ชุด สำหรับงานเลี้ยง
6. ศาลาพักผ่อนริมน้ำ และทางเดินลงท่าเรือริมทะเลสาบ
7. ศาลาโถง สำหรับฟังธรรม
8. บ่อเลี้ยงปลา และมีศาลาพักผ่อนกลางบ่อปลา

ปัจจุบันกรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานของวัดป่าลิไลยก์เป็นโบราณสถานสำหรับชาติ ตามราชกิจจานุเบกษา เล่ม 102 ตอนที่ 180 วันที่ 29 พฤศจิกายน พ. 2528. ดังนั้นวัดป่าลิไลยก์จึงนับเป็นแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

หาดแสนสุขลำปำ (บริเวณทะเลหลวง)

หาดแสนสุขลำปำ เป็นหาดโคลนที่เกิดจากการทับถมของตะกอนที่น้ำพัดพามากองอยู่ริมทะเลหลวงฝั่งตะวันตก ตรงปากคลองลำปำด้านทิศเหนือ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศตะวันออกตามแนวถนนสายพัทลุง-ลำปำ(หมายเลข 4047) ประมาณ 8 กิโลเมตร มีพื้นที่ ประมาณ 400 ไร่ เป็นหาดที่ร่มรื่นเย็นสบาย เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ ตรงปลายหาดกลางวงเวียนมีรูปปั้นปลาลำปำและโลมาหัวบาตร ห่างจากริมฝั่งประมาณ 20 เมตรมีศาลากลางน้ำชื่อว่า “ศาลาลำปำที่รัก” เป็นศาลาทรงไทยที่ใช้สำหรับชม

ภาพ 25 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณวัดป่าลิไลยก์ ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

ชมวิวิททัศน์ที่สวยงาม และเป็นจุดที่มองเห็นเกาะใหญ่น้อยเรียงรายอยู่ในทะเลสาบ ตอนใต้ของหาดแสนสุข ฯ ตรงปากคลองลำปามีเกาะกลางน้ำเรียกว่า “เกาะลอย” ซึ่งเป็นเกาะที่เกิดจากการตกทับถมของตะกอนปากคลองลำปามีพื้นที่ประมาณ 4 ไร่ บริเวณเกาะลอยจะมีหอชมวิว 2 แห่ง ศาลาเอนกประสงค์ และที่นั่งพักผ่อน นอกจากนี้ตอนเหนือหาดแสนสุขลำปายังเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์โลมาอิรวดี พัทลุง มีร้านอาหารและเครื่องดื่มอยู่ประจำที่จำนวน 25 ร้าน ปัจจุบันเทศบาลเมืองพัทลุงได้พัฒนาหาดแสนสุข ฯ ให้มีอาคารเอนกประสงค์ หอโพน เวทีการแสดง ชุมปฏิบัติการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ หอจอกรด หอน้ำ และกำลังดำเนินการโครงการเทิดพระเกียรติรัชกาลที่ 5 และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางเสด็จประพาสหัวเมืองพัทลุง ร.ศ. 108 ณ หาดแสนสุข ฯ

การเดินทางไปยังหาดแสนสุขลำปามีการเดินทางได้สะดวก โดยออกเดินทางจากตัวเมืองพัทลุงมาตามถนนสายพัทลุง-ลำปำจนสุดถนน และก่อนถึงหาดลำปำประมาณ 500 เมตรจะมีทางแยกไปตามถนน รพช. สายลำปำ-ปากประ ระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตรจะเป็นที่ตั้งของวัดป่าลิไลยก์ นอกจากนี้ถ้าเดินทางไปตามถนนสายพัทลุง-ลำปำ ก่อนถึงหาดแสนสุขลำปำประมาณ 1 กิโลเมตร จะเป็นที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญอีก 3 แห่ง คือ วัดวัง วัดวิหารเบิก และวังเจ้าเมืองพัทลุง

วัดวิหารเบิก (บริเวณทะเลหลวง)

วัดวิหารเบิกหรือวัดเบิก ตั้งอยู่เลขที่ 87 บ้านคลองลำปำ หมู่ 4 ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง อยู่ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศตะวันออก ประมาณ 7 กิโลเมตร อยู่ตรงข้ามกับวัดวัง มีถนนอภัยบริรักษ์เป็นแนวแบ่งเขตสร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นระยะเดียวกับการสร้างวัดวัง และวัดยางงาม เป็นการสร้างแข่งกันในด้านฝีมือช่างว่าของใครจะสวยงามกว่ากัน มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญ ดังนี้

1. อุโบสถ ก่ออิฐถือปูนมีกำแพงแก้วก่ออิฐถือปูนล้อมรอบ กำแพงแก้วด้านหน้าทำเป็นซุ้มประตู มีรูปยักษ์ปูนปั้นตรงมุมกำแพงทั้ง 4 มุม ในอุโบสถมีพระประธานปูนปั้นปางมารวิชัย
2. พระพุทธรูปจำหลักหินอ่อน ปางมารวิชัยประทับนั่งขัดสมาธิเพชร ขนาดสูง 75 เซนติเมตร หน้าตักกว้าง 54 เซนติเมตร มีการต่อพระเศียรเป็นเปลวเพลิง ซึ่งเป็นศิลปะพม่า
3. ภาพเขียนประดับมุก เป็นจิตรกรรมฝีมือช่างญี่ปุ่น เขียนในกระจกเป็นรูปทิวทัศน์ ชายทะเล บ้านเรือน และเรือใบประดับด้วยเปลือกหอยมุก

วัดวิหารเบิกได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำหรับชาติ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 ตอนที่ 75 วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2478 นับเป็นวัดที่มีคุณค่ามากแห่งหนึ่งต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ภาพ 26 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณหาดแสนสุขลำปำ ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ภาพ 27 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณวัดวิหารเม็ก ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

วัดวัง (บริเวณทะเลหลวง)

วัดวัง ตั้งอยู่เลขที่ 61 บ้านคลองลำปำ ถนนอภัยบริรักษ์(พัทลุงลำปำ) หมู่ที่ 4 ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง สร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น(พ.ศ. 2331) คำว่า “วัดวัง” มีที่มา 2 นัย นัยหนึ่งว่า เนื่องจากทางทิศใต้ของวัดมีวังน้ำลึกมากเรียกว่า “ห้วยวัง” จึงเรียกว่า “วัดวัง” อีกนัยหนึ่งว่า เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้กับวังหรือจวนเจ้าเมือง จึงเรียกว่า วัดวัง ภายในวัดมีสภาพธรรมชาติที่ร่มรื่น เงียบสงบ สะอาด และมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญ ดังนี้

1. **อุโบสถ** เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน มีระเบียงคดล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน ภายในมีพระประธานปูนปั้นปิดทองปางมารวิชัย 5 องค์ ที่ฝาผนังภายในมีจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพุทธประวัติ เทพชุมนุม และวิทยากร เป็นจิตรกรรมที่มีคุณค่าสูงเขียนโดยฝีมือช่างหลวงจึงดูสวยงาม และยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมพื้นบ้าน หน้าบันอุโบสถทั้งสองด้านจำหลักด้วยไม้ลงรักปิดทอง บานประตูแกะสลักเป็นรูปกนิริและนางฟ้า

2. **โอบสมา** ตั้งล้อมรอบอุโบสถ 8 ทิศ จำนวน 8 โบริ จำหลักจากหินทรายแดงพอกปูน มีลวดลายปูนปั้นรูปดอกไม้และใบไม้เต็มทั้งสองด้าน เป็นแบบอย่างศิลปะอยุธยาตอนปลาย

3. **เจดีย์รอบอุโบสถ** เป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูน จำนวน 8 องค์ ตั้งอยู่ระหว่างช่องโอบสมา เป็นเจดีย์สมัยรัตนโกสินทร์ มีลักษณะแตกต่างกัน 3 แบบ คือ เจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง เจดีย์ทรงกลีบบะเพรา และเจดีย์ทรงกลมหรือทรงลังกา

4. **วิหารคดหรือระเบียงคด** ก่ออิฐถือปูนเป็นกำแพงแก้วล้อมรอบอุโบสถทั้ง 4 ด้าน ห่างจากอุโบสถ 5 เมตร ภายในวิหารคดประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัยขนาดเท่ากัน จำนวน 108 องค์

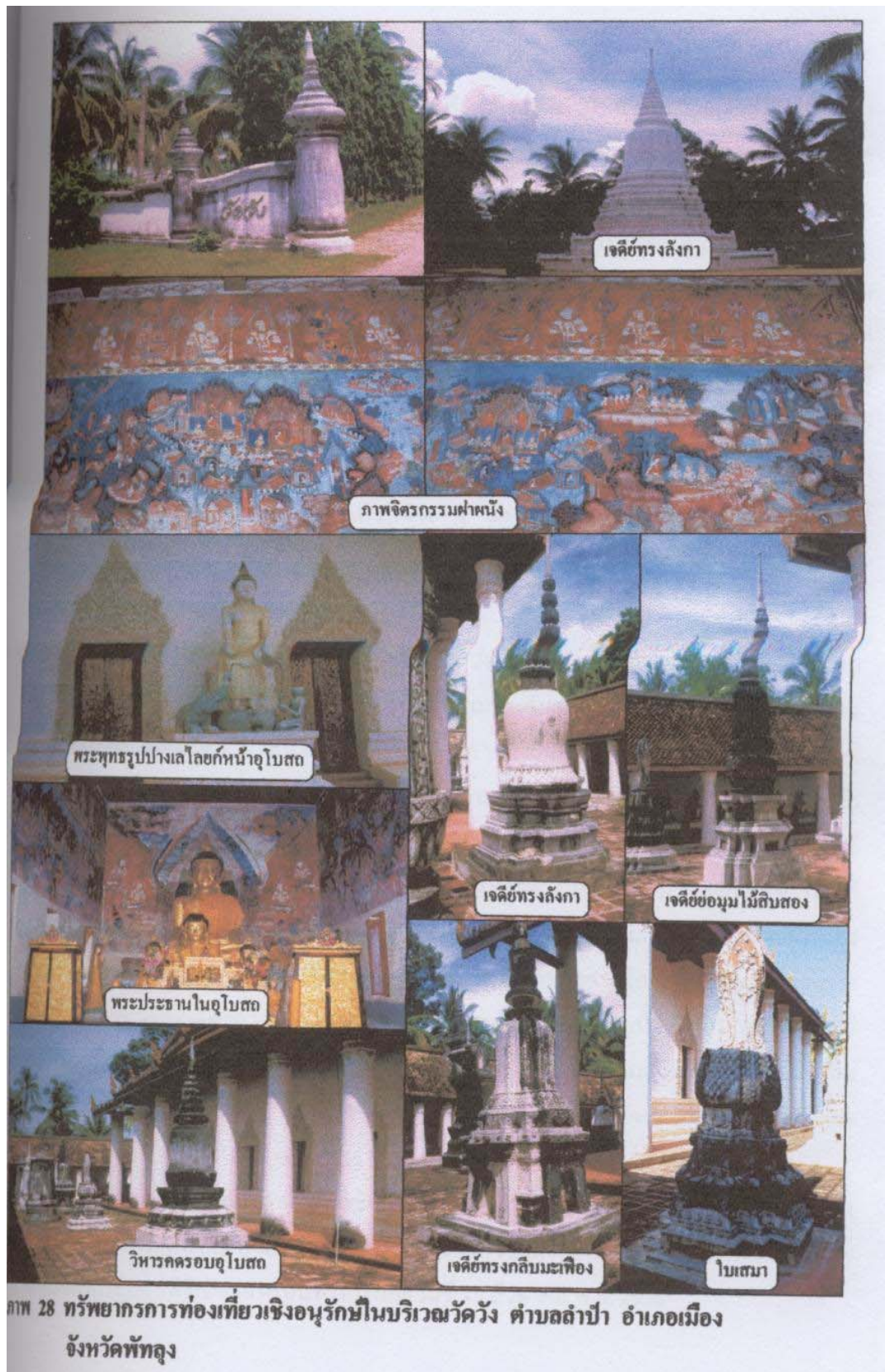
5. **เจดีย์ทรงลังกา** เป็นเจดีย์องค์ใหญ่ก่อด้วยอิฐถือปูนฐานแปดเหลี่ยม เจดีย์ไม่มีบัลลังก์แต่มีปล้องไฉน มีกำแพงแก้วล้อมรอบ ตัวกำแพงประดับกระเบื้องปูลาดเคลือบสีเขียว

6. **ศาลาการเปรียญ** เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผา

7. **ธรรมาสน์** ประดิษฐานอยู่ภายในศาลาการเปรียญหลังใหม่ เป็นธรรมาสน์จำหลักไม้ฐานทำสังห์ลวดลายทองรูปดอกไม้พรรณพฤกษา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าให้สร้างขึ้น ในปี พ.ศ. 2453

8. **กำแพงวัด** ก่ออิฐถือปูน มี 2 ด้าน คือ ด้านทิศตะวันออก และด้านทิศเหนือ

โบราณสถานวัดวังได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำหรับชาติ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 52 ตอนที่ 78 วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2478 วัดวังจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความสำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดพัทลุง

วังเจ้าเมืองพัทลุง (บริเวณทะเลหลวง)

วังเจ้าเมืองพัทลุงตั้งอยู่หมู่ 4 ถนนอภัยบริรักษ์ ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง อยู่ห่างจากวัดวังไปทางทิศตะวันออกประมาณ 300 เมตร ห่างจากหาดแสนสุขลำปำไปทางทิศตะวันตกประมาณ 1 กิโลเมตร ภายในมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญดังนี้

1. **วังเก่า** ตั้งอยู่ริมถนนอภัยบริรักษ์ สร้างโดยพระยาพัทลุง (น้อย จันทโรจวงศ์) ซึ่งเป็นเจ้าเมืองพัทลุง ในระหว่าง พ.ศ. 2409-2431 ซึ่งได้ตกทอดเป็นมรดกต่อ ๆ กันมาจนเป็นของนางประไพ มุตตมระบุตรของหลวงศรวัตร ซึ่งต่อมาได้ยกให้เป็นกรรมสิทธิ์ของกรมศิลปากร ในปี พ.ศ. 2527 กรมศิลปากรเห็นว่าเรือนไม้สองหลังนี้ชำรุดทรุดโทรมมากไม่สามารถซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพเดิมได้ จึงได้รื้อถอน และสร้างขึ้นใหม่ทั้งหมดเป็นเรือนไทยภาคใต้ผสมภาคกลาง มีตัวเรือนใหญ่ทรงไทยแฝดอยู่ตรงกลาง มีเรือนบริวารสร้างล้อมรอบทั้ง 4 ทิศ เรือนทุกหลังสร้างโดยใช้ไม้ประสักหรือลิ้มไม้เชื่อมยึดส่วนต่าง ๆ ของตัวเรือนเข้าด้วยกันโดยกรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานวังเก่า เป็นโบราณสถานสำหรับชาติ ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 90 วันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2535

2. **วังใหม่** ตั้งอยู่ห่างจากวังเก่าไปทางทิศใต้ 30 เมตร อยู่ติดกับคลองลำปำ ชาวบ้านเรียกว่า “วังชายคลอง” สร้างขึ้นโดยพระยาอภัยบริรักษ์ (เนตร จันทโรจวงศ์) เพื่อใช้เป็นบ้านส่วนตัว และที่ว่าการเมืองพัทลุง ระหว่าง พ.ศ. 2431-2446 ประกอบด้วยตัวเรือน 5 หลังที่สร้างด้วยไม้แบบเรือนไทยโบราณยกพื้นสูง หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผา และประกอบเรือนด้วยลูกประสักแทนตะปูเช่นเดียวกับวังเก่า มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากวังเก่าคือ หน้าจั่วมีลายดวงอาทิตย์ขึ้นหรือลายร่องจิว เนื่องจากสภาพที่ทรุดโทรมมากทนายผู้รับมรดกคือ นายวิเวก จันทโรจวงศ์ และนางละม่อม จันทโรจวงศ์(ศศิธร) ได้ตกลงยกกรรมสิทธิ์ให้กรมศิลปากร เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2525 กรมศิลปากรได้ซ่อมแซมบูรณะใหม่ ทำห้องสุขาโดยใช้เครื่องสุขภัณฑ์สมัยใหม่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว มีประตูสำหรับลงไปท่อน้ำ 1 ประตู ริมคลองมีเขื่อนกั้นน้ำก่อด้วยอิฐเป็นแนวยาวตลอดบริเวณวังใหม่ โดยที่กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานวังใหม่ เป็นโบราณสถานสำหรับชาติ ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 100 ตอนที่ 88 วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2526

หลังจากที่กรมศิลปากรได้บูรณะซ่อมแซมวังเก่า วังใหม่ และปรับปรุงบริเวณรอบ ๆ จนแล้วเสร็จ ได้กราบบังคับทูลเชิญสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนินมาประกอบพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2536

ภาพ 29 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณวังเจ้าเมืองพัทลุง ตำบลลำปำ
อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

3. เรือพัทลุง เป็นเรือเก่าสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทางส่วนกลางส่งมาให้มหมณฑลนครศรีธรรมราชใช้ในราชการ สำหรับติดต่อระหว่างหัวเมืองในทะเลสาบสงขลา ะอวด หัวไทร เขียวใหญ่ และปากพนัง ลักษณะเป็นเรือท้องแบนทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ตัวเรือยาว 13.50 เมตร กว้าง 3.50 เมตร สูง 3 เมตร โครงหลังคาเป็นเหล็กกลม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 นิ้ว คุ้มด้วยแผ่นทองเหลือง หลังคาบุด้วยแผ่นเอสฟัลท์ มีเชิงชายรอบหลังคาเป็นอุบะ ใช้เครื่องยนต์ 6 สูบ ขนาด 13.50 ตันกรอส ลักษณะเป็นเรือเก๋งชั้นครึ่ง ภายในเรือมีห้องพักผ่อน 1 ห้อง ห้องน้ำและห้องส้วม 2 ห้อง มีดาตฟ้า และที่พักผ่อนท้ายเรือ

ในปี พ.ศ. 2476 ใช้เป็นเรือรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบรมราชินี ต่อมาในปี พ.ศ. 2505 ใช้เป็นเรือพระที่นั่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

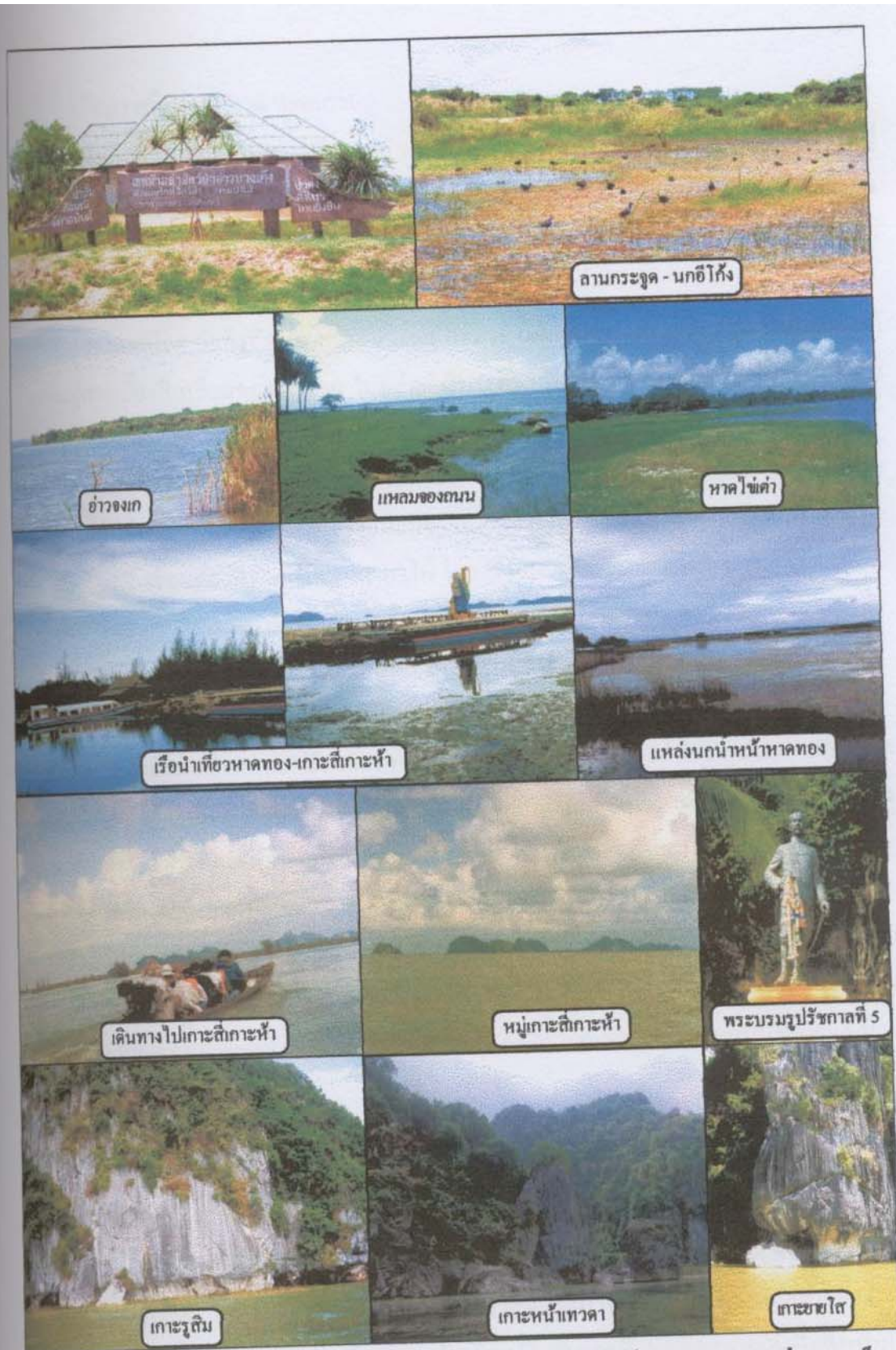
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง (บริเวณทะเลหลวง)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง หรือเดิมเรียกว่า “เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่าวบางเต็ง” ตั้งอยู่เลขที่ 3 ตำบลจองถนน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ดำเนินการสำรวจข้อมูลเพื่อจัดตั้งเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ครอบคลุมพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำในทะเลหลวง ทะเลสาบ และเกาะต่าง ๆ ในอำเภอระโนด และกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา อำเภอเมือง เขาชัยสน บางแก้ว และปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วยพื้นที่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าพรุเสม็ด และป่าชายเลน

สภาพป่าทั่วไปเป็นป่าพรุมีน้ำขัง พืชพันธุ์ที่พบมากได้แก่ เสม็ดขาว ลำพู โพทะเล โกงกาง กระจูด จาด ราโพ ปรีอ สาหร่าย และบัวชนิดต่าง ๆ

สัตว์ที่พบ ได้แก่ กระจอกข้างลายท้องแดง ชะมดเผงหางปล้อง นากเล็บสั้น เสือปลา เต่าหวาย กิ้งก่าหัวแบน งูสิง กบนา เขียดบัว อึ่งน้ำเต้า นกน้ำชนิดต่าง ๆ เช่น นกเป็ดแดง นกเป็ดผี นกเป็ดคับแค นกนางนวล นกยางไฟหัวดำ นกยางโทนใหญ่ นกกระสาแดง เขียวแดง นกดินเทียน นกอีโก้ง นกอีล้า นกพริก นกกระเต็น นกนางแอ่นบ้าน โลมาหัวบาตร และปลาน้ำจืด เป็นต้น ซึ่งแหล่งที่ดูนกน้ำจะอยู่ที่บริเวณหาดทอง ตำบลฝาละมี อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง และมีเรือนำเที่ยวบริเวณเกาะสี่เกาะห้าของหาดทองการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นของเอกชนจำนวน 4 ลำ และบริเวณที่ทำการเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บ้านพักรองรับนักท่องเที่ยวได้ 20-30 คน และมีแพใช้ชมทะเลสาบ (เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่าวบางเต็ง. ม.ป.ป. : 1-7)

การเดินทาง สามารถเดินทางด้วยรถยนต์จากตัวเมืองพัทลุง ตามเส้นทางพัทลุง-หาดใหญ่ถึงสามแยกเขาชัยสน เลี้ยวซ้ายที่กิโลเมตร 47 ระยะทาง 16 กิโลเมตร หรือจากสถานีรถไฟเขาชัยสน ใช้เส้นทางเขาชัยสน-แหลมจองถนน ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร

วัดบางเจียด (บริเวณทะเลสาบ)

วัดบางเจียดตั้งอยู่บ้านบางเจียด หมู่ 2 ตำบลบางเจียด อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา อยู่ติดถนนสายบ้านใหญ่-คูซูด สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2189 ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำหรับชาติ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 114 ตอนพิเศษ 81ง วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2540 ภายในวัดมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

1. โบสถ์โถง ก่ออิฐถือปูน กว้าง 9 เมตร ยาว 12 เมตร มีบันไดกว้างตรงกลางหน้าโบสถ์ ยกพื้นปูกระเบื้องสี่เหลี่ยมของเกาะยอ ไม่มีช่อฟ้าใบระกา หลังคาเครื่องไม้มุงกระเบื้องดินเผาพื้นบ้าน ภายในมีพระพุทธรูปก่ออิฐทาทองทับประทับนั่งปางมารวิชัย มีคุณค่าและความสำคัญ ดังนี้

1.1 เป็นตัวอย่างของโบสถ์ที่แสดงถึงการผสมผสานระหว่างลักษณะสถาปัตยกรรมท้องถิ่นภาคใต้กับการรับรูปแบบพระราชนิยมของการสร้างโบสถ์ในสมัยรัชกาลที่ 3

1.2 เชื่อมต่อโครงหลังคาและเสาไม้ โดยวิธีโยงยึดด้วยลูกประสักแทนการใช้ตะปู

1.3 เป็นโบสถ์ที่ไม่มีใบเสมา หรือที่เรียกว่า “ใบเสมาหลบใน”

2. มณฑปบัว ก่ออิฐถือปูน รูปคล้ายหอระฆังบนฐานสี่เหลี่ยม ทรงสี่เหลี่ยมย่อมุม

การเดินทางไปยังวัดบางเจียดมี 3 เส้นทาง คือ

- จากอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาไปตามทางหลวงสายสิงหนคร-ระโนด เมื่อถึงวัดม่วงงามเลี้ยวเข้าทางแยกเข้าบ้านใหญ่ เดินทางไปทางทิศตะวันตกประมาณ 5 กิโลเมตร ถึงทางแยกเลี้ยวขวาไปทางทิศเหนือประมาณ 500 เมตร ถึงวัดบางเจียด ซึ่งตั้งอยู่ริมถนนด้านขวามือ

- จากอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ผ่านดอนใต้เกาะหมาก เกาะแก่ง และเกาะนางคำข้ามสะพานเฉลิมพระเกียรติ เดินทางไปทางทิศตะวันออกประมาณ 1.6 กิโลเมตร เมื่อถึงทางแยกเลี้ยวซ้ายไปตามถนน รพช. สายป่าขาด-บ้านใหญ่ ประมาณ 2.5 กิโลเมตร

- จากที่ทำการเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ (คูซูด) มาทางทิศใต้ ตามถนนสายคูซูด-บ้านใหญ่ ประมาณ 15 กิโลเมตร

วัดโล伽าราม (บริเวณทะเลสาบสงขลา)

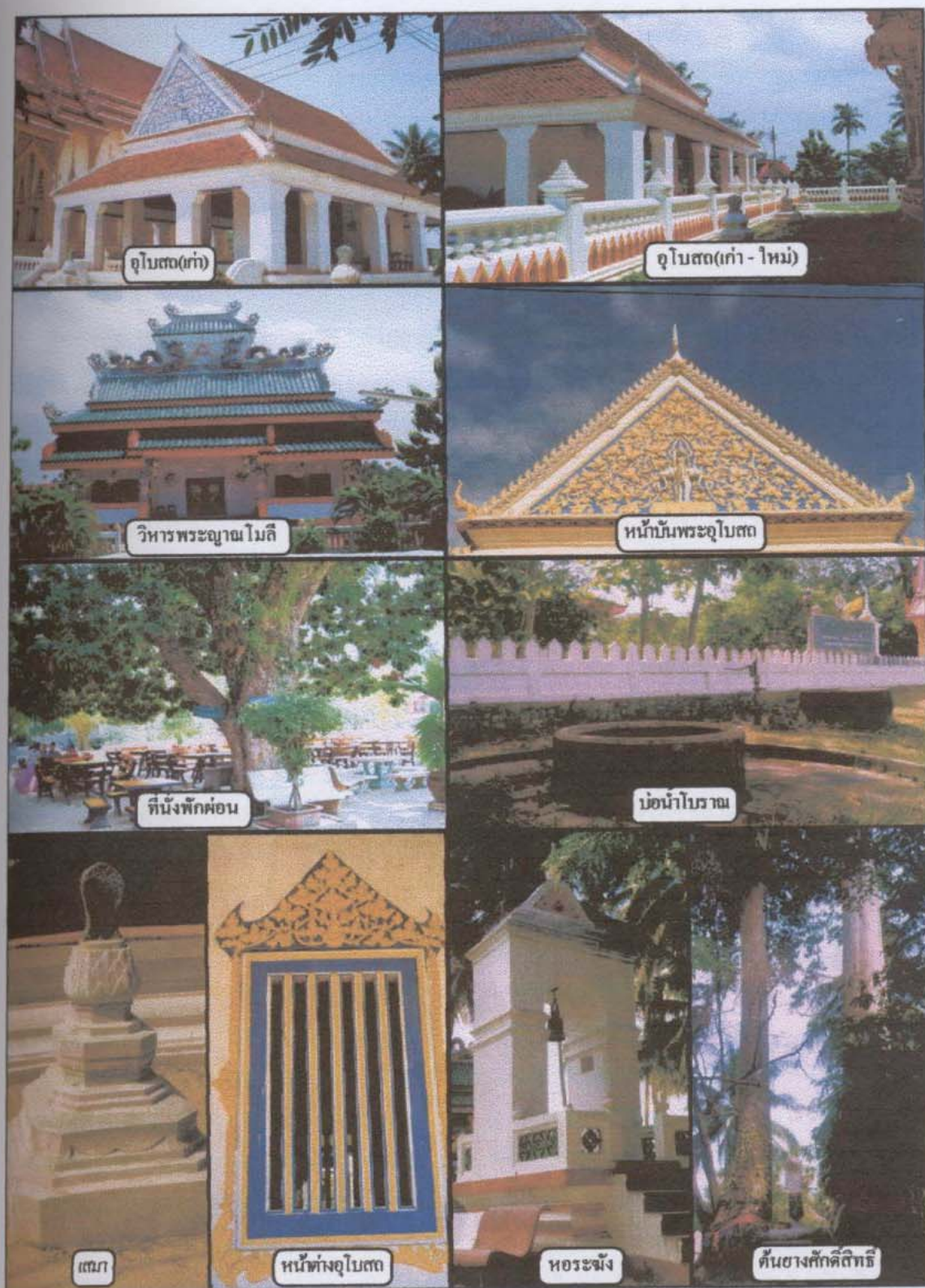
วัดโล伽าราม ตั้งอยู่เลขที่ 147 บ้านสทิงหม้อ หมู่ 4 ตำบลสทิงหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา สร้างใน พ.ศ. 2315 มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในวัด ดังนี้

1. อุโบสถ ก่ออิฐถือปูน เป็นอุโบสถโถงที่สามารถเดินได้รอบ สร้างโดยฝีมือช่างท้องถิ่นภาคใต้ ยึดตามรูปแบบพระราชนิยมการสร้างโบสถ์ในรัชกาลที่ 2-3 ลวดลายปูนปั้นที่หน้าบันเป็นฝีมือช่างชั้นครูของท้องถิ่นภาคใต้ที่ความเข้าใจในคตินิยมพุทธศิลป์ของอุโบสถไทย

2. ใบเสมา เป็นหินแกรนิต ประเภทใบเสมาเดี่ยว มีลักษณะเป็นแบบสมัยอยุธยา

ภาพ 31 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณวัดบางเขียด ตำบลบางเขียด
 อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ภาพ 32 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณวัดโลการาม ตำบลตึงหม้อ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

3. หอระฆัง ก่ออิฐถือปูน ฐานทรงกระบอก มีบันไดขึ้นข้างหน้า เป็นตัวอย่างของการสร้างตามแบบพระราชนิยมสมัยรัชกาลที่ 3-4 ที่มีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมภาคใต้

กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนอุโบสถและหอระฆังของวัดโลการาม ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 114 ตอนพิเศษ 81 ง วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2540 วัดโลการามจึงเป็นอีกแหล่งหนึ่งที่นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรที่จะได้ไปศึกษา

เมืองสงขลาเก่าเขาแดง (บริเวณทะเลสาบสงขลา)

เมืองสงขลาเก่าเชิงเขาแดง ตั้งอยู่เชิงเขาแดง (เขาค่ายม่วง) ด้านทิศตะวันตก บ้านบนเมือง ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เป็นเมืองโบราณที่เก่าแก่ และมีหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ ป้อมหมายเลข 1-13 ป้อมในทะเล ภูเขาและกำแพงเมือง นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวขึ้นในบริเวณเมืองสงขลาเก่าเชิงเขาแดง ตั้งอยู่ริมคูเมืองระหว่างแนวป้อมหมายเลข 3 และ 4 ซึ่งเป็นเส้นทางสำหรับเดินขึ้นชมโบราณสถานบนเขาแดง

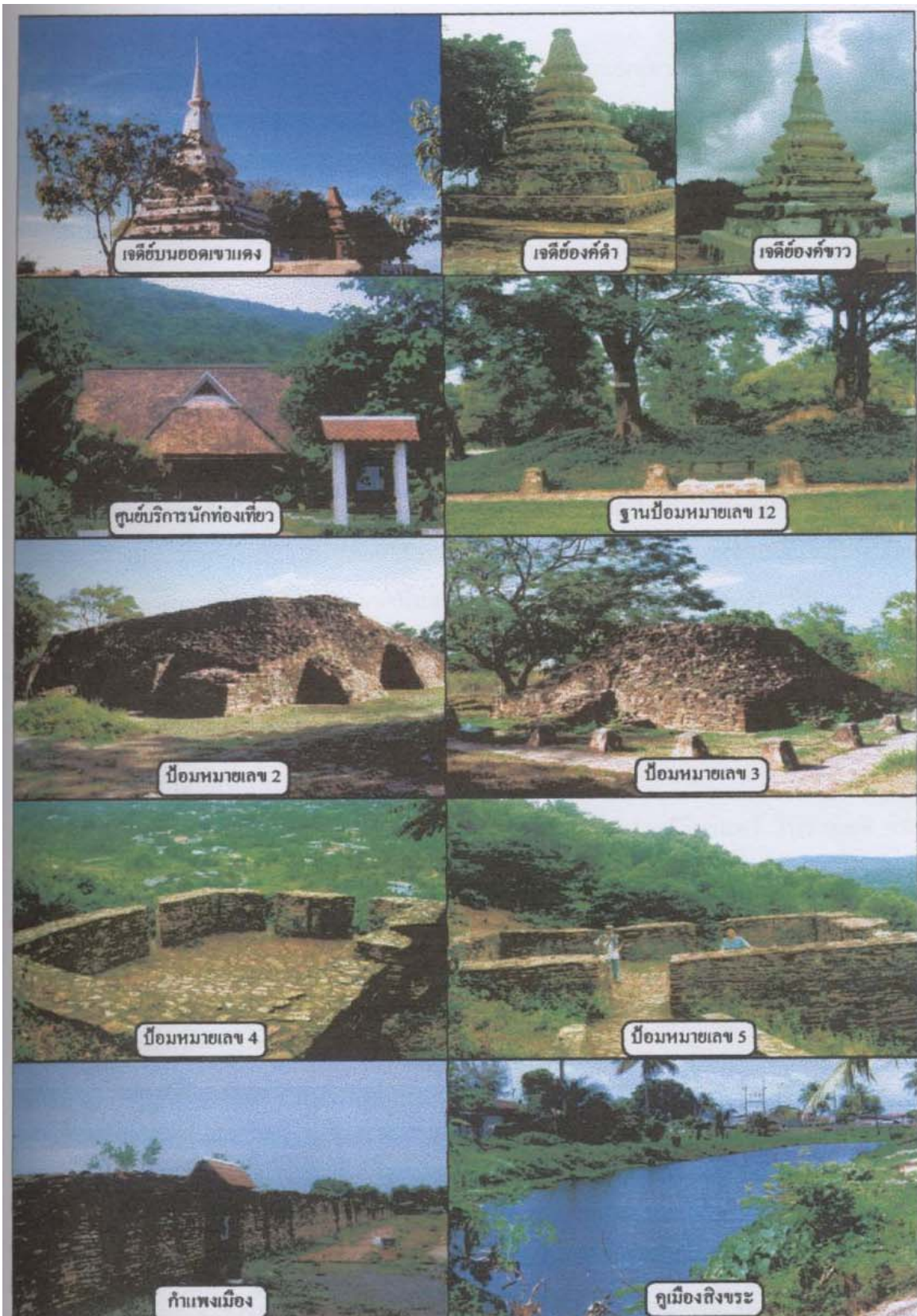
เมืองสงขลาเก่าเชิงเขาแดงได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดเขตที่ดินโบราณสถานเมืองสงขลาเก่าเขาแดง ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 119 วันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2535

เมืองสงขลาเก่าเชิงเขาแดงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ เพราะนอกจาก จะได้ศึกษาประวัติศาสตร์ และโบราณคดีของเมืองสงขลาเก่าแล้ว ยังได้สัมผัสทัศนียภาพอันงดงามของเมืองสงขลาฝั่งแหลมทราย ฝั่งสิงหนคร ปากอ่าวสงขลา ท่าเรือน้ำลึก สงขลา เกาะหนู เกาะแมว และทะเลสาบสงขลาจากยอดเขาแดง

นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังเมืองสงขลาเก่าเขาแดงได้โดยสะดวก ดังนี้

1. ทางแพขนานยนต์ จากตัวเมืองสงขลาเดินทางไปทางแหลมสนอ่อนประมาณ 2.50 กิโลเมตร จนถึงท่าแพขนานยนต์ ข้ามไปฝั่งหัวเขาแดงระยะทางประมาณ 700 เมตร พอขึ้นฝั่งก็จะถึงเขตเมืองสงขลาเก่า ตรงป้อมหมายเลข 8 ซึ่งอยู่ตอนบนของศาลาป้อมหัวเขาแดง จากนั้นเดินทางไปตามถนนสายเขาแดง-ระโนด ประมาณ 700 เมตร ด้านซ้ายมือมีทางแยกเข้าบ้านบนเมืองเดินทางต่อไปประมาณ 350 เมตรก็จะถึงศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและมีทางเดินขึ้นเขาแดง

2. ทางรถยนต์ สามารถเดินทางจากเมืองสงขลาหรือหาดใหญ่ผ่านเกาะยอ เมื่อข้ามสะพานติณสูลานนท์จากเชิงสะพานฝัງเขาเขียว เดินทางไปประมาณ 2 กิโลเมตรจะถึงป้อมหมายเลข 9 (เชิงเขาน้อย)อยู่ซ้ายขวามือ เดินทางไปอีก 500 เมตรจะถึงสี่แยกให้เลี้ยวขวาเดินทางไปประมาณ 500 เมตรจะมีทางแยกอยู่หน้าวัดเขาน้อย ให้เลี้ยวซ้ายไปประมาณ 560 เมตร จะถึงศูนย์

ภาพ 33 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณเมืองสงขลาเก่าเชิงเขาแดง ตำบลหัวเขา
อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

บริการนักท่องเที่ยวอยู่ด้านขวามือ หรือจะเดินทางไปทางสามแยกเขาแดง แล้วเลี้ยวขวาเดินทาง
ไปทางหัวเขาแดงประมาณ 700 เมตร จะถึงทางแยกเข้าบ้านบนเมืองอยู่ด้านขวามือ เดินทางเข้า
ไปประมาณ 350 เมตรจะถึงศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แนวป้อมเมือง และทางขึ้นยอดเขาแดง

นอกจากนี้การเดินทางไปยังเมืองสงขลาเก่าเชิงเขาแดงยังสามารถเดินทางไปยังแหล่ง
ท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงได้อีกหลายแหล่ง เช่น เจดีย์เขาน้อย เจดีย์บนยอดเขาแดง สุสาน
พระยาแขก สุสานวิไลนดา ศาลากววง ศาลาหลบเสือ สุสานตระกูล ณ สงขลา วัดภูผาเบิก วัดบ่อ
ทรัพย์ วัดศิริวรรณवास วัดสุวรรณคีรี เมืองสงขลาฝั่งแหลมสน ศาลาบ่อเก้ง ที่ฝั่งศพเจ.วี.ลาร์เซน
ศาลาปูทวดหัวเขาแดง เป็นต้น

วัดเขาน้อย (บริเวณทะเลสาบสงขลา)

วัดเขาน้อย ตั้งอยู่เชิงเขาน้อย บ้านบนเมือง หมู่ 7 ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัด
สงขลา สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2320 ในสมัยศรีวิชัยภายในวัดมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดังนี้

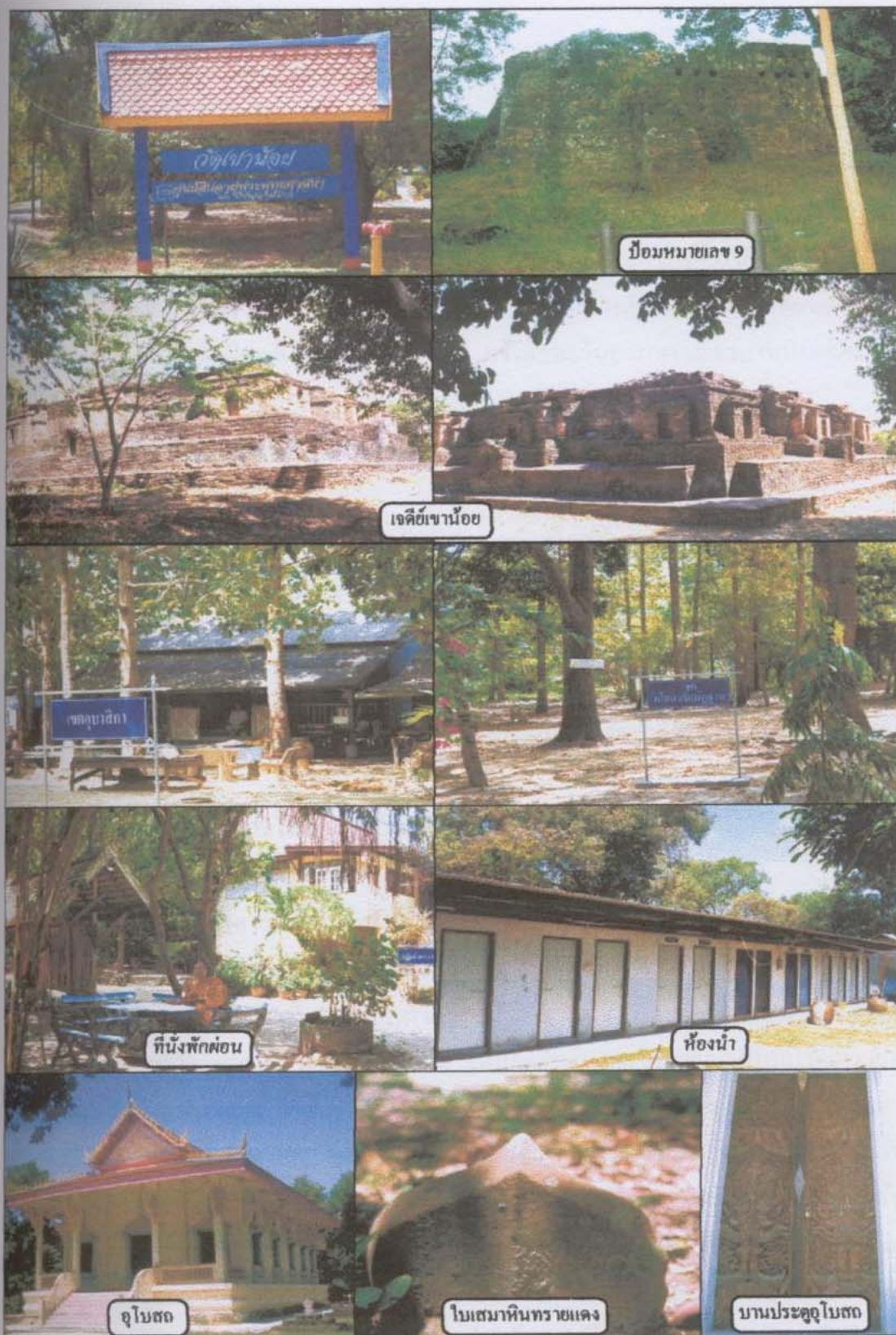
1. **เจดีย์เขาน้อย** ตั้งอยู่บนเขาน้อย เป็นเจดีย์ก่อด้วยอิฐไม่สอปูนฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยม
จัตุรัสย่อมุมกว้างยาวประมาณ 200 เมตร องค์เจดีย์พังหมดแล้วเหลือแต่ฐาน
2. **ใบเสมา** ของอุโบสถหลังเก่า จำหลักหินทรายแดง
3. **พระพุทธรูปสำริด** เป็นพระพุทธรูปประทับยืนบนฐานบัวหงาย ปางประทานอภัย
ศิลปะสมัยศรีวิชัยตอนปลาย

วัดเขาน้อยมีคุณค่า และความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลป
กรรมสมัยศรีวิชัยและสมัยอยุธยา ซึ่งนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์น่าจะจะได้ไปศึกษา โดยกรมศิลปากร
ได้ประกาศขึ้นทะเบียนเจดีย์เขาน้อย และภูเขาน้อย ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 103
ตอน 65 วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2529 และเล่ม 109 ตอน 119 วันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2535

วัดภูผาเบิก (บริเวณทะเลสาบสงขลา)

วัดภูผาเบิก ตั้งอยู่ที่บ้านหัวเขา หมู่ 3 ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่
บนที่ราบเชิงเขาบ่อทรัพย์ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2370 ชาวบ้านเรียกว่า“วัดตก” มีทรัพยากรการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์ที่สำคัญคือ อุโบสถ หอระฆัง หมูกุฎีเรือนไทย ศาลาการเปรียญ กำแพงกันดิน บันได
และบ่อน้ำโบราณ เป็นวัดที่มีความสำคัญมากทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปกรรมที่ควร
อนุรักษ์ไว้

กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานวัดภูผาเบิก เป็นโบราณสถานสำหรับ
ชาติ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอน 119 วันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2535

ภาพ 34 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณวัดเขาน้อย ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

วัดศิริวรรณาวาส (บริเวณทะเลสาบสงขลา)

วัดศิริวรรณาวาส ตั้งอยู่เชิงเขาบ่อทรัพย์บ้านบ่อเตย หมู่ที่ 2 ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา อยู่ห่างจากวัดภูผาเบิกไปทางทิศตะวันออกประมาณ 200 เมตร สันนิษฐานว่า เจ้าเมืองสงขลา ต้นตระกูล ณ สงขลา เป็นผู้สร้างขึ้น เมื่อครั้งเมืองสงขลาตั้งอยู่ที่ฝั่งแหลมสน ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ภายในวัดมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญ ดังนี้

1. **อุโบสถ** เป็นอาคารสี่เหลี่ยมผืนผ้าสร้างบนฐานปัทม์ หลังคาทรงจั่วชั้นเดียวและต่อปีกเป็นพาไลทั้ง 4 ด้าน ไม่มีช่อฟ้าใบระกา มีประตูทางเข้าทิศตะวันออกทางเดียวบานประตูหน้าต่างเป็นลายรดน้ำ มีพระประธานก่ออิฐถือปูนลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย

2. **กำแพงแก้ว** ก่อล้อมอุโบสถเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีทางเข้า 3 ทาง ทางทิศตะวันออกเป็นซุ้มประตูแบบจีน

3. **เจดีย์** เป็นเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส และฐานปัทม์ ค่อยด้วยองค์ระฆังทรงเพียวชะลูด

4. **หอระฆัง** เป็นฐานก่ออิฐถือปูนรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส

5. **ที่เก็บอัฐิ** สลักจากหินแกรนิตวางซ้อนเป็นชั้น ๆ บรรจุหินสลักเป็นรูปบัวตูม

6. **อาสน์สงฆ์** เป็นแท่นฐานปัทมรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีบันไดขึ้นทางทิศตะวันตก

7. **กุฏิ** เป็นอาคารไม้ใต้ถุนสูง หลังคาแบบบลานอ มุงกระเบื้อง ต่อหม้อเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก

8. **ศาลา** เป็นอาคารไม้ หลังคาปั้นหยา ตกแต่งด้วยลายฉลุไม้ พื้นเทพูน

9. **บ่อน้ำโบราณ** รูปกลม ก่ออิฐโอบปูนปากบ่อ

วัดศิริวรรณาวาส ปัจจุบันเป็นวัดร้าง แต่มีโบราณสถานที่มีคุณค่ามาก ซึ่งกรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานวัดศิริวรรณาวาสเป็นโบราณสถานสำหรับชาติ และกำหนดเขตที่ดินโบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 102 ตอน 180 วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2528

เนื่องจากวัดภูผาเบิก วัดศิริวรรณาวาส วัดบ่อทรัพย์ และวัดสุวรรณคีรีเป็นวัดเก่าแก่ที่มีโบราณสถานต่าง ๆ ที่อยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรมมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์โบราณสถานเหล่านี้ไว้ และส่งเสริมการท่องเที่ยว กรมศิลปากรและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้ร่วมกันจัดทำโครงการฟื้นฟูบูรณะแหล่งประวัติศาสตร์เขตเมืองสงขลาเก่า (วัดภูผาเบิก วัดบ่อทรัพย์ วัดศิริวรรณาวาส และวัดสุวรรณคีรี) งบประมาณ 13,467,671.82 บาท ว่าจ้างบริษัทพรอนันต์การช่าง จำกัด ให้บูรณะโบราณสถาน และขุดแต่งทางโบราณคดี ตามสัญญาจ้างเลขที่ 90/2540 วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2540 และในปัจจุบันงานได้แล้วเสร็จทำให้โบราณสถานในบริเวณวัดดังกล่าวได้รับการฟื้นฟูให้อยู่ในสภาพทั้งงดงาม และน่าศึกษามากขึ้น